

Täysistunto

Torstai 23.2.2023 klo 16.00—20.24

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.24.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (16.00—17.03), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.03—17.56) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (17.56—20.24).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
työministeri Tuula Haatainen
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
opetusministeri Li Andersson
ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo
maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen
tiede- ja kulttuuriministeri Petri Honkonen
puolustusministeri Mikko Savola

Puhemies Matti Vanhanen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Jotta kyselytuntiin saadaan sisällytettyä mahdollisimman monta kysyjää, on toivottavaa, että kysymys kattaa kerrallaan vain yhden kysymyksen, joka kohdistuu yhdelle ministerille.

Välihuutoja ajatellen pyydän huomioimaan, etteivät ne häiritse varsinaista keskustelua.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys Suomen ilmastotavoitteista (Ville Tavio ps)

Suullinen kysymys SKT 256/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kysymyksiin. — Edustaja Tavio.

Keskustelu

16.01 **Ville Tavio ps:** Herra puhemies! Perussuomalaiset julkaisi tänään sinivalkoisen siirtymän ohjelman. Haluamme ohjelmalla tuoda tolkkua suomalaiseen ilmastokeskusteluun ja ennen kaikkea sen toimenpiteiden myötä suomalaisille työtä, ostovoimaa ja hyvinvointia. Sinivalkoinen siirtymä tuntuu konkreettisesti suomalaisen lompakossa. Me emme esimerkiksi korottaisi ensi vuoden alusta polttoaineen jakeluelvoitetta niin, että litrahinta voi nousta jopa 50 senttiä — hallitus sen sijaan korottaisi.

Hallituspuolueiden ja kokoomuksen tukema vihreä siirtymä kurjistaa Suomea, nostaa kustannuksia ja heikentää kansalaisten taloustilannetta. Perussuomalaisten sinivalkoinen siirtymä sen sijaan tekee asiat oman maan ja suomalaisten hyvinvointi edellä.

Arvoisa hallitus, ettekö lainkaan kadu tekemiänne tulevia polttoaineiden hinnan korotuksia ja kohtuuttomien ilmastotavoitteiden kustannuksia tavalliselle suomalaiselle? [Sanna Antikainen: Ja nyt suora vastaus!]

Puhemies Matti Vanhanen: Vastaus, valtiovarainministeri.

16.02 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on oletettavasti laajempi, ja toivottavasti saamme käydä tästä laajempaa-kin ajatustenvaihtoa.

Aloitän nyt siitä, että on tietenkin hyvä, että perussuomalaiset kantavat huolta Suomen energiatilanteesta, ja jollain tavalla ehkä ymmärrätte jotakin jo siitäkin, että Suomessa suurimmat hyvät uutiset kasvuun, työpaikkoihin ja talouteen kytkeytyvät nimenomaan energian ympärille — mutta, arvoisat perussuomalaiset, juuri päinvastaisiin asioihin kuin mitä te nyt tuotte esille. Päinvastoin, nimittäin on näin, että eduskunnan vahvalla tuella, hallituksen hyvien toimien ansiosta ja kiitos yritysten, jotka uskaltavat katsoa huomiseen, Suomessa tapahtuu energiassa pyrkimystä ryhtyä puhtaan energian suurvallaksi, joka on tulevaisuutta. Teidän näkemyksenne katsoo pikemminkin peruutuspeiliin ja pelaa sellaisten toimijoiden pussiin, jotka eivät suinkaan rahoita Suomen valtiota vaan pikemminkin esimerkiksi Venäjän valtiota. Siksi näkemyksemme on kovin, kovin toisenlainen tässä isossa asiassa kuin perussuomalaisilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. — Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Tavio.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

16.04 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellisuudessa hallitus vihreällä siirtymällä nostaa energian hintoja ja heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä. [Keskeltä: Ei pidä paikkaansa!] Hallituksen ilmastotavoitteet tarkoittaisivat hiilidioksidipäästöjen alentamista samalle tasolle kuin Pohjois-Koreassa per capita. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Miettikää nyt. Suomi on tehnyt ilmastotalkoissa oman osansa, mutta ilmastofanaattiset päättäjät vaativat aina vaan lisää hinnalla millä hyvänsä — välittämättä kansalaisten köyhtymisestä ja valtion velkaantumisesta. Samaan aikaan Kiina, Intia, muu Kaakkois-Aasia, Afrikka ja Etelä-Amerikka lisäävät fossiilisilla tuotetun energian kulutukseen vielä pitkään, hamaan tulevaisuuteen.

Kysyn hallitukselta: miksi Suomen tulee mielestänne kompensoida ilmastopolitiikkaan muiden maanosien talouskasvua? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys! — No niin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.05 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tässä meni vähän kaksi asiaa nyt ristiin: energian hintojen nousu yleensä ja sitten ilmastopolitiikka ja siihen liittyvät toimet. Jos me katsotaan 30 isointa investointia, joita tällä hetkellä on Suomeen tulossa, niin niistä 24—25 on vihreään siirtymään. En löydä siitä listasta yhtään investointia, joka liittyy fossiiliseen energiaan. Kaikissa investoinneissa, joita teollisuus tällä hetkellä tekee, lähtökohdانا on puhdas energia, fossiiliton energia.

Minä tietyllä tavalla ymmärrän perussuomalaisten lähtökohdan siitä, [Eduskunnasta: Hyvä, että jotain!] että kaivataan sitä vanhaa, halutaan olla siellä vanhassa kiinni, mutta ne yritykset, jotka tekevät työpaikkoja, jotka tekevät hyvinvointia, jotka pitävät Suomen taloutta pystyssä, eivät ole teidän kanssanne samassa vaunussa. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Eerola. [Eduskunnasta: Oho!]

16.06 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset eivät todellakaan ole sitoutuneet näihin hallituksen ilmastotoimiin, ja edelleenkin ei olla sitoututtu näihin polttoaineiden veronkorotuksiin, ja tämä linja ei ole edelleenkin muuttumassa. Sen sijaan muistaisimme Suomen kansaa ostovoiman parannuksilla sekä lukuisilla ilmastoon ja autoiluun liittyvillä veronkevennyksillä ja maksujen alennuksilla, joita tämä hallitus ei ole ollut halukas tekemään.

Ruuhka-Suomen ulkopuolella asuvat ja sieltä käsin työssä käyvät ihmiset tarvitsevat autoa. Heidän kokemuksensa, minkä olen kuullut, on se, että heitä rangaistaan työn tekemisestä ja siitä, että he eivät asu ratayhteyksien varrella.

Arvoisa ministeri Harakka, vaikka näiden ihmisten tileille ei koskaan sitä kuuluisaa rahaa ilmestyisikään, millä tavoin olette helpottamassa kasvukeskusten ulkopuolella asuvien ja työmatkoillaan autoa tarvitsevien ihmisten tilannetta? [Perussuomalaisten ryhmästä: Milloin tulee rahaa tilille, kuten lupasitte?]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Harakka.

16.07 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Eerolalle tästä kysymyksestä. Luin mielenkiinnolla puolueenne

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

tänään julkaistun tekstin sinivalkoisesta siirtymästä, ja siinä arvostelette kovin sanoin tätä biopolttoaineen jakeluvaihtoa, jonka itse hallituksessa perussuomalaisina allekirjoititte ja jota olette myös myöhemmin kannattaneet. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Sen sijaan haluaisitte meidän siirtyvän saman tien synteettisiin polttoaineisiin. Tarkistin juuri sen litrahinnan: se on 10 euroa litralta tällä hetkellä. [Välihuutoja — Naurua] Mielestäni tämä ei vaihda oikein perustellulta ratkaisulta liikenteen ympäristöongelmiin.

Mutta kyllä hallitus on kiinnittänyt huomiota jo vuosi sitten polttoaineiden hintapaineisiin. Muistanette varmaan sen, että kuljetusalalle tehtiin oma tukimuoto ja myöskin työmatkavähennystä lisättiin huomattavan paljon. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Sen lisäksi myöskin indekseihin on eläkeläisille ja työtä hakeville ja opiskelijoille tehty parannuksia, jotka auttavat myöskin elinkustannusten nousun haasteisiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Lehto.

16.08 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nykyinen hallitusviisikko neljä vuotta sitten aloitti, niin päämääränä oli muodostaa ilmastohallitus, jolla rahaa on. Rahaa onkin surutta poltettu viherhankkeisiin. Kustannusten maksajiksi ovat nyt jääneet kansalaiset, ensisijaisesti omakotiasujat ja työ- ja opiskelumatkansa autolla kulkevat. Valtioneuvoston oma selonteko toteaa myös, että etukeno vihreään siirtymään lisää myös työttömyyttä, mutta se ei ole hallitusta haitannut — vauhti kiihtyy.

Arvoisa hallitus, monet muistavat kuuluisan ”syökää silakkaa” -lausahduksen, jonka 90-luvun alun kokoomuslainen pääministeri Harri Holkeri lausui, kun kansalaiset kärvistelivät laman kourissa. Nyt, kun rahat ovat loppu ja suomalaiset kärsivät hallituksen viherhumpasta, Marinin hallituksen valtiovarainministeri Saarikko on todennut suomalaisille: ”Menkää Kelaan”. [Sanna Antikainen: Näin teitte!]

Arvoisa ministeri Saarikko, eikö teitä hävetä tehdä etukenon ilmastotoimia, jotka kurittavat suomalaiset Kelan asiakkaiksi? [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.10 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edelleen olen valmis puolustamaan suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen osana sosiaaliturvaa niille, jotka sitä todella tarvitsevat.

Mutta vastauksena kysymykseenne: ensinnäkin haluan nyt sanoa, hyvät perussuomalaiset, että tämä teidän kritiikkinne ja puheenne olisi huomattavasti uskottavampaa, jos teidän oma vaihtoehtonne tämän vuoden budjetiksi pitäisi sisällään esimerkiksi bensaveron alennuksen, [Vasemmalta: Juuri näin!] mutta näin ei taida kuitenkaan olla. Joku kate pitää siten omillakin puheenvuorolla olla, ja jos te hyökkäätte näin, niin minä sanon sitten myös takaisin: ei euron euroa bensaveron alennusta kansalaisille perussuomalaisten vaihtoehdossa! Miten te kehtaatte samalla tavalla syyttää täällä muita puolueita, väittää jotakin paremmaksi, kun ette edes itse tarjoa kansalle sitä, mitä täällä nyt meiltä vaaditte? Että jokin kohtuutta myös kritiikissä ja siinä vaihtoehdossa, mitä olette olleet hallitukselta vaati-
massa. [Hälinää — Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Yksi puhuu kerrallaan. — Lisäkysymys, edustaja Elomaa.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

16.11 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te olette hallitus ja määrätte. Autoilun kustannukset ovat Suomessa todella korkeat. Pyörillä liikkumisen kalteus koskettaa yksityisautoilijoiden lisäksi ammattiautoilijoita ja yrityksiä laajalla rintamalla. Polttoainevero on yksi suurimmista syypäistä autoilun kovaan hintaan. Perussuomalaisten mielestä on täysin kohtuutonta, että työmatkojenkin ajaminen maksaa maltaita. Tämä lisää osaltaan kustannsloukkuja, kun ihmiset ynnäävät, paljonko jää euroja kukkeroon kulujen jälkeen. Monia suomalaisia painaa huoli mahdollisista polttoaineveronkorotuksista, sillä ne ovat keskeinen keino hallituksen ylivihreässä ympäristöpolitiikassa.

Erityisesti dieselin verottaminen tuntuu olevan suorastaan hallituksen pakkomielle. Dieselin käyttövoimaveron poistoa ajavat kansalaisaloitteet ja muut kannanotot ovat keränneet kerta toisensa jälkeen valtavasti tukijoita. [Antti Lindtman: Miksi te ette esitä sitä?]

Kysyn asianomaiselta ministeriltä: eikö hallitus ole kuullut näiden ihmisten ääniä? Kansalaisaloitteissa on satojatuhansia allekirjoituksia. On mielestäni kestävämpiä, että kurittamalla dieselautoilijoita ja muita autoilijoita hallitus nostaa autolla tehtävien työmatkojen hintalappua vallitsevassa tilanteessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.12 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa on aivan oikeassa siinä tosiasiasa ja sen arjen äärellä, missä valtaosa suomalaisista elää. Joukkoliikenne ei ole ratkaisu pitkien välimatkojen Suomessa läheskään kaikkialla, ja monet ihmiset tarvitsevat omaa autoaan. Tämän arjen me tunnistamme, tällaista arkea me puolustamme, ja aika moni ajaa tuossa arjessaan diesel- tai bensa-autolla. Näin tulee tapahtumaan vielä vuosien ajan. Itse pidän perusteltuna, että tulevan hallituksen työllistämällä ilman muuta kannattaa harkita, mikä tämän käyttövoimaveron kohtalo jatkossa on nyt kun me tiedämme, että bensapumpuilla dieselin ja bensiinin hinta on jotakuinkin sama — dieselin itse asiassa paikka paikoin tällä hetkellä korkeampi.

Nostitte esiin, edustaja Elomaa, työmatka-ajamisen. Työllisyys, työn tekeminen, työhön pääseminen ja työnteon kannattavuus on ilman muuta tämän hallituksen — ja uskon, että laajasti koko eduskunnan — tärkeimpiä asioita. Siksi me päädyimme työmatkavähennyksen parantamiseen, johon liikenneministeri jo viittasi, siis yhteiskunnan verotuksessa parempaan taloudelliseen kannusteeseen työmatkan ajamiseen nyt kun bensiinin hinta on ollut korkealla — ja tämä kaikki muuten sodan vuoksi. [Puhemies: Kiitos!] Tämäkin on tärkeää mainita. Sitä emme saa unohtaa nyt kun sodan vuosipäivä lähenee.

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Kiuru, Pauli.

16.13 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisista esitettiin aika vahvaa kritiikkiä ilmastotoimia kohtaan. Ilmastotoimien pitää olla realistisia, ympäristöä on suojeltava, mutta sen täytyy tapahtua talouden ehdoilla. [Välihuutoja vasemmalta]

Mutta jos katsotaan vähän laajemmin historiaa, niin onko hallituksen mielestä perussuomalaisten linja oikea, kun he haluavat katsoa taaksepäin, betonoida yhteiskunnan joihinkin menneisiin vuosikymmeneihin, pysäyttää koulutuksen [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä?] ja investoinnit uuteen teollisuuteen? Meillä on tällaisia yrityksiä, kuten esimerkiksi UPM, Neste ja Wärtsilä, jotka kulkevat aivan kärjessä kehityksessä, tuovat uusia innovaatioita,

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

työpaikkoja ja tuloja Suomeen. Onko tulkintani oikein, että meidän kannattaa olla siellä kärjessä, kun tehdään tällaisia kehitystoimia, jotka myös hyödyttävät ilmastoa sen lisäksi, että hyödyttävät taloutta ja työllisyyttä? [Hälinää — Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt on vaalipaniikki kokoomuksella!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Ohisalo.

16.14 Ympäristö- ja ilmastoministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitetaan nyt ehkä sillä, että meillä on tämä yksi planeetta ja tietysti kaiken talouden pitäisi pystyä toimimaan sen yhden planeetan rajoissa. Silloin ympäristön ja ilmaston suojeleminen on tietysti meidän tärkeimpiä tehtäviä. Ja se, että me etenemme ilmastomuutostoimissa, on itse asiassa myös vahva viesti, mikä elinkeinoelämältä, teollisuuden eri sektoreilta, meille tulee.

Teollisuuden eri sektorit ovat kaikki sitoutuneet hiilineutraaliustavoitteeseen vuoteen 35 mennessä. Elinkeinoelämä on vaatinut kansainvälisten ilmastoneuvottelujen alla, että me poliitikot pysyisimme siinä, mitä me olemme ilmastolakiin säätäneet, että me ehkä jopa kiristäisimme näitä tavoitteita. Tämä on se, joka tuo Suomeen työpaikkoja. Puhdas energia, se tuo meille investointeja, uusia työpaikkoja, uusia verotuloja, joilla sitten voidaan taas rahoittaa hyvinvointivaltion palveluita ja esimerkiksi tukea niitä kaikista pienituloisimpia ihmisiä, jotka paikoin kyllä joutuvat autoilemaan [Puhemies koputtaa] ja siitä maksamaan paikoin hintaa. Näitä pitää tukea. [Ben Zyskowicz: Onneksi heille tulee rahaa tilille, kysykää ministeri Harakalta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. — Lisäkysymys, edustaja Juuso.

16.16 Kaisa Juuso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuulivoimaa suunnitellaan ja rakennetaan Suomessa aivan hirvittävää vauhtia. Suomesta on tulossa Euroopan energiareserveaatti. Korruptio rehoittaa tuulivoiman ympärillä, ja olen kuullut, että joissakin kunnissa tuulivoimaa vastustavia valtuutettuja on jopa uhkailtu kostotoimenpiteillä. [Leena Meri: Oho!] Ahneus rehoittaa maanomistajien keskuudessa, ja ympäristön asukkaiden mielipiteistä ei välitetä. Suomen lainsäädäntö on tuulivoimaloiden osalta täysin vanhentunut. Tuulivoimaloille ei tarvita edes ympäristölupaa. Meluhaittojen saaminen kuriin jälkeenpäin on likipitäen mahdotonta.

Arvoisa hallitus, hyväksyttekö te sen, että Suomessa avohakataan metsää tuhansia hehtaareita tuulivoimaloiden tieltä, ja hyväksyttekö sen, että maaseudun asukkaiden elinympäristö pilataan näillä Eiffelin tornin kokoisilla tuulivoimaloilla? [Hälinää — Leena Meri: No niin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.17 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuulivoima on varmasti tällä hetkellä voimakkaimmin kasvava energia-ala Suomessa. Meillä on tällä hetkellä noin 1 400 tuulimyllyä, ja tämän vuosikymmenen aikana me menetään 3 500—4 000:een. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastatkaa kysymykseen!] Suurin ongelma mielestäni tulee olemaan siirtoverkot ja niitten korvaukset eli siis niihin liittyvät lunastusasiat. Jokainen kunta tietyllä tavalla omalla kaavoituksellaan pystyy määrittele-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

mään tuulivoimaan liittyviä ja tuulivoimapuistoon liittyviä asioita. Joillakin alueilla hyväksyttävyyttä on erittäin korkealla tasolla ja toisaalta monilla ei ole. Mutta voi sanoa, että teollisuuden investointien kannalta niillä on erittäin iso merkitys, samaten kuin Suomen huoltovarmuuden ja kokonaiskuvan kannalta me pystymme olemaan tänä vuonna omavaraisia sähköntuotannossa tuolla tulkinnalla tai noilla ennusteilla, mitä meillä on tuulivoiman suhteen.

Ymmärrän erittäin hyvin tämän tilanteen, mutta suurimpana ongelmana tällä hetkellä näen nimenomaan siirtoverkkojen suhteen tulevat tilanteet. [Juha Mäenpään välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Satonen.

16.18 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri juuri äsken puhui tästä maatuulivoimasta ja siihen liittyvän puhtaan energian teollisuuden investoinneista. Suomella on tässä todellakin erittäin isoja mahdollisuuksia, ja tämä tulee ilman muuta meidän hyödyntää. Samaan aikaan on toki totta, että pitää ymmärtää kansalaisten — myöskin niiden, jotka asuvat maaseudulla joukkoliikenteen ulkopuolella — huoli, joka sieltä tulee niistä päivittäisistä kustannuksista, jotka liittyvät liikkumiseen, on se sitten töihin menemistä tai asiointiliikennettä. Tämä huoli pitää ottaa vakavasti ja ihmisten maksukyky huomioida.

Kysyn kuitenkin ministeriltä, että kun EK teki selvityksen, että Suomen hiilikädenjälki on jo nyt positiivinen — eli ne vientituotteet, joita me viemme, vähentävät ilmastopäästöjä enemmän kuin mitä koko Suomi aiheuttaa ilmastopäästöjä — niin kai me nyt voimme tällä linjalla jatkaa, hyödyntää meidän metsiämme, puutuoteteollisuutta, jotta me samalla ajamme sekä oman elinkeinoelämämme ja työllisyyden asiaa että tuemme koko maailman ilmastohaastetta?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä.

16.19 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Periaatteessa tämä ilmastonmuutos ja siihen tehtävät toimet ovat tällä hetkellä meidän talouden suurimpia draivereita, ajajia, näihin investointeihin, eli kyllä me tällä hetkellä menään... Se täytyy sanoa muuten, että vaikka tässä tulee vähän erilaisia mielipiteitä, en muista tästä salista yhtään puoluetta, jonka edustaja ei olisi käynyt minulle juttelemassa heidän alueensa investoinnista, joka liittyy ei-fossiiliseen energiaan. Eli kyllä näitä investointeja tulee, ja tämän muutoksen tekijänä ovat suomalaiset yritykset, uusi teollisuus.

Meillä on menossa erittäin voimakas uusteollistumisen aika, jota suomalaiset yritykset tekevät erittäin hienosti. Meillä tulee tästä myös ulkomaille myyntivaltti, jota me viedään koko ajan, ja väitän, että tämä tulee olemaan meille erittäin iso mahdollisuus ottaen huomioon vedyn tuotannon. [Puhemies koputtaa] Me on annettu justiin ulos periaatepäätös vedyn tuotannosta, ja koko tämä energiamurros on meille iso mahdollisuus.

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Tynkkynen.

16.20 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt on käynyt ainakin selväksi, että kokoomus ja hallituspuolueet ovat löytäneet toisensa. Jos kansalaiset haluavat tuon kurituslukeman 2035, [Välihuutoja keskeltä] niin vaihtoehto heille

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

löytyy mistä tahansa puolueista siltä puolelta salia. Jos halutaan vuosi 2050, ainut vaihtoehto on perussuomalaiset.

Hallituspuolueet kokoomuksen säestämänä ovat vuorotellen pöyristyneet perussuomalaisten linjasta. Ilmastotavoitteen siirtäminen EU-linjan mukaisesti vuoteen 2050 on muiden mielestä päätöntä, jopa vastuutonta ja kallista. Meidän mielestämme asia on päinvastoin. Pienen pohjoisen maan on päätöntä syyttää rahaa itse asetettuun tavoitteeseen, johon muut maat eivät ole valmiita sitoutumaan. Jos sillä todella saavutettaisiin ehdoton kilpailuetu, seuraisivat muut maat perässä. Näin ei ole käynyt. Edes meidän verrokkimaa Ruotsi ei halua tavoitella vuotta 2035, vaan tavoite on sysätty 10 vuotta myöhemmäksi. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Toimiiko Ruotsi vastuuttomasti ja päättömästi?

Kysynkin valtiovarainministeri Saarikolta: arvioitko Ruotsin talouden ottavan tässä takkiin Suomeen verrattuna ja kuinka paljon? — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja nyt suora vastaus!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.22 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomessa laajalla enemmistöllä ryhdyttiin vastuullisen, mutta hyvin vaativan tavoitteen, 2035 hiilineutraaliuden, tavoittelemiseen, niin kai me poliitikot ymmärsimme, että emme me siihen yksin kykene. Se vaatii ennen kaikkea suomalaisen yrityselämän suurta panostusta, ja tähän työhön suomalaiset yritykset ovat halunneet lähteä.

On käynyt itse asiassa pikemminkin niin, että hallitus toisensa perään tässä maassa on arvioinut yrityselämän mahdollisuudet tehdä ympäristön kannalta ja ilmaston kannalta kestäviä ratkaisuja pikemminkin alakanttiin kuin yläkanttiin. Yritykset menevät monta askelta meitä edellä, ja kysyntää näille tuotteille ja osaamisellemme erityisesti puhtaan energian osalta on onneksi erittäin paljon maailmalla. [Sebastian Tynkkynen: Ja sitten vastaukseen!]

Eli korostan teille, hyvät perussuomalaiset: Se on totta, että tämä linja, mitä te edustatte, on toisenlainen linja kuin laajasti muun eduskunnan, mutta se on menneisyyden linja. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Sebastian Tynkkynen: Pitääkö kysyä uudelleen?] Te tuijotatte peräpeiliin, toisin kuin suomalainen yrityselämä tekee.

Puhemies Matti Vanhanen: Ja mikäli kysymyksen alkuperäinen esittäjä, edustaja Tavio, haluaa esittää lisäkysymyksen, siihen on mahdollisuus.

16.23 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Siinä on ero, että perussuomalaiset kannattavat kaikkia markkinaehtoisia kotimaisia investointeja. Teille käyvät vain vihreän ideologian mukaiset investoinnit. Esimerkiksi investointeja turvetuotantoon ei ole tullut, koska te olette tehneet toimintaympäristöstä mahdottoman ja te olette romuttaneet turvekoneet. [Sanna Antikainen: Kiitos keskusta!]

Suomen talous ei saa jäädä muusta maailmasta jälkeen. Me tarvitsemme sinivalkoisen siirtymän. Nykyinen Kiina-talous on tehnyt koko Euroopasta liian riippuvaisen yhden maan, Kiinan, tuonnista. Covid-pandemia ja Ukrainan sota ovat opettaneet, että materiaalipula tulee kriiseissä nopeasti vastaan ja valtiot huolehtivat jokainen ensin itsestään.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Näettekö lainkaan hyvää siinä, että perussuomalaisten esittämä sinivalkoinen siirtymä lisää kansallista omavaraisuuttamme ja huoltovarmuutta? [Keskeltä: Mistä ne fossiiliset ostetaan? — Vasemmalta: Venäjältä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

16.24 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä kannan huolta Suomen huoltovarmuudesta, kannan huolta meidän ja koko Euroopan omavaraisuudesta. Jos jotain nämä kriisit ovat opettaneet, niin sen, että meidän Eurooppana pitää yhdessä olla vahvempi.

Mutta, arvoisat perussuomalaiset, tiedätkö mitä? Suomi on ollut paremmin varautunut sotaan ja sen seurauksena koituneeseen energiakriisiin juuri sen vuoksi, että me emme ole odottaneet, me emme ole olleet jälkijunassa viimeisimpien joukossa, vaan me olemme olleet etujoukoissa. Me olemme tehneet ajoissa Suomessa ratkaisuja energiantuotannon monipuolistamiseksi, me olemme satsanneet uusiutuvaan energiaan, ja sen vuoksi meidän omavaraisuutemme on paljon paremmalla tasolla kuin useimpien eurooppalaisten maiden. Ja tästäkin näkökulmasta se vihreä siirtymä, mitä eduskunnan laajalla tuella ja yrityselämän, elinkeinoelämän, laajalla tuella Suomessa tehdään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Te olette unohtaneet Suomen kansan!] jos jokin tulee meidän eduksemme myös tulevaisuudessa. Se tulee vahvistamaan meidän omavaraisuuttamme [Puhemies koputtaa] ja kykyämme kohdata kriisejä. [Leena Meren välihuuto]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys hallituksen velanotosta (Sanni Grahn-Laasonen kok)

Suullinen kysymys SKT 257/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Grahn-Laasonen.

Keskustelu

16.25 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! Menneet sukupolvet ovat rakensaneet hyvinvointivaltion työn ja säästäväisyyden ja ahkeruuden periaatteita vaalien. Yhteiskunnan rakentamista on ohjannut ajatus, että Suomi jätetään tuleville polville paremmassa kunnossa kuin missä itse olemme sen saaneet. Tämä periaate on nyt unohtunut. ”Rahaa on”, luki Rinteen—Marinin hallituksen fläppitaululla hallitusneuvotteluissa. Se raha on ollut lainarahaa, ja seuraava hallitus aloittaa neuvottelunsa sanoilla ”velkaa on”.

Valtiovarainministeriö arvioi, että julkinen talous velkaantuu kymmenen miljardin euron vuosivauhtia tästä eteenpäin, jos mitään ei tehdä — se on teidän julkisen talouden suunnitelmanne. Se on enemmän kuin maanpuolustuksen ja poliisin budjetit yhteensä. Velkaa velkavuoren päälle.

Siksi tälläkin viikolla kysyn, arvoisa pääministeri: oletteko tyytyväinen siihen velkaperintöön, jonka jätätte seuraavalle hallitukselle ja nuorille sukupolville? [Välihuutoja]

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.26 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on varmaan tässäkin salissa kyselytunneilla käsitelty useaan otteeseen, mutta palataan ihmeessä tähän. Tämä on tärkeä aihe. Minun mielestäni velkaantumisen syytä kantaa huolta ja julkisen talouden tilasta on syytä kantaa huolta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te ette kannan!] Puolueilla on erilaisia vaihtoehtoja ja näkemyksiä, millä tavalla velkaantumista voidaan taittaa ja millä tavalla julkista taloutta pitää laittaa kuntoon.

Mutta tällä vaalikaudella otettu velka — se myös kokoomuksessa pitää myöntää ja tunnustaa — on mitä suurimmassa määrin seurausta niistä mittavista globaaleista kriiseistä, mitä me olemme kohdanneet. Tämäkin on tässä salissa useaan otteeseen todettu ja käsitelty. Ensimmäisenä pandemia vaati meiltä aivan poikkeuksellisia toimenpiteitä yhteiskunnassa, myös tukitoimia yrityksille, ihmisille ja kotitalouksille. Mielestäni nämä olivat perusteltuja. Kokoomus tuki näitä mitä suurimmassa määrin, ja vaaditte vielä enemmän tukitoimia, [Jukka Kopra: Velkaa otettiin jo ennen sitä!] eli kannatitte sitä velkaa, joka otettiin. Ukrainan sota on vaatinut meiltä mittavia panostuksia puolustukseen, sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen ja rajaturvallisuuden vahvistamiseen. Tätäkin kokoomus on tukenut ja pikemminkin vaatinut enemmän toimia kuin vähemmän toimia. Sodasta seurannut energiakriisi — jälleen sama tarina. Se on vaatinut meiltä toimenpiteitä, joita kokemus on tukenut, ja vaatinut vieläkin enemmän. [Puhemies: Aika!] Eli siitä velkamäärästä, joka tällä kaudella on otettu, iso osa selittyy kriiseillä, ja kaikkia näitä toimia kokoomus on tukenut. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. — Lisäkysymys, edustaja Grahn-Laasonen.

16.27 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velanotto alkoi Rinteen—Marinin hallituksessa jo ennen kuin kriiseistä oli tietoaakaan. Fläppitaululla luki ”rahaa on”. Ja toiseksi ero on siinä, että me emme olisi hoitaneet näitä kriisejä yksin velkarahalla vaan tehneet myöskin menojen priorisointia eli tärkeysjärjestystä.

Suomalainen hyvinvointi rakentuu työnteon ja yrittäjyyden varaan. Puolueiden välillä on todella eroja. Meille on ihan selvää, että jokaisen työikäisen ja työkykyisen suomalaisen tulisi osallistua hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamiseen. [Maria Guzenina: Koulutuksesta ei leikata!] Pääministeripuolue SDP on tehnyt vaaliavauksia, että suomalaisten työviikkoa lyhennetään neljään päivään. Onko tässä näiden vaalien vappusatanen? Tutkijat ovat arvioineet, että tämä ehdotus murentaisi hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen rahoituksen. Kun väestö ikääntyy, tarve palveluille ja niiden rahoittamiselle pikemminkin kasvaa.

Kysyn kysymyksen, jonka eräs ikääntynyt suomalainen pyysi teiltä kysymään: arvoisa pääministeri, olisiko aika palauttaa tässä maassa työn tekemisen arvostus?

Puhemies Matti Vanhanen: Huomautan, että tämä ei ole kyselytunti puolueille vaan kyselytunti hallitukselle. — Pääministeri.

16.29 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En äskeisessä puheenvuorossa halunnut mennä tuohon mielestäni aika erikoiseen heittoon tästä fläppitaulusta, mutta kun koitte tarpeelliseksi sen vielä toiseen kertaan nostaa esille, niin

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

sekin on kyllä mediassa kumottu, että siellä jossakin pääneuvottelupöydässä ikään kuin tällainen taulu olisi ollut. Ymmärtääkseni kyse oli jossakin ryhmähuoneessa jonkin ryhmän omasta merkinnästä. [Välihuutoja — Naurua — Kokoomuksen ryhmästä: Minkä ryhmän?] Siinä ei ollut mitään hallitusneuvottelutavoitetta tai reunaehtoa, ymmärtääkseni, ja entisellä pääministerillä Rinteellä ei ollut tämän tekstin kanssa mitään tekemistä. [Hälinää — Ben Zyskowitz: Eikö ole, hah hah!] Mutta ymmärrän, että te haluatte tuollaista esimerkkiä käyttää ja sillä ehkä jotenkin alleviivata omaa sanomaanne. Faktat eivät tätä tariaa tue, mutta ehkäpä sen vielä kolmannen kerran nostatte tässä esille. [Välihuutoja]

Mitä tulee näihin hallituksen toimiin, niin kyllä näitäkin kokoomus on tukenut. Esimerkiksi poliisien määrän lisäämistäkin olette tukeneet — kyllä, se on vaatinut meiltä panostuksia julkisen talouden puolella. Hoitajamitoituksenkin taakse kokoomus vihdoinkin ja viimein onneksi tuli. Sitäkin te olette tukeneet, ja sekin on vaatinut panostuksia julkiselta taloudelta. [Puhemies: Aika!] Eli itse asiassa kun me katsomme tätä kokonaiskuvaa, niin kokoomus on tukenut myös näitä toimia, jotka eivät ole selittyneet kriiseillä. [Oikealta: Fläp-pitaulu oli kaapattu! — Naurua]

Puhemies Matti Vanhanen: Kiitos. — Nyt on kyselytunnilla välillä sellainen hälinä ikään kuin olisi tänä vuonna vaalit mahdollisesti tulossa, [Naurua] ja lisäksi hallituksen vastaukset venyvät säännönmukaisesti yli minuuttiin. [Oikealta: Ei hän edes vastaa!] — Seuraava lisäkysymys, edustaja Kopra.

16.30 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Toki kokoomus on tukenut hallitusta koronakriisin hoidossa ja Suomen maanpuolustuksen tukemisessa, mutta sen pelkän velanoton sijaan olisimme kyllä miettineet myös niitä menoja ja olemme tehneet esityksiä siitä, kuinka valtion menoja — anteeksi, tuloja — kasvatetaan. Eli tämä tulopuoli on jäänyt hallitukselta täysin huomioimatta, mistä pitkä miinus teille.

Tein tuossa yksi päivä 14-vuotiaan tyttärenti kanssa kotiläksyjä. Heille opetettiin kestävästä kehityksestä, ja tutustuin itsekkin sitten aihepiiriin. Yksi osa kestävästä kehityksestä on taloudellinen kestävä kehitys, ja tästä löytyy muun muassa ympäristöministeriön sivuilta hyvä selitys. Taloudellinen kestävä kehitys on, arvoisa hallitus, sitä, että on sisällöltään ja laadultaan tasapainoista kasvua, joka ei perustu velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen.

Arvoisat ministerit, kuinka te nyt olette omasta mielestänne pystyneet ja suoriutuneet tässä taloudellisen kestävästä kehityksen periaatteen noudattamisessa, kun tämä velanotto on ollut näin suurta? Milloin saadaan maan talousasiat kuntoon ja rahat riittämään?

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutti on minuutti kysyjällekin. — Ministeri Saarikko.

16.31 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän tulopuoleen — menot ja tulot menivät siinä vähän edustaja Kopralla sekaisin. Tuloihin ja menoihin ihan sellainen huomio, että tähän itse olette nyt esittämässä valtion kassaan aikamoista aukkoa tämmöisellä miljardin veronkevennyksellä, [Oikealta: Ohhoh!] johon minusta Suomella ei todellakaan ole varaa, että käydään sitten läpi näitä muita esityksiänne. Kysymyksen sisältö oli nimittäin perin vakava. Minusta siinä ollaan koko hyvän yhteiskunnan hoidon ytimessä. Mitä on kestävyys tällaisessa ajassa? Äs-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

keinen kysymys liittyy myös ilmaston kestävyYTEEN — siihen, mitä olemme luonnossa velkaa lapsillemme.

Sosiaalinen kestävyys on sitä, että kaikki pidetään mukana esimerkiksi tällaisten ennätysellisten hintojen nousun keskellä, mitä energiakriisi on tarkoittanut.

Taloudellinen kestävyys: Kyllä, kannan kanssanne samaa huolta. Velkaa on eletty 15 vuoden ajan kaikki puolueet mukaan lukien — kaikki puolueet mukaan lukien — tällä vaalikaudella näitä isoja ratkaisuja kannattaen. On selvää, että näin emme voi jatkaa, mutta samalla kun moittii, on tärkeää hahmottaa, mistä tuo tulevan vaalikauden 10 miljardin alijäämä muodostuu: pitkälti juuri korkomenojen noususta, ja se korko on syntynyt kaikkina näinä 15 velkavuoden aikana. [Timo Heinosen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Multala.

16.33 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tärkeää tunnistaa ja tunnustaa se tosiasia, missä nyt ollaan, ja tilanne on nyt se, että tästä eteenpäin näillä ennusteilla Suomi ottaa velkaa joka vuosi sen kymmenen miljardia euroa. Kysymys on, mitä voimme tehdä tälle. Edustaja Grahn-Laasonen esitti, että työn tekemisen pitää olla kannattavaa kaikille aina, myös lisätyön tekemisen kaikissa tuloluokissa. Sen vuoksi me olemme esittäneet veronkevennyksiä, jotta ihmiset tulisivat omalla työllään paremmin toimeen, rahaa riittäisi niihin arjen kustannuksiin, jotka myös nyt inflaation myötä ovat nousseet. Me olemme kyllä esittäneet myös sen, millä me nämä veronkevennykset rahoittaisimme.

Arvoisa puhemies! Erilaisilla puolueilla on erilaisia näkemyksiä, mutta hallituksen perintö on nyt se, mikä on, ja tästä meidän pitää yhdessä päästä eteenpäin.

Arvoisa puhemies! SDP ja hallituksen puolueet ovat esittäneet erilaisia ratkaisuja, mutta veronkorotusten tie on kasvun hillitsemisen tie. Minkälaisia toimia me voisimme tehdä, jotta vauhdittaisimme myös talouskasvua, ettemme joutuisi vain leikkaamaan? [Vasemmalta: Ei ainakaan koulutuksesta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.34 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mistä syntyy työtä ja talouden kasvua? Sitä syntyy rohkeudesta luottaa huomiseen suomalaisissa yrityksissä. Yksi osa tätä on ollut ennustettava veropolitiikka, ja tämän vaalikauden saldona voin todeta, ja olen siitä hyvin tyytyväinen, että yritysten verotusta ei ole kiristetty. Se on ollut osa ennustettavaa yritysten taloudenpidon näkymää huomiselle, ja tällaista politiikkaa Suomen kannattaa jatkaa.

Kun nyt nostitte esiin useammassakin kysymyksessä ikään kuin talouden kokonais kuvan, ymmärrän, että teidän etujenne mukaista on kertoa hallituksen ottamista veloista, ei siitä, miten kaikkia näitä toimia valtaosaltaan käytännössä olette tukeneet, ei siitä, miten kokoomusjohtoinen hallitus velkaantui. Tai ette kerro laisinkaan siitä, että Suomen työllisyys on historiallisen korkea — kiitos suomalaisten yritysten — tai siitä, miten onneksemme kuitenkin verotulot ovat tässä maassa kehittyneet hyvin. Mutta ovatko ne kehittyneet niin hyvin, että meillä olisi varaa miljardin veronkevennyksiin yhteiskunnan hyväosaisimmillekin? Ei, koska minä ainakin haluan pitää huolta hyvinvointiyhteiskunnan ydinpalveluista, [Puhemies: Aika!] kuten ikäihmisten hoivasta.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Puisto.

16.35 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Taluslehti Financial Times uutisoi vastikään EU:n yhteisvelan ennakoitua suuremmista, kohonneista kustannuksista. Tähän vaikuttaa Euroopan keskuspankin tiukentunut rahapolitiikka, siis määrällinen elvytys ja ohjauskorkojen nousu, mikä vaikeuttaa EU:n elvytyspaketin rahoittamista. Käytännössä kyse on siitä, että Euroopan komissio joutuu maksamaan liikkeeseen laskemistaan velkakirjoista aikaisempaa kovempaa korkoa. Se lisää elvytyspaketin rahoittamiseen käytettävän yhteisvelan kustannuksia. Yhteislainojen korot ovat jopa korkeammat kuin joidenkin jäsenvaltioiden kansallisten lainojen. Nyt meidän budjettihan on alijäämäinen, mikä tarkoittaa sitä, että me rahoitetaan kulujamme velaksi, me joudutaan ottamaan uutta velkaa korkeammalla korolla, jotta me pystytään suoriutumaan vanhoista veloista ja myös erilaisista kuluista.

Nyt kysyn arvoisalta ministeriltä: Mikä oli elpymisrahaston saanto alun perin ja mitkä sen alkuperäiset kustannukset? Ja miten te näette, että kun tämä elpymispaketti on niin pitkä, niin mitkä tulevat olemaan nämä nousseet korkokustannukset?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.36 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, että Euroopan keskuspankin päätös nostaa korkoja — mikä siis tapahtuu siksi, että inflaatio lähti laukalle valtavaa vauhtia sodan seurauksena, energiahintojen nousun seurauksena — oli keskuspankilta ikään kuin välttämätön ja perusteltu uskottavuutensakin nimissä tehty teko ryhtyä nostamaan korkoja, ja tälle koron nostolle ei näy vielä toistaiseksi loppua. Jos ja kun se vaikuttaa suomalaisten asuntovelallisten arkeen, se vaikuttaa myöskin valtioiden ja erilaisten instituutioiden rahoituksen pohjaan — kyllä, myös mainitsemallanne tavalla.

Tässä elvytyspaketissa on parhaillaan siis käynnissä näiden rahojen toivottavasti viisas ja järkevä käyttö kaikissa jäsenmaissa — tuotahan valvotaan hyvin tarkkaan, ja mahdollisesti rahat voidaan myös periä takaisin tai keskeyttää maksatus, mikäli näin ei toimita. [Hälinää oikealta] Tämä seuranta koskee myös Suomea ja suomalaisia elvytysrahojen käyttökohteita. Nyt pidän oleellisena sitä, että tuo ratkaisu, joka Euroopassa tehtiin, pysyy ainutkertaisena ja tämä hallitus ei ole tukemassa [Puhemies: Aika!] uusia yhteisvelkapäätöksiä Euroopalta. [Sebastian Tynkkynen: Miksi te ette vastaa kysymykseen?]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Valtonen.

16.37 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri saunoutui irti tästä ”rahaa on” -fläppitaulusta, mutta pitääkö se kuitenkin paikkansa, että teidän hallituksenne ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa tälle vuodelle alijäämä olisi noussut yli viiteen miljardiin euroon, jos siivotaan työeläkeyhtiöt pois? Eli tosiaan se suunnitelma tehtiin silloin vuonna 19 ilman, että koronasta tai myöskään sodasta oli mitään tietoakaan.

Toinen kysymys on se, että kun te kernaasti olette puhunut sen puolesta, että veroja pitää korottaa — ollaan tietysti tässä luettu demareiden vaaliohjelmaa, jossa tuodaan yli kaksi miljardia lisää veronkorotuksia kansalle [Välihuutoja vasemmalta] ja ei tehdä minkään-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

laisia työmarkkinauudistuksia ja luvataan kerta kaikkiaan sellaista kurjuutta, joka kuulostaa ihan tällaiselta sosialistin iltarukoukselta [Hälinää vasemmalta] — niin olisin kysynyt: Miten te kuvittelette, että Suomi saadaan kasvuun, jos te lisäätte edelleen suomalaisten vevotaakkaa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edelleenkin tämä ei ole puolueiden kyselytunti vaan hallituksen kyselytunti. — Pääministeri.

16.39 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kylläpä tästäkin salikeskustelusta huomaa, että vaalit kovaa vauhtia lähestyvät. Niin, tuo fläppitaulu ei siis ole ollut sosiaalidemokraattien ryhmähuoneessa hallitusneuvottelujen aikana, [Timo Heinonen: Missä huoneessa se oli?] ei tietääkseni puheenjohtajien neuvotteluhuoneessa. Itse johdin tuossa neuvottelussa ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa käsittelevää pöytää, ei se sielläkään ollut. Ilmeisesti se on jossakin huoneessa ollut, mutta sillä ei ollut kyllä neuvotteluiden kanssa mitään tekemistä. [Ben Zyskowitz: Eikö todel lakaan? — Naurua] Kovin olette ihastuneet tähän fläppitauluun. Ehkäpä me sen teille löydämme, niin sitten voimme lähettää sen kokoomuksen ryhmähuoneeseen.

Mutta mitä tulee tähän itse asiaan, talouskasvu on meidän tärkein lääkkeemme myös velkaantumisen taittamisen osalta. Työllisyyden vahvistaminen — se on toinen. Tällä hallituskaudella on tehty lukuisia työllisyyspäätöksiä, niin rakenteellista kuin myös aktiivisen finanssipolitiikan myötä tapahtunutta työllisyyden paranemista. Ja siitä huolimatta, että me olemme kohdanneet näitä historiallisia kriisejä — pandemia, sota, energiakriisi — Suomen työllisyys on ennätystasolla. Eli sitä kritiikkiä, mikä kokoomuksesta tulee, että tämä hallitus olisi ollut toimeton työllisyyden osalta, [Puhemies: Aika!] minä en ota vastaan. [Välihuutoja oikealta]

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Valkonen.

16.40 **Ville Valkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä keskusta-vasemmistohallituksen päätötodistus on nyt nähtävillä, ja siellä kyllä talouspolitiikan kohdalla lukee isolla ”Hylätty”. Se on ilmiselvää. Tätä tilannekuvaa ei varmaan suomalaisillekaan kovin paljon enää tarvitse avata.

Me ollaan viime aikoina kuultu eriskummallisia ehdotuksia muun muassa työajasta. Tätä vauhtia varmaan päädytään siihen, että joku ehdottaa neljän tunnin työviikkoa. Mutta haluaisin, että me päättäjät keskitytään enemmän siihen, että mietittäisiin, miten ne yli 250 000 suomalaista, jotka tällä hetkellä eivät ole töissä — eivät pääse töihin — saisivat tehdä edes jonkun verran viikossa töitä.

Kysyn arvoisalta hallitukselta: Mitä toimia Suomessa kiireellisesti voidaan tehdä, jotta mahdollisimman moni suomalainen saisi mahdollisuuden tehdä töitä ja päästä elättämään itseään ja läheisiään?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.41 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt työllisyystoimia 80 000:n lisätyöllisen edestä, [Välihuutoja oikealta]

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

suuria rakenteellisia uudistuksia. Työvoimapolvelu-uudistus on tehty, TE-palvelut ollaan siirtämässä kuntiin, Työkanava Oy on perustettu — mittavia toimia.

Tällä hetkellä tilanne on se, että työllisyysaste on korkeampi kuin se on koskaan mitaushistoriansa aikana ollut ja meillä on työvoimapula. Ja nyt katse kohdistuu siihen, miten yritykset voisivat rekrytoida työntekijöitä ja löytää niitä esimerkiksi niistä ihmisistä, jotka ovat osatyökykyisiä. Meillä on 130 000 ihmistä tällä hetkellä määräaikaaisella työkyvyttömyyseläkkeellä. Heidän pitäisi päästä sen eläkkeen jälkeen jossain vaiheessa töihin, tai sitten se eläke jatkuu. Meillä on myös osatyökykyisiä ihmisiä, jotka eivät löydä tietään työmarkkinoille. Meillä on myös pitkäaikaisten työttömien joukko, jossa on suuri osa sellaisia, jotka ovat terveydellisistä syistä siellä työttömänä. Ja tästä syystä on ollut erittäin tärkeää, että tämä hallitus on satsannut sosiaali- ja terveyspalveluihin, satsannut siihen, että ihmiset saisivat mielenterveyspalveluita, jotta voisivat [Puhemies: Aika!] olla työkykyisiä, päästä työmarkkinoille. Tämä on tulevaisuuden kysymys. [Ben Zyskovicz: Sote-palveluthan ovat hyvässä kunnossa, kun te olette satsanneet!]

Puhemies Matti Vanhanen: Tarjoan vielä viimeistä lisäkysymystä edustaja Grahn-Laasonelle.

16.42 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti on meitä toistuvasti varoittanut varomattomasta taloudenpidosta tässä salissa — hallitustakin, kaikkia meitä. ”Olemme Suomessa tottuneet pitämään yllä elintasoja, jota ei ole ansaittu”, hän totesi.

Tämä keskustelu osoittaa hyvin sen, että puolueiden välillä on talouspolitiikassa isoja eroja. Näyttää vahvasti siltä, että vasemmistopuolueet ovat täysin valmiita jatkamaan vastuuttoman velkapolitiikan tiellä vielä toisenkin vaalikauden. Eihän siitä ole kuin ihan hetki aikaa, kun salin vasemmalta laidalta sanottiin, että velkaa kannattaa ottaa, kun se on lähes ilmaista eikä sitä edes tarvitse maksaa takaisin. [Välihuuto vasemmalta] Tällaisia puheenvuoroja kuultiin. Nyt nähdään se sitten, kun valtionlainojen korot nousevat — pelkästään tänä vuonna maksetaan 2,6 miljardia euroa pelkkää korkomenoa, siis valtionlainojen korkoja. [Vasemmalta: Eikä koulutuksesta leikata!]

Kokoomuksen mielestä tärkein tehtävä seuraavalla vaalikaudella on hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen, ja se ei ole mahdollista, jos emme saa julkista taloutta tasapainoon. Kysyn pääministeriltä: Eikö teitä huoleta, että velkakakku jatkaa kasvuaan teidän julkisen talouden suunnitelman mukaisella uralla joka vuosi hamaan tappiin? Ja eikö teitä huoleta, että hyvinvointiyhteiskunnan palvelujen, kuten koulutuksen ja terveydenhuollon, rahoitus murenee [Puhemies: Aika!] vuosi vuodelta tällä menolla? [Pia Viitasen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri Marin.

16.44 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän kysymykseen vastasin jo tuossa aivan ensimmäisessä puheenvuorossa, kun kysyitte tästä velkaantumisesta, ja vastaan samoin kuin tuossa muutama puheenvuoro sitten: kyllä, julkisesta velasta on kannettava huolta. Minä kannan siitä huolta ja kannan julkisen talouden tilasta huolta, [Ben Zyskovicz: Ainakin puheissa!] mutta meillä on kovin erilainen näkemys siitä, mitä pitää tehdä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Me lähdemme siitä, että tärkeintä on hakea talouskasvua, vahvistaa työllisyyttä. Ei ole kestävä leikata yhteiskunnan peruspalveluista ihmisiltä, jotka niitä kaikkein eniten tarvitsevat. Tämä kokoomuksen leikkauslista, tämä miljardien leikkauslista, mitä se konkreettisesti tarkoittaa? [Jukka Kopra: Missä se on? Mitä siellä on?] Köyhimmiltä sosiaaliturvasta leikkaamista — no, tämänhän te olette jo sanoneet. Mitä sotesta on leikattavaa? Siellä se tarkoittaa vanhustenhoivasta leikkaamista, lastensuojelusta leikkaamista, se tarkoittaa ihmisten terveyspalveluista leikkaamista, se tarkoittaa yhteiskunnan peruspalveluista leikkaamista. [Hälinää — Välihuutoja oikealta] Ja tämän te haluatte tehdä, jotta te voitte antaa veronkevennyksiä yhteiskunnan kaikkein vauraimmille ja varakkaimmille. [Puhemies: Aika!] Tämä ei ole oikeudenmukaista politiikkaa eikä tämän hallituksen politiikkaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys lastensuojelusta (Sari Tanus kd)

Suullinen kysymys SKT 258/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Tanus.

Keskustelu

16.45 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Meillä on valitettavan paljon pahoinvoivia nuoria ja lapsia. Lastensuojelun asiakkaiden ja lastensuojeluilmoitusten määrä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti. Nykyisillä resursseilla ja lastensuojelun työntekijämäärällä ei pystytä riittävästi vastaamaan kasvaneeseen palvelutarpeeseen.

Alaikäisten väkivaltarikosten määrä on yli kaksinkertaistunut viidessä vuodessa. Rikolliseen ja väkivaltaiseen käytökseen pitää voida tehokkaammin puuttua. Vakavasti ongelmallisille alaikäisille tarvitaan myös lisää erityisen huolenpidon paikkoja lastensuojelussa.

Samalla lastensuojelun asiakkaiden mielenterveys- ja nepsy-ongelmat tulee paremmin tunnistaa ja niihin on saatava apua, ja myös sijaishuollon valvonta- ja ohjausjärjestelmä vaatii uudistamista.

Kyysisinkin asianomaiselta ministeriltä: missä on viipynyt kauan odotettu perusteellinen selvitys lastensuojelun tilanteesta ja tarpeista, ja mitä hallitus aikoo tehdä lastensuojelutilanteen parantamiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

16.46 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että edustaja ottaa esiin mielenterveysongelmat ja ylipäätään lasten ja nuorten kuntoisuuden tässä yhteiskunnassa. [Ben Zyskowitzin välihuuto] Olen myös sitä mieltä — jos tätä kysymyspatteristoa lähdetään käymään läpi — että erityisen huolenpidon paikkoja on lisättävä. Olen tehnyt siitä esityksen teknisiin kehyksiin. On tämän yhteiskunnan sosiaalisen kestävyysvajeen näkökulmasta erittäin tärkeää, että niitä pystytään konkreettisesti ja systemaattisesti lisäämään.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Mitä tulee lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin ja niiden parantamiseen yleisellä tasolla, meillä on huomenna jälleen kerran koolla yhteiskunnan mielenterveystahot. Me haluamme etsiä vielä tiekarttaa siihen, miten tämän hallituskauden panostuksista ja parhaimmista käytännöistä saataisiin elämään ne, jotka seuraavalla hallituskaudella olisi ehdottomasti vietävä koko järjestelmään. Lastensuojelulaki on jo uudistuksella, me teemme juuri sitä, mistä edustaja kysymyksessään lopuksi puhui. [Perussuomalaisten ryhmästä: Myöhässä!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys omaishoidon tuesta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 259/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.47 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Arvoisa hallitus, omaishoidon tuki ja kriteerit ovat muuttuneet. Palkkaharmonisaatio tehtiin niin, että maksetaan korkeimman palkan mukaan. Omaishoidon tuki maksetaan keskitulojen mukaan, eli monella tuki on heikentynyt. Sen lisäksi on vielä omaishoidon kriteereitä muutettu niin, että moni on pudonnut tuen piiristä pois. Miten te kehtaatte? No, kyllä te kehtaatte. Te heikennätte ikäihmisten hoitoa ja turvaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

16.48 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt taisi olla kyllä jonkunlaista väärinymmärryksen varaa, ja tehdään niin, että tarjoan kahvit ja käydään läpi tuo kokonaisuus. Jotakin epäselvää siinä oli.

Yleisellä tasolla totean, että me emme ole missään tapauksessa heikentäneet tällä hallituskaudella lainsäädännöllisesti omaishoitoa emmekä ole tehneet sellaisia kauheuksia kuin tässä viitattiin, mutta en oikein ole nyt ihan varma, mistä siinä syytettiin, niin teen ja kahvin yhteydessä voidaan tätä keskustelua jatkaa. [Naurua]

Mutta se on sanottava, että kyllä omaishoidon tukea on katsottava seuraavassa hallituksen ohjelmassa. Pari esimerkkiä: Satakunnassa sotien aloittaessa harmonisoitiin omaishoidon tuki niin sanottuun tappiin, jolloin kävi juuri niin kuin edustaja Harkimokin tässä sanoi, että mentiin kohtuudella eteenpäin. Kävin juuri Lahdessa, ja siellä kansalaiset kävivät ottamassa esiin, että siellä ei oltu päästy samalle tasolle. Kyllä tässä on vielä parantamisen varaa [Puhemies: Aika!] seuraavan hallituskauden alkaessa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

2.5. Suullinen kysymys omaishoitajien yhdenvertaisuudesta (Aino-Kaisa Pekonen vas)

Suullinen kysymys SKT 260/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys tähän aiheeseen, edustaja Pekonen.

Keskustelu

16.49 **Aino-Kaisa Pekonen vas:** Arvoisa puhemies! Jokaisen omaishoitajan tie on hyvin omanlaisensa. Toiselle omaishoitajuus tulee yllättäen ja odottamatta, kun taas toinen voi ajautua siihen ikään kuin huomaamattaan.

Meidän hoivajärjestelmämme nojaa vahvasti omaishoitajien tekemään työhön, jossa korvaus on olematon ja lomat ovat harvassa. [Sanna Antikainen: Mitä olette tehneet asialle?] Palkkioiden taso vaihtelee alueellisesti laajasti, ja hyvinvointialueilla on nyt yhtenäistetty palkkioita, kuten ministeri Kiuru tässä totesi. Sen myötä osalla omaishoitajista palkkiot ovat nousseet ja toisaalla sitten valitettavasti laskeneet. Omaishoitajien yhdenvertaisuuden ja hyvinvoinnin parantamiseksi on tehtävä enemmän. [Oikealta: Oispa vasemmistoliitto hallituksessa!] Me tarvitsemme valtakunnallisen kriteeristön palkkioille, joiden taso on samalla korotettava tuntuvasti. [Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Olisinkin kysynyt asianomaiselta ministeriltä: mitä kaikkia toimia me voisimme tehdä, jotta me voisimme parantaa omaishoitajien yhdenvertaisuutta? [Jukka Mäkynen: Viikko aikaa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

16.50 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eduskunnassa käsiteltiin tätä vanhuspalveluiden kakkosesitystä eli toisen vaiheen uudistusta, siinä tehtiin isoja, merkityksellisiä päätöksiä nimenomaan kotiin annettavien palveluiden osalta, ja siinä pidin tärkeimpänä sitä, että sen tason päätöksen kun ihminen saa, niin jokaisesta minuutista on pidettävä kiinni. Asiakkaan näkökulmasta on olennaista, että saa ne palvelut, jotka tuossa palvelutasopäätöksessä on päätetty antaa, mutta myös hoitohenkilökunnan kannalta on erittäin tärkeää, että niistä minuuteista pidetään kiinni ja kaikille annetaan riittävä työaika antaa sitä palvelua. — Tämä niistä, mitä nyt on tehty. [Sanna Antikaisen välihuuto] Tähän uudistukseen kuitenkin satsattiin — näin ulkoa muistaakseni — 45 miljoonaa euroa, se oli yksi isoimpia panostuksia tällä hallituskaudella.

Mutta nyt on tehtävä se, että näistä omaishoidon palkkiosta on pohdittava, mikä on valtakunnallinen linja kaikilla näillä meidän hyvinvointialueilla ja Helsingillä. Tähän on tehtävä interventio, jotta tämä menee oikeaan suuntaan, ja tässä THL on tehnyt jo alustavaa työtä, jotta hallitus voi seuraavaksi päättää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

2.6. Suullinen kysymys lähikoulujärjestelmästä (Matias Mäkynen sd)

Suullinen kysymys SKT 261/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mäkynen.

Keskustelu

16.51 **Matias Mäkynen sd:** Arvoisa puhemies! Suomalainen koulu on edelleen myös kansainvälisesti vertailtuna tasa-arvoinen ja laadukas. Tutkimukset ovat kuitenkin jo pitkään kertoneet eriarvoisuuden kasvusta, mikä on huomioitu myös Marinin hallituksen ohjelmassa. Suomen kehityksen erityispiirteenä on ollut koulujen sisäisten erojen kasvu. Meitä huolestuttavat myös muun muassa kaupunkien ja syrjäseutujen sekä tyttöjen ja poikien väliset erot oppimistuloksissa.

Tulen itse Vaasan Ristinummelta, jota joskus nimitellään alentavaan sävyyn. Eriytymisestä ei koskaan voida syyttää lapsia tai alueen asukkaita. Kysymys ei ole ihmisten huonoudesta, ja leimaava puhe on aina väärin ja turhaa. Alueellinen eriytyminen kiihdyttää huono-osaisuuden kasautumista. Elinpiirien erkaantuminen heikentää luottamusta yhteiskuntaamme ja toisiimme. Emme halua, että asuinalueet eriytyvät menestyvien ja vähäosaisten alueiksi. Haluamme, että jokainen lähikoulu on oppilaille edelleen se paras koulu, joka takaa oppilailleen parhaan tulevaisuuden. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa ministeri Andersson, mitä hallitus on tehnyt vahvistaakseen lähikoulujärjestelmää, [Leena Meri: No ei mitään!] ehkäistäkseen koulutuksen alueellista eriytymistä ja pitääkseen kaikki mukana?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.52 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja toteaa, lähikouluperiaate on erittäin tärkeä koko suomalaiselle koulutusjärjestelmälle. Isossa kuvassa edelleen on syytä muistaa, että esimerkiksi edellisessä Pisa-tutkimuksessa vuodelta 2018 Suomi oli koko tutkimuksen paras siinä, että koulujen väliset erot meillä oli kaikkein pienimpiä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä ollaan nyt?]

Mutta me tiedetään, että isoissa kaupunkikeskuksissa myöskin koulujen väliset erot ovat kasvussa, ja siksi on äärimmäisen tärkeätä, että tähän eriytymiseen puututaan niin kaavoituksella ja asuntopolitiikalla, josta kunnat vastaavat, mutta myöskin koulutuspolitiikan keinoin. Se keskeisin työkalu, mitä me ollaan tämän hallituskauden aikana käytetty, on tarveperustainen rahoitus eli tasa-arvorahoitus, jota myönnetään sellaisille kouluille ja päiväkodeille, jotka sijaitsevat sosioekonomisesti haastavilla alueilla. Sitä on myönnetty tämän hallituskauden aikana suurempi summa kuin koskaan aikaisemmin, minun tietääkseni. [Leena Meren välihuuto — Sanna Antikaisen välihuuto] Sen lisäksi tämän tarveperustaisen rahoituksen asemaa lainsäädännössä on vahvistettu niin, että jatkossa näitä avustuksia on mahdollista myöntää jopa neljäksi vuodeksi kerrallaan, [Puhemies: Aika!] näin myöskin mahdollistaen sen, että se työ, mitä tehdään, pystytään tekemään pitkäjänteisemmin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

2.7. Suullinen kysymys oppilaiden heikentyneestä lukutaidosta (Pekka Aittakumpu kesk) Suullinen kysymys SKT 262/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Tähän aiheeseen lisäkysymys, edustaja Aittakumpu.

Keskustelu

16.54 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Viime aikoina on kerrottu lasten ja erityisesti poikien heikentyneestä lukutaidosta ja huonontuneista oppimistuloksista. Liian moni lukee liian vähän. Viimeisimmän Pisa-tutkimuksen mukaan jopa 60 prosenttia pojista kertoi, että he lukevat vain, jos on pakko. Eräs yläkoulun opettaja kertoi vastikään Helsingin Sanomissa kokemuksistaan, että oppilaat eivät enää ymmärrä edes tavallisten sanojen merkitystä ja valittavat luettavien tekstien olevan liian pitkiä.

Äidinkielen osaaminen ja lukutaito luovat pohjan kaikelle oppimiselle. Heikko lukutaito näkyy paitsi kouluissa myös kaikkialla yhteiskunnassa. Keskustan linja on, että kirja on tuotava takaisin muotiin, lukutaitoa ja -harrastusta on vahvistettava kouluopetuksessa.

Haluaisin kysyä opetusministeriltä: miten saisimme niin pojat kuin tytöt innostumaan lukemisesta? Miten pääsisimme tässä asiassa eteenpäin?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.55 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys koko yhteiskunnan kannalta, mutta erityisesti oppimistulosten kannalta. Kuten edustaja tässä toteaa, lukutaidolla ja lukuharrastuneisuudella on erittäin vahva yhteys oppimistuloksiin kaikissa aineissa, eli sillä luodaan nimenomaan sitä pohjaa perustaitojen oppimiselle.

Tällä kaudella on myönnetty erillisiä avustuksia lukutaidon edistämistyöhön varhaiskasvatuksessa ja alkuopetuksessa, ja itse pidän äärimmäisen tärkeänä, että jo varhaiskasvatuksessa huolehditaan siitä, että luetaan ääneen lapsille joka päivä. On tärkeätä, että koulut tekevät yhteistyötä kirjastojen kanssa, että tuodaan niitä kirjoja sinne oppilaiden ja lasten arkeen. Mutta sen lisäksi me tarvitaan myöskin työtä koko yhteiskunnan tasolla, lapset tarvitsevat esikuvia. Tästä on ollut aivan loistavia hankkeita myöskin Suomessa käynnissä. Yksi minun henkilökohtainen lemppari on ollut hanke, jossa ammatillisten oppilaitosten ensimmäisen vuosikurssin pojat ovat lukeneet ääneen ykkösluokan pikkulapsille. [Puhemies: Aika!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys laadukkaasta varhaiskasvatuksesta (Iiris Suomela vihr) Suullinen kysymys SKT 263/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Lisäkysymys, edustaja Suomela.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Keskustelu

16.56 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Jokaiselle lapselle on turvattava hyvä alku elämään taustasta, postinumerosta ja äidinkielestä riippumatta. Vanhempia tai lapsia ei pidä syyllistää oppimisen eroista. Se, joka tässä on epäonnistunut, on enemmän yhteiskunta ja koulutuksen resursointi kuin yksikään lapsi tai nuori.

Lasten käyttäminen maahanmuuton vastustamisen keppihevosena ei auta yhtäkään lasta eikä helpota päiväkotien tai koulujen arkea. Kyse on meidän lapsista ja meidän nuorista — jokainen lapsi on arvokas. Vanhempien pitää voida luottaa siihen, että jokainen koulu on hyvä koulu ja jokainen päiväkotito on hyvä päiväkotito, eikä kouluissa voida eikä tule rakentaa lasten luokkayhteiskuntaa.

Yksi tehokkaimmista keinoista torjua oppimiseroja on laadukas, riittävästi rahoitettu varhaiskasvatus. Mitä aiemmin oppimisen haasteet tunnistetaan, sitä helpompi ne on ylittää ja sitä useammalla lapsella on pienestä asti se kokemus, että he pystyvät oppimaan ja he sopivat kouluun.

Kysynkin ministeri Anderssonilta: millaisiin toimiin hallitus on ryhtynyt, jotta entistä useampi lapsi osallistuisi varhaiskasvatukseen ja jotta henkilöstöä riittäisi ja laatu olisi korkea? [Sebastian Tynkkysen välihuuto]

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Andersson.

16.57 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kiinnittää huomiota äärimmäisen tärkeään kysymykseen eli varhaiskasvatukseen. Me tiedämme myöskin Suomessa tehdyistä tutkimuksista, että laadukas varhaiskasvatus on erityisen tärkeää sellaisille lapsille, joilla on omassa taustassaan jokin riski liittyen oppimiseen. Saattaa olla, että perheen koulutustausta on matala tai että on oppimisvaikeuksia, vieraskielisyyttä tai vastaavan tyyppisiä tekijöitä.

Varhaiskasvatukseen osallistuminen on Suomessa noussut viimeisten vuosien aikana. Sen eteen on tehty lukuisia toimia. Tämän hallituskauden aikana on kahdesti alennettu varhaiskasvatuksen maksuja, ja edellisellä hallituskaudellakin niitä päätöksiä tehtiin. Tämän hallituskauden aikana myöskin palautettiin kaikkien lasten yhdenvertainen oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen. Sen lisäksi olemme aloittaneet oppimisen tuen kokonaisuudistuksen juurikin sieltä varhaiskasvatuksesta, eli on säädetty oppimisen tuesta varhaiskasvatuksessa — siitä syystä, että mitä aikaisemmin ongelmat ja tarpeet havainnoidaan, sitä paremmin niihin pystytään vastaamaan, ja silloin se tuki myöskin seuraa lasta, kun siirytään esiopetuksen kautta kouluun.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys nuorten mielenterveyden tukemisesta (Mikko Ollikainen r)

Suullinen kysymys SKT 264/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Ollikainen.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Keskustelu

16.59 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman! En oroväckande utveckling är att sjukfrånvaro från arbetet på grund av mental ohälsa har ökat bland unga vuxna, och i dag utgör det den största orsaken till unga vuxnas långa sjukfrånvaro. Samma gäller unga vuxnas sjukpensioneringar. Det är bra att vi i dag vågar tala mer öppet om mentalt välmående och söka hjälp. Vi i SFP vill att det ska finnas flera lågtröskelmottagningar och satsningar på förebyggande arbete. Ingen ska lämnas ensam.

Arvoisa puhemies! Mielensterveysongelmat ovat suurin syy nuorten aikuisten pitkille sairauspoissaoloille sekä nuorten aikuisten työkyvyttömyyseläkkeille. Mielensterveys on tärkeä osa jokaisen ihmisen hyvinvointia ja jaksamista. Se vaikuttaa koko elämään, ei vain työkykyyn. Siksi sitä on tuettava kaikin tavoin.

Kysynkin, arvoisa ministeri Kiuru: millä tavalla voimme tukea nuorten mielensterveyttä ja ennalta ehkäistä, ettei yhä suurempi osa nuorista aikuisista jää pois työelämästä?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kiuru.

17.00 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on hyvä alkuun sanoa, että kyllä, meidän mielensterveyspalveluiden järjestelmä on osittain rikki. Se on myönnettävä heti alkuun. Se johtuu pitkälti siitä, että meillä ei ole lievien ja keskivaikeiden mielensterveyshäiriöiden hoitoon ollut sellaisia palveluketjuja, joihin perustasolla pääsisi. Työ on ohjautunut erikoissairaanhoidon, ja pahimmillaan jopa kymmenen prosenttia eli joka kymmenes lapsi on käynyt erikoissairaanhoidossa mielensterveysongelmissa, jatkuvassa erikoissairaanhoidossa. Jos tämä koskisi aikuisten vaivoja niin, että vaikka yli kymmenellä prosentilla suomalaisista olisi joku paikka samalla tavalla sökönä, niin kyllä me täällä pitäisimme jo kriisikokousta siitä, miten mennään.

No, hallitusohjelmaneuvoittelussa tämä oli realismi, ja tähän on puututtu kolmella tavalla sillä rahoitustasolla, joka silloin määrättiin. [Ben Zyskowitz: Ja rahaa on!] Laitettiin ensinnäkin tulevaisuuden sote-keskus-kehittämistyössä tämä nyt kuntoon niin, että kaikissa tulevaisuuden sote-keskuksissa pitää alkaa mielensterveyden työ, ja säädettiin tässä yhteydessä hoitotakuusta seitsemään päivään. — Ja kaksi muuta on sitten vielä, mistä olisin voinut puhua, mutta se jää seuraavaan kertaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.10. Suullinen kysymys hallituksen onnistumisesta (Ano Turtiainen vkk)

Suullinen kysymys SKT 265/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Kyselytunnin viimeinen kysymys, edustaja Turtiainen.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Keskustelu

17.01 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Suomalaisia on tuskin koskaan aikaisemmin huijattu niin paljon kuin mitä eduskunta on tällä kuluneella kaudella kyennyt tekemään. Aikaisemmillä eduskuntakausilla aloitettu ilmastolla huijaaminen nostettiin korkeammalle tasolle, puhumattakaan itse aiheutetuista kriiseistä, kuten pandemia ja siihen liittyvillä toimilla aiheutettu ylikuolleisuus ja viimeisimpänä Naton sota, johon suomalaiset on viety tahallisesti mukaan.

Kysyn pääministeriltä: millaisilla kouluarvosanoilla hallitus on teidän mielestänne selviytynyt tällä eduskuntakaudella tehdyistä suhmuroinneista? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

17.02 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En nyt tiedä, mihin suhmurointeihin tässä viitataan, mutta ehkäpä tällaisella suomalaisella vaatimatomuudella voisin sanoa, että ottaen huomioon nämä mittavat kriisit, joita olemme kohdanneet — kuitenkin 90 prosenttia hallitusohjelmastakin olemme siitä huolimatta onnistuneet toteuttamaan — niin tällaisella maltillisella ja nöyrällä asenteella sanoisin, että kahdeksan puoli.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtioneuvoston selonteko maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 31/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään maa- ja metsätalousvaliokunnan mietinnön MmVM 31/2022 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 22.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Ritva Elomaa Toimi Kankaanniemen kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen kannanoton.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Ritva Elomaan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 42; poissa 45 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 7/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

4. Valtioneuvoston selonteko Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 24/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään ympäristövaliokunnan mietinnön YmVM 24/2022 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 22.2.2023 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Petri Huru Mauri Peltokankaan kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen kannanoton.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Petri Hurun ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 46; poissa 45 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

5. Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus

Valiokunnan oma asia O 15/2021 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 13/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 13/2022 vp.

Avaan keskustelun. — Ja esittelypuheenvuoro, edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä. [Hälinää] — Odottakaa hetki.

Keskustelu

17.05 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokunta on käsitellyt aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuutta tilaamansa tutkimuksen pohjalta. Tutkimuksessa suositellaan muun muassa palveluiden kustannustietojen ja pehmeiden vaikutusten mittaamisen kehittämistä, kustannustietojen nykyistä suurempaa käyttämistä palveluiden johtamisessa ja kehittämisessä sekä vaikuttavuus- ja kustannusvaikuttavuusarvioinnin kehittämistä. Aktiivisen työvoimapolitiikan palvelut ovat kohdennettuja palveluita, joiden tavoitteena on työnhakijan työllistyminen, työllistymisvalmiuksien parantaminen ja työmarkkinoiden kohtaannon parantaminen. Tarkastusvaliokunta on käsitellyt mietinnössään palveluiden kustannustietojen saataavuutta ja kehittämistä, pehmeiden vaikutusten mittaamista, heikommassa työmarkkina-asetmassa olevien henkilöiden palvelujen järjestämistä sekä arvioinnin kehittämistä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Käsittelen ensimmäiseksi palveluiden kustannusvaikutuksia.

Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden tehokas järjestäminen vaatii tuekseen tietoa näiden palveluiden kustannuksista. Kustannustietoa on tällä hetkellä saatavissa, mutta se ei ole riittävän yksityiskohtaista palveluiden kehittämisen ja arvioinnin tarpeisiin. Kustannustiedot eivät myöskään ole kaikilta osin valtakunnallisesti vertailukelpoisia. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan työllisyyden kuntakokeilussa mukana olevilla kuntakokeilukunnilla ei ole riittävästi tietoa alueensa palveluiden kustannuksista. Julkisten työllisyyspalveluiden siirtyessä kuntien vastuulle vuoden 2025 alussa riskinä on, että kustannustietojen hajanaisuus lisääntyy ja vertailukelpoisuus heikentyy. Yhtenä ratkaisuna tähän voisi olla valtakunnallisen tietojärjestelmän kehittäminen ja kuntien sitouttaminen järjestelmän hyödyntämiseen siten, että kustannustiedot kerätään yhdenmukaisesti.

Valiokunnan näkemyksen mukaan on tärkeää, että myös kuntakokeilukunnilla on käytössään riittävät tiedot järjestämiensä työvoimapolitiikan palveluiden kustannuksista kustannustehokkaan palvelutarjonnan varmistamiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että kustannustietojen yhtenäisyys, valtakunnallinen vertailukelpoisuus sekä tietojen helppo saatavuus ja käytettävyys varmistetaan TE-palvelut 2024 -uudistuksen valmistelussa. Palveluiden kustannustietojen luotettavuutta, saatavuutta ja yksityiskohtaisuutta tulee valiokunnan mielestä edelleen kehittää siten, että ne palvelisivat nykyistä paremmin johtamista ja palveluiden kehittämistä.

Seuraavaksi käsittelen aktiivisen työvoimapolitiikan palvelujen pehmeitä vaikutuksia.

Osassa aktiivisen työvoimapolitiikan palveluista ei tavoitella suoraa työllistymistä avoimille työmarkkinoille vaan toimintakyvyn ja hyvinvoinnin parantumista, jotka pidemmällä aikavälillä mahdollistavat työllistymisen. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan palvelut. Palvelujen pehmeillä vaikutuksilla tarkoitetaan työ- ja toimintakyvyn liittyviä tekijöitä. Palveluiden pehmeitä vaikutuksia ei tällä hetkellä seurata laajamittaisesti työvoimapolitiikassa, eikä niistä tuoteta systemaattista tietoa. On olemassa valmiita mittareita, joita voitaisiin käyttää työvoimapolitiikan pehmeiden vaikutusten mittaamiseen. Lupaavin tällainen mittari on valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan Työterveyslaitoksen kehittämä Kykyviisari-menetelmä, jota jo jonkin verran käytetään TE-palveluissa. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että palveluiden pehmeitä vaikutuksia pystytään seuraamaan ja että pehmeät vaikutukset otetaan huomioon arvioitaessa aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden vaikuttavuutta. Sen vuoksi valiokunta pitää tarpeellisenä, että työ- ja toimintakykyä kuvaavien mittareiden kehitystyötä jatketaan.

Seuraavaksi puhun hieman heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palveluista.

Merkittävä erityispiirre vaikeimmin työllistyvien henkilöiden ryhmässä on, että tarvitaan monialaista yhteistyötä ja räätälöityjä palveluita ja palvelupolkuja. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää asiakkaan palvelujen nivelvaiheisiin ja palvelupolkujen seurantaan. Valiokunta katsoo, että nämä näkökohdat tulee huomioida palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä. Kolmannen sektorin järjestöt osana välityömarkkinoita ovat tärkeä osa vaikeasti työllistyvien henkilöiden palvelujärjestelmää. Valiokunta katsoo, että kolmannen sektorin järjestöjen erityislaatuisuus työllisyyspalveluiden tarjoajina ja työkyvyn kehittäjinä tulee tunnustaa ja turvata. Valiokunnan mielestä välityömarkkinoita tarvitaan, jotta polku pitkää työttömyydestä avoimille työmarkkinoille olisi mahdollinen. Valiokunta katsoo myös, että tarvitaan riippumatonta tutkimusta ajantasaisen tiedon saamiseksi järjestöjen roolista työllisyyttä edistävien palveluiden tarjoajina sekä näiden palveluiden vaikuttavuudesta.

Viimeisenä vielä käsittelen arvioinnin kehittämistä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Palveluiden kehittämisen tulee perustua tietoon toimenpiteiden vaikutuksista. Tällä hetkellä palvelujen vaikutuksista on tehty jonkin verran tutkimuksia muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön toimesta. Jatkuvaa seurantatietoa palvelujen vaikutuksista tuotetaan kuitenkin rajoitetusti. Asiantuntijoiden mukaan nykyistä kattavamman asiakasrekisteritiedon pohjalta olisi mahdollista saada tietoa eri asiakasryhmille parhaiten sopivista palveluista ja palvelupoluista. Valiokunnan mielestä on tärkeää pyrkiä kohdentamaan palveluita eri asiakasryhmille heidän tarpeitaan vastaavasti. Näin varmistetaan myös palveluiden tuottaminen kustannustehokkaalla tavalla.

Uudistuksia ja palveluita suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon myös niiden vaikutusten arviointi. Luotettavinta tietoa aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden ja toimenpidekokonaisuuksien vaikuttavuudesta sekä kustannusvaikuttavuudesta voidaan saada satunnaistetuilla kokeilla. Satunnaistetut kokeet tuovat arvioinnin myös osaksi aktiivisen työvoimapolitiikan toteutusta, sillä niitä toteutetaan yhteistyössä toimeenpanijoiden ja tutkijoiden kanssa. Valiokunta katsoo, että toimenpiteiden arvioinneissa tulee käyttää satunnaistamista silloin, kun lainsäädäntö sen sallii kansalaisten yhdenvertaisuuden näkökulmasta. On toisaalta huomattava, että satunnaistamiseen perustuva lähestymistapa ei välttämättä sovellu ihan kaikkien toimenpiteiden arviointiin.

Lopuksi valiokunnan päätösehdotus. Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy viisi lausumaa. Valiokunnan lausumaehdotukset ovat seuraavat:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannustietojen saatavuudesta ja valtakunnallisesta vertailukelpoisuudesta, kun julkisten työllisyyspalveluiden järjestäminen siirtyy kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Kustannustietoja tulee olla saatavilla kattavasti arviointikäyttöön kustannusvaikuttavien työvoimapalveluiden kehittämiseksi riippumatta palveluiden järjestäjästä.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii yhteistyön ja tiedonkulun varmistamisesta kuntien ja hyvinvointialueiden välillä julkisten työvoimapalveluiden siirtyessä kuntien vastuulle. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden palveluiden ja palvelupolkujen tulee olla toimivia ja niistä tulee huolehtia myös muutosten yhteydessä.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten olemassa olevia työ- ja toimintakykyä mittaavia mittareita olisi mahdollista ottaa käyttöön aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden pehmeiden vaikutusten mittaamiseksi. Tietoa palveluiden vaikuttavuuden arvioimiseksi ja kehittämiseksi tulee olla käytettävissä myös niissä palveluissa, joista työllistyminen avoimille työmarkkinoille ei ole ensisijainen tavoite.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, onko heikoimmassa työmarkkina-asemassa oleville suunnatut palvelut kaikilta osin tarkoituksenmukaista järjestää osana työvoimapolitiikan palveluita vai tulisiko niiden olla osa sosiaali- ja terveyspalveluita.

5. Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että riippumatonta tutkimusta järjestöjen roolista työllisyyttä edistävien palveluiden tarjoajina sekä näiden palveluiden vaikuttavuudesta on saatavilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

17.15 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle mietintömme esittelystä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Mietinnössä on paljon tärkeitä näkökulmia, jos ja kun halutaan kehittää aktiivisen työvoimapolitiikan kustannusvaikuttavuutta. Otan tässä esille valikoiden vain muutamien asian, mutta suosittelen kaikkia asiasta kiinnostuneita lukemaan koko mietinnön.

Onnistuminen työllisyysasteen nostamisessa edellyttää, että työttömille tarjottavat palvelut vastaavat työttömien tarpeisiin ja ovat oikea-aikaisia sekä kustannusvaikuttavia. Valiokunta on jo aiemmin mietinnöissään todennut, että työllisyyden hoidossa tarvitaan tarkempaa tietoa toimien vaikuttavuudesta. Tämä edellyttää tietopohjan parantamista sekä uudistusten vaikutusarviointien huomioimista jo uudistusten suunnittelu- ja valmisteluvaiheessa. Myös olemassa olevaa tietoa tulee käyttää aiempaa paremmin politiikkatoimien suunnittelussa.

Nyt valiokunnan tilaamassa tutkimuksessa haluttiin selvittää aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannuksia sekä kustannusten suhdetta niiden hyötyyn eli vaikuttavuuteen. Tutkimusten tulosten mukaan yksityisen sektorin palkkatuella, oppisopimuskoulutuksella, työvoimakoulutuksella, omaehtoisella opiskelulla, työttömyystuella ja starttirahalla on suurimmat positiiviset työllisyys- ja tulovaikutukset. Osa tutkimuksessa arvioituista palveluista on luonteeltaan sellaisia, ettei niillä välttämättä tavoitella suoraan työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tällaisilla palveluilla voi kuitenkin olla myönteisiä vaikutuksia osallistujien hyvinvointiin ja terveyteen. Näitä vaikutuksia kutsutaan toimenpiteiden pehmeiksi vaikutuksiksi.

Pehmeitä vaikutuksia ei valiokunnan tilaamassa tutkimuksessa ollut mahdollista arvioida aineistopuutteiden vuoksi, mutta valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan osalla arvioituista palveluista on todennäköisesti vaikutuksia osallistujien hyvinvointiin ja toimintakykyyn. Toisaalta näistä pehmeistä vaikutuksista ei ole tehty kunnollista tutkimusta eikä niistä tuoteta systemaattista tietoa.

Näihin palveluihin osallistuminen saattaa olla kannattavaa myös julkisen talouden näkökulmasta, mikäli parantunut hyvinvointi vähentää tarvetta julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja johtaa mahdollisesti myöhemmin työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Esimerkiksi kuntouttavan työtoiminnan piirissä oleville henkilöille toimintaan osallistuminen lisää heidän yhteiskunnallista osallisuuttaan, sosiaalisuuttaan sekä arjen toimintakykyä. Henkilöitä on myös helpompi ohjata terveyspalveluiden piiriin silloin, kun he ovat kuntouttavan työtoiminnan piirissä.

Arvoisa puhemies! Keskeinen periaate työttömän työnhakijan työllistymisessä on oikea-aikaiset ja tarvetta vastaavat palvelut. Tämä periaate ei tällä hetkellä välttämättä toteudu heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden osalta. Merkittävä erityispiirre vaikeimmin työllistyvien henkilöiden ryhmässä on, ettei yksittäinen toimenpide suinkaan ole riittävä vaan tarvitaan monialaista yhteistyötä ja räätälöityjä palveluja ja palvelupolkuja. Monella tarpeet lähtevät terveyspalveluista, joista sitten parhaimmillaan edetään askel kerrallaan valmennuksen ja koulutuksen kautta palkkatuettuun työhön ja avoimille työmarkkinoille. Tässä prosessissa korostuu kokonaisvaltainen palvelutarpeen arviointi ja asiakkaan tarpeiden tunnistaminen sekä niihin vastaaminen.

Palvelutarpeen arviointiin tulisi panostaa riittävästi aikaa heti TE-palveluiden alkuarvioinnissa. Tutustumalla asiakkaan tilanteeseen, vahvuuksiin ja työllistymisen esteisiin hänet voidaan ohjata tarpeita ja tavoitteita vastaavien palveluiden piiriin. Työttömien määräaikaishaastattelut ovat olleet oikeasuuntainen uudistus, sillä aikaisemmin työ- ja toimintakyvyn ongelmat havaittiin varsin pitkällä viiveellä. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

olevat henkilöt tarvitsevat ongelmiinsa monialaisia palveluita ja laajaa ammattitaitoa vaativaa palveluohjausta.

Tärkeä osa prosessia on sellainen palvelupolkujen suunnittelu, jossa kiinnitetään erityistä huomiota nivelvaiheisiin. Palveluprosessin ohjauksen ja seurannan tulee olla alusta loppuun saakka mielellään yksittäisen virkailijan vastuulla. Tällä hetkellä näin ei työvoimapaalveissa valitettavasti tapahdu. Asiantuntijoiden mukaan tällaisen palvelumallin hyödyllisyydestä pitkään työttömänä olleille ja muille, joilla on merkittäviä työllistymisen esteitä, on runsaasti tutkimusnäyttöä. Valiokunta katsoo, että tämä tulee huomioida näitä palveluja suunniteltaessa ja kehitettäessä.

Palvelupolkuihin liittyy läheisesti yhteistyö eri sektorien välillä. Merkittävä osa heikommassa työmarkkina-asemassa olevista työttömistä tarvitsee työkuntoa parantavia terveyspalveluja ennen siirtymistään osaamista parantavien palveluiden piiriin. Aiemmin kunnat ja tämän vuoden alusta hyvinvointialueet ovat velvoitettuja järjestämään terveysneuvontaa ja terveystarkastuksia työttömille. Terveyspalvelujen tarpeen tunnistaminen ja niihin ohjaaminen on puolestaan TE-toimistojen ja erityisesti työvoiman palvelukeskuksen vastuulla. Tämä edellyttää yhteistyötä sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjien kanssa.

Yhteistyön kehittäminen työllisyyspalveluiden ja terveyspalveluiden kesken on jäänyt aivan liian vähäiselle huomiolle. Myös nykyinen lainsäädäntö luo esteitä eri sektoreiden väliselle tiedonkululle ja yhteistyölle. Asiantuntijoiden mukaan on tärkeää kehittää lainsäädäntöä ja eri hallinnonalojen yli meneviä palveluprosesseja, jotta asiakas saisi hänen tilanteeseensa kokonaisvaltaisesti huomioitavia palveluja ja toimintojen vaikuttavuuden arviointia pystyttäisiin tekemään koko palveluketjun kokonaisuus ja jatkumo huomioiden. Terveyspalveluilla on tärkeä rooli heikossa työmarkkina-asemassa olevien kuntoutuksessa, minkä vuoksi työllisyyspalveluiden ja terveyspalveluiden väliseen yhteistyöhön on panostettava hyvinvointialueilla, jotta heikommassa työmarkkina-asemassa olevien kuntoutus ei vaarannu terveyspalveluiden osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

17.21 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Työttömyyden hoidossa on tärkeää tunnistaa silloin, kun palveluita tarjotaan, kuljetaanko kohti työtä vai kuljetaanko ensin kohti työkykyä ja sen jälkeen kohti työtä. Tämä on ollut meille hankalaa meidän nykyisessä järjestelmässä, koska me olemme aina mitanneet vain suoria työllistymistuloksia.

Silloin kun itse tein selvityshenkilöraporttia pitkäaikaistyöttömyyteen liittyen ja välityömarkkinoista, niin esitin, että me ottaisimme käyttöön tällaisen niin sanotun RAVA-indeksin, joka on ikäihmisten kunnosta tuttu väline. Se ottaisi huomioon, miten kaukana ihminen on työmarkkinoista. Mielestäni on hyvä, että tässä raportissa valiokunta on tunnistanut nämä erot — siellä arvioidaan sitä, milloin haetaan niitä kovia työllistymistuloksia ja miten välineet toimivat tästä näkökulmasta, mutta siellä arvioidaan myös sitä, miten nämä pehmeämmät välineet vievät ihmistä kohti työmarkkinoita. Tässä huomataan se, että meillä ei ole näitä välineitä riittävästi. Niitä on erilaisissa kokeiluissa kehitetty, mutta niitä ei ole kunnolla valtakunnallisesti otettu käyttöön, ja mielestäni olisi tärkeää, että me ottaisimme huomioon myös tämän puolen.

Samalla tavalla esimerkiksi sosiaaliturvakomitean työssä on otettu huomioon se, että työmarkkinatuesta on ikään kuin tullut yhteiskunnassamme vähän sellainen kaatoluokka. Siellä on niitä ihmisiä, jotka ovat siellä hakeakseen töitä ja jotka sieltä työllistyvät, mutta

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

siellä on paljon myös niitä ihmisiä, jotka ovat joutuneet sinne, koska heidän ensisijainen sosiaaliturvansa on päättynyt. Vaikkapa esimerkiksi sairauspäivärahat ovat loppuneet, sen jälkeen ei ole ollut mitään muuta sosiaaliturvan muotoa ja ollaan päädytty työmarkkinatuella. Seuraus on se, että työmarkkinatuella olevia ihmisiä pyritään työllistämään, mutta sairasta ei auta se, että häntä pyritään työllistämään, jos ei häntä ensin hoideta terveeksi ja kuntouteta työkykyiseksi.

Nyt kun me muutamme meidän työvoimapolitiikkaamme siten, että vastuu siirtyy enemmän kunnille, mutta samanaikaisesti olemme siirtäneet sosiaali- ja terveyspalveluita hyvinvointialueille, niin tulevaisuuden menestyksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että me osaamme yhdistää sekä työvoimapolitiikkaa että sosiaali- ja terveyspalveluita. Tästä esimerkiksi OECD osoittaa hyvin tutkimuksellansa, että Suomessa on poikkeuksellisen paljon työttömiä ihmisiä, joiden työn saamisen esteenä on terveys. Silloinkin kun me mietimme kannusteita, minkälaista kannustinpolitiikkaa me teemme tai vaikkapa minkälaista sosiaaliturvapoliittikkaa me teemme, on tärkeää tunnistaa, että työttömissä on hyvin erilaisia ihmisiä. Sen vuoksi olisi ehkä syytä miettiä, että jos me yhdistämme sosiaaliturvaa, niin me rakentaisimme mallin, jossa palvelut tulevat ensisijaisesti sen ihmisen tarpeen mukaan ja sosiaaliturva on yhteinen, koska nyt meillä on niinpäin, että ihminen saa palvelut sen mukaan, minkä sosiaaliturvan piirissä hän on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Puisto, olkaa hyvä.

17.24 Sakari Puisto ps: Hyvä puhemies! Meillä on itse asiassa ollut nyt peräkkäisinä päivinä samaan teemaan liittyviä asioita tässä muutamakin. Nyt on käsittelyssä tämä aktiivinen työvoimapolitiikka ja sen palveluiden kustannusvaikutukset, mihin liittyy palkkatuet, starttirahat, työvoimapolitiittinen koulutus ja muu koulutus ja se, miten ihmiset pääsevät näistä eri portaista tietysti mieluiten kohti aktiivisia avoimia työmarkkinoita, mutta myös se, miten esimerkiksi erilaisissa palkkatukimuodoissa — siellähän on yksityistä puolta ja julkista ja järjestöjä — ihmiset menevät näissä ikään kuin virtauksissa eteenpäin.

Tässä mainittiin nämä satunnaistetut kokeet. Olen aikaisemminkin istuntonsalissa tuonut esiin sen, että on tärkeää, että tutkijat otetaan jo ennen näitä kokeita mukaan tähän, jotta he pystyvät suunnittelemaan niitä. He olisivat mukana tässä itse toteutuksessa ja sitten myös jälkiarvioinnissa, tämä olisi hyvin tärkeää.

Nyt tiistaina täällä salissa oli käsittelyssä tämä Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle koskien finanssipolitiikan valvontaa, ja siellä puolestaan käsiteltiin yleensäkin työllisyystoimien vaikutuksia. Siellä sanottiin muun muassa yleisestikin ottaen: ”Työllisyystoimien ennakoituja vaikutuksia on käsitelty epäjohtomukaisesti hallituksen ja ministeriöiden julkaisuissa. Niissä on muun muassa rinnastettu työllisyyspotentiaaleja kuvaavia arvioita ja varsinaisia vaikutusarvioita. Epäjohtomukaisten esittämistapojen takia toimenpiteiden vaikutusten summasta ja jopa tavoitteiden saavuttamisesta on esillä toisistaan poikkeavia arvioita.” Eli nyt kun haetaan tätä vertailukelpoisuutta valtakunnallisesti näissä aktiivisen työvoimapolitiikan toimissa, niin meillä on myös tämä yleisempi ongelma, mikä pitäisi korjata.

Eilen salissa käsitelimme myös tätä julkisten työvoimapolitiikkaa, siis TE-palveluiden, siirtoa kunnille tai näille työllisyysalueille, mitkä siis määritellään siten, että niissä pitää olla työvoimaa ainakin se 20 000. Siinä käytin itsekin pitkän puheenvuoron, ja me korostimme perussuomalaisissa sitä, että nämä palvelut nimenomaan pitää kohdistaa tarpei-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

siin. Siellä yksi erityinen huoli, mikä on ajankohtainen, on nimenomaan tämä jo aikaisemminkin mainittu kuntouttava työtoiminta. Elikkä nyt kun nämä työllisyyspalvelut meillä siirtyvät kuntiin tai työllisyysalueille, niin kuitenkin hyvinvointialueilla on sitten tätä kuntouttavaa työtoimintaa. Miten tämä saadaan toimimaan yhteen, se on nyt aika akuutti asia. Siellähän on tehty lausuma — yhteisymmärryksessä käsittääkseni — että tehdään tämä vaikutus selvitys 2026, [Puhemies koputtaa] mutta kehotan, että tähän kiinnitetään nyt oikein pikaisesti huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.28 **Minna Reijonen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikutusta, ja tämä on ollut ihan mielenkiintoista lukea. Jos miettii näitä ihmisiä, jotka ovat tällä tavalla, että onko sitä työtä vai eikö sitä ole työtä, niin sitten on myös mietittävä, että joskus aina tuntuu, että on tehty myös semmoisia ratkaisuja, että on kaunisteltu tilastoja ja tempputyöllistetty ihmisiä. Se ei välttämättä ole aina ihan järkevä ratkaisu, vaan pitää tietysti miettiä sitä ihmisen kokonaisuutta niin, että tämä pystyy työllistymään jatkossa ja tekemään hyviä ratkaisuja.

Kun tämä siirtyy nyt kuntien vastuulle, niin ihan mielenkiintoista olisi tietää ne kustannukset, mitä kaikkia kustannuksia tästä nyt tulee, kun tässä tuli esille, että tämmöistä uutta järjestelmää ollaan luomassa. Olisi ihan jännä tietää, paljonko niitä kustannuksia tästä oletetaan tulevan.

On myös huomioitava, että on myös ihmisiä, joista tavallaan tuntuu, että heitä roikotetaan vain sillä tavalla näissä byrokraatialoukuissa, vaikka heillä ei enää olisikaan työllistymisen mahdollisuuksia ja koulutusmahdollisuuksia välttämättä. Totta kai semmoisessa tilanteessa olisi järkevää päästää jo ihminen eläkkeelle. Joskus tuntuu, että ihmiset jäävät roikkumaan tämmöisesti ikävään välikäteen. Tähän kyllä toivoisin, että kiinnitettäisiin huomiota enemmän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

17.29 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Halusin vielä tulla puhumaan mietintömme pohjalta välityömarkkinoista ja niiden roolista työllistymisessä ja myöskin elämäntilannassa, ja tämä — ainakin puheeni loppuosa — liittyy osittain siihen, mitä edustaja Reijonen tuossa äsken kyseli.

Välityömarkkinoiden tehtävänähän on toimia matalan kynnyksen väylänä kohti avoimia työmarkkinoita. Ne on tarkoitettu lähinnä vaikeasti työllistyville työnhakijoille parantamaan heidän työmarkkina-asemaansa. Kuntien ohella kolmannella sektorilla toimivilla järjestöillä, säätiöillä, yhdistyksillä, työpajoilla ja sosiaalisilla yrityksillä on tärkeä rooli välityömarkkinoilla. Ne järjestävät ja tuottavat työllisyyttä edistävää toimintaa, palveluita ja koulutusta. Keinoina ovat muun muassa kuntouttava työtoiminta, työkokeilut, työvoimakoulutus, palkkatuettu työ ja erilaiset kuntoutukset. Parhaimmillaan työskentely välityömarkkinoilla johtaa työllistymiseen avoimille työmarkkinoille.

Kaikkia heikossa työmarkkina-asemassa olevia työttömiä ei kuitenkaan ole mahdollista työllistää avoimille työmarkkinoille edes vahvojen subventioiden avulla. Työttömien, kaikkein heikoimmassa asemassa olevien osatyökykyisten henkilöiden työllistymisen

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

edistämiseksi perustettu Työkanava Oy on askel oikeaan suuntaan, mutta Työkanava ei kuitenkaan tule soveltumaan kaikkein heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien työttömien auttamiseen, koska heillä työ- ja toimintakyvyn vajeet usein estävät työskentelyyn sitoutumisen tai se ei ole heille mahdollista.

Moni pitkäaikaistyötön saa järjestössä tehdyn palkkatukijakson aikana kokemuksen osallisuudesta yhteiskuntaan, mahdollisuuden auttaa toisia ihmisiä sekä rutiinin omaan arkeensa. Välityömarkkinoiden ja järjestöjen rooli palveluiden tarjoajana ei toisaalta liity pelkästään vaikeimmin työllistyvien työ- ja toimintakyvyn parantamiseen vaan myös työhön, jota nämä henkilöt järjestöissä tekevät. Tällä työllä on tärkeä yhteiskunnallinen merkitys. On töitä, jotka saattaisivat jäädä tekemättä ilman järjestöjen, säätiöiden ja yhdistysten tarjoamaa palkkatuettua työtä — näistä mainittakoon vaikka ikäihmisten luona tehtävät lumityöt tai kierrätyskeskuksissa tehtävä työ.

Välityömarkkinoita tarvitaan, jotta polku pitkästä työttömyydestä avoimille työmarkkinoille olisi mahdollinen ja jotta heikossa työmarkkina-asemassa olevat saisivat mahdollisuuden mielekkääseen työhön ja siltä osin merkitykselliseen elämään. Nyt tarvitaan riippumatonta tutkimusta ajantasaisen tiedon saamiseksi järjestöjen roolista työllisyyttä edistävien palvelujen tarjoajina sekä myös näiden palvelujen vaikuttavuudesta.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä yhdestä asiasta eli alentuneesti työkykyisten palveluiden järjestämisestä välityömarkkinoilla. Muun muassa järjestöjen tuottamissa palveluissa, kuten kuntouttavan työtoiminnan tai muun vastaavan toiminnan piirissä, on saattanut olla jopa kymmenenkin vuotta työttöminä olleita henkilöitä, joilla on todettu työkyvyn alentuneen pysyvästi terveydellisistä syistä. Nämä syyt eivät kuitenkaan ole oikeuttaneet esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeeseen, jonka ehtoja on viime vuosina kiristetty. Asiakkaina on paljon myös sellaisia henkilöitä, joilla ei ole aiemman työhistoriansa tai koulutuksensa vuoksi edellytyksiä siirtyä vaatimuksiltaan jatkuvasti kiristyneille avoimille työmarkkinoille. Myöskään sanktiot eivät toimi tässä ryhmässä, vaan pikemminkin ne johtavat siihen, että ryhmään kuuluvien henkilöiden tilanne heikkenee entisestään. Tällä hetkellä yritetään kuntouttaa ja aktivoida sellaisia työttömiä, jotka vielä muutama vuosikymmen sitten luokiteltiin työvoiman ulkopuolisiksi.

Osallistuminen työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin parantaa kuitenkin hyvin todennäköisesti myös näiden henkilöiden hyvinvointia — siitäkin huolimatta, ettei se johda työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Näiden henkilöiden osalta tarvitaan työvoimapolitiista ja sosiaalipoliittista keskustelua kaikkein mielekkäimmistä ratkaisusta. Heidän kohdallaan olisi nyt syytä miettiä, ovatko työvoimapolitiiset toimenpiteet paras ja mielekäs tapa tuottaa näitä hyvinvointivaikutuksia vai olisiko niihin olemassa joku parempi tapa. Asiantuntijat meidän valiokunnassa suosittelivat uusien arviointitutkimusten tekemistä erityisesti tästä aiheesta. Nyt olisi tarpeen selvittää, miten tälle kohderyhmälle suunnatut palvelut voidaan tarkoituksenmukaisesti järjestää ja onko niiden paikka osana työvoimapolitiikan palveluita vai tulisiko niiden olla mieluummin osa sosiaali- ja terveystalouden palveluita tai olisivatko ne jossain muualla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä.

17.34 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Arvoisat edustajat, kiitän lämpimästi tästä monipuolisesta ja erinomaisesta keskustelusta ja mielenkiinnostanne tarkastus-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

valiokunnan mietintöä kohtaan. Tässä tuli erittäin hyviä näkökohtia juurikin esimerkiksi koskien näitä heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä, jotka voivat pitkäänkin tosiaan olla ikään kuin byrokratian pompoteltavina tai heillä saattaa olla semmoinen tunne, että heitä ikään kuin pompotellaan tai pidetään pitkään esimerkiksi jossakin palvelussa, josta kuitenkin sitten semmoista tosiasiallista työllistymisen toivoa ei tälle henkilölle pääse syntymään. Viitataan tässä nyt esimerkiksi vaikka kuntouttavaan työtoimintaan, josta selvityksetkin osoittavat, että se aika heikosti kuitenkin ohjaa sitten takaisin työmarkkinoille.

Tässä kohtaa pidän hirveän tärkeänä sitä havaintoa, joka tässä meidän valiokuntamme selvityksessä tuli, että asiantuntijoiden mukaan tarvitaan kattavampaa tietoa siitä, miten erilaiset palvelut ja palvelupolut sitten vaikuttavat erilaisiin asiakasryhmiin — mistä on eniten hyötyä yksilölle itselleen, ja mitä se toisaalta sitten kustantaa yhteiskunnalle? Mikä on vaikuttavuus yhteiskunnan näkökulmasta? Jos meillä olisi tällaista tietoa, niin silloin ehkä pystyttäisiin myöskin tekemään oikeampia päätöksiä sieltä viranomaisten taholta, että mihin palveluihin ohjataan kukin henkilö, mistä palveluista kukin henkilö kaikkein parhaiten hyötyy. Pidän itse hyvin surullisena sitä, että ihminen saattaa ikään kuin vastoin omaa tahtoaankin joutua sellaisiin palveluihin, joista hänelle itselleen ei olisi hyötyä. Ihmisellä saattaisi olla esimerkiksi halua vaikkapa opiskella, oppia uusi ammatti, mutta sitten palvelujärjestelmä ei tunnista hänessä semmoista kyvykkyyttä tai motivaatiota. Tässä meillä on kyllä hirveän paljon tekemistä.

Mutta kiitän sitten lopuksi myöskin meidän valiokuntaamme. Tämä oli meidän, tarkastusvaliokunnan, viimeinen mietintö nyt tällä vaalikaudella, joka tuotiin tänne saliin, ja kiitän valiokuntaa yksimielisestä, rakentavasta työskentelystä ja aktiivisesta osallistumisesta valiokunnan toimintaan, ja kiitän myöskin tätä salia tästä hyvästä keskustelusta. — Kiitos paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.37 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos tarkastusvaliokunnalle tästä tehdystä työstä asian parissa. Erityisesti tämä huomio, että kuntouttavaa työtoimintaa tulee kehittää, on mielestäni erittäin ajankohtainen, ja toivon, että tähän nyt tarrataan, kun uudet hyvinvointialueet ovat aloittaneet. Ja tietenkin myös tämä TE24-uudistus mahdollistaa sen, että nyt tässä yhteistoiminnassa suunnitellaan uudelleen tätä kuntouttavaa työtoimintaa.

Työelämän ulkopuolella olevia työikäisiä on reilusti yli miljoona, kun katsotaan 15—74-vuotiaita, ja heistä arviolta jopa 65 000 haluaisi työskennellä ja arvioi myös olevansa työhön kykeneviä. Tässä on menty parempaan suuntaan, nimittäin tämä on melkein 50 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin, mutta se on ilman muuta edelleenkin liikaa — liikaa ihmisiä, jotka haluaisivat tehdä töitä, mutta ovat työelämän ulkopuolella. Ongelma on ilmiselvä. Osatyökykyisten henkilöiden mahdollisuus osallistua työelämään lisää yhdenvertaisuutta, vähentää työttömyyttä ja laskee työkyvyttömyyseläkemenoja. Ajattelen, että erityisesti kyse on inhimillisestä oikeudesta ja sen järjestämisestä.

On myös rehellistä nostaa tähän keskusteluun se, että nykyinen määrä hyvinvointia on mahdollista jatkossa vain, jos me teemme kansana enemmän työtä. Ja niin kuin tänäänkin kyselytunnilla kuulumme, tämä osajapula riivaa kaikkialla Suomessa. Siis nykyinen sosiaaliturva, koulutus ja muu yhteiseksi hyväksi rakennettu on mahdollista vain, jos yhä useampi tekee työtä. Siksi minusta on käsittämätöntä, että meillä on työelämän ulkopuo-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

lolla 65 000 ihmistä, jotka toivovat pääsevänsä työhön kiinni. Me emme tietenkään halua minkäänlaista etuuskien pudotuspeliä, ja sen takia tämä vääryys tulee korjata. Tunnen liian monta ihmistä, joiden suurin haave on saada olla hyödyksi, kuulua johonkin ja tehdä työtä, mutta joille ovet eivät avaudu. Ihmettelen myös sitä, miten emme ole saaneet Suomeen rakennettua osatyömarkkinoita, jotka ottaisivat huomioon esimerkiksi omaishoitajatilanteessa olevien ihmisten arjen — sen, että ei pysty välttämättä olemaan kahdeksasta neljään työsuhteessa, vaan tarvitsee lyhyempää työsuhdetta.

Työelämää pitää ilman muuta parantaa. Suomessa on ennennäkemätön työvoimapula kaikkialla ja liki kaikilla aloilla. Suomi tarvitsee tällaisen tekijäreformin, ja tekijäreformilla ajattelen, että sen tavoitteena on parempi työhyvinvointi ja inhimillisempi työelämä, yrittäjyyden edistäminen kaikilla rintamilla, työurien pidentäminen ja työkyvyttömyyden ehkäisy. Ja ajattelen, että erityisessä keskiössä on tämä kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen. — Kiitoksia tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

17.40 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitän tarkastusvaliokunnan jäsenenä puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa salissa hyvistä puheenvuoroista ja tietysti siitä hyvästä yhteisestä työstä, mitä teimme tarkastusvaliokunnassa neljän vuoden aikana. Emme koskaan saaneet oikeastaan mitään kiistoja taikka äänestyksiä aikaiseksi, vaan teimme mielestäni erittäin hyvää työtä.

Tällä kohtaa haluan nostaa erityisesti yhden asian esille tästä mietinnöstä, ja se oli nämä kierrätyskeskukset. Kierrätyskeskuksissahan on paljon näitä vajaatyökykyisiä ihmisiä, ja heille on maksettu tätä palkkatukea. Tämä palkkatuki oli leikkurin uhan alla, mutta nyt tuli aivan loistava päätös, mistä nyt on jo muutama kierrätyskeskus tuolta Pirkanmaalta minulle soittanut ja kiitellyt. En tietysti voi siitä itselleni kiitosta ottaa, mutta lopullinen päätös oli se, että tämä palkkatuki voidaan pitää edelleen 100-prosenttisena. Tämä oli näille ihan elinehto, koska jos tämä leikkuri olisi leikannut näitä palkkoja, nämä ihmiset olisi jouduttu laittamaan sieltä pois ja erittäin hyvä kierrätys olisi loppunut. Moni tavara on todella hyväkuntoista, mitä sinne viedään, kunhan sitä vähän fiksataan tai putsataan, ja edelleen ne menevät käyttöön. Tämä on yhteiskunnallisestikin myös merkittävä asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

17.41 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan loppuun haluan tarttua yhteen käsitteeseen, jota usein käytetään, kun puhutaan työllistamisestä. Itsekin olen tänä päivänä puhunut osatyökykyisistä, ja se on varmasti ihan yleinen termi, mitä käytetään, mutta olen itse sitten esimerkiksi vammaisten ja muiden, no, vaikeasti työllistyvien ihmisten kanssa keskustellut tästä asiasta, ja he toivoisivat, että puhuttaisiin mieluummin siitä, miten jokaiselle löytyisi sopivaa työtä. Eli ei puhuttaisi osatyökykyisyydestä tai vajaatyökykyisyydestä, koska ihminen ei ole osittainen tai vajaa, vaan lähdetäisiin liikkeelle nimenomaan siitä, että jokaisella on sitä voimavaraa, vahvuutta, osaamista — jotain, jonka varaan voisi rakentaa, ja jokaisen pitää saada kokea olevansa hyödyllinen tässä yhteiskunnassa ja tehdä merkityksellisiä asioita. Eli puhuisimme mieluummin siitä, että jokaiselle löytyisi sopivaa työtä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Mutta ihan lopuksi minäkin haluan kiittää tässä yhteisesti valiokuntaa ja erityisesti puheenjohtajaa erittäin mielenkiintoisesta ja opettavaisesta neljästä vuodesta. Meillä on ollut hieno valiokunta, ja ollaan tehty yhteistyössä paljon asioita ja viety eteenpäin tärkeitä omia teemoja, kuten esimerkiksi tämä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.43 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä äsken nousivat esille nämä omaishoitajat, ja se on kyllä ihan ansiokasta tietenkin nostaa esille. Kyllähän se näin on, että moni omaishoitaja varmasti voisi muussa ansiotyössä käydä, mutta sitten tavallaan kärsisi se omaishoidettavan arki, eli se ei aina mene ihan yksin. Useimmat ovat joko omaishoitajana tai töissä, mutta harva pystyy sitten kuitenkaan olemaan sekä että. Ehkä työnantajienkin pitäisi jotenkin miettiä, mitenkä tätä jatkossa saataisiin sumplittua sillä tavalla, että myös työnantajat arvostaisivat sitä, koska työnantajilla voi olla aikamoisia haasteita siinä, jos ihminen joutuu olemaan aika paljon pois omaishoidettavankin takia. Jotenkin tähän tarvittaisiin enemmän semmoista uudistusta ja panostusta, että tämä saataisiin toimimaan. Tällä on tosi iso merkitys koko Suomen kannalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Alanko-Kahiluoto, olkaa hyvä.

17.43 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr:** Kiitoksia! Halusin vielä kiitellä näistä hyvistä puheenvuoroista. Niin kuin tässä on käynyt ilmi, työllisyyspolitiikka kyllä liittyy kaikkiin politiikan osa-alueisiin. Kun puhutaan ihmisten työllistymisestä, puhutaan myöskin koulutuspolitiikasta, puhutaan sosiaaliturvasta ja puhutaan terveyspolitiikasta ja asuntopolitiikasta ja näin pois päin.

On hirveän hyvä, että tässä salissa nimenomaan pidetään tällainen laaja-alainen näkökulma, ja sitä toivon tietysti myös tulevilta eduskuntavuosilta. Jos ajattelee seuraavan hallituksen ja eduskunnan työmaata, niin esimerkiksi on puhuttu paljon opintotuki uudistuksesta. Meillä on hirveän monimutkainen opintotukilainsäädäntö, ja olisi kamalan tärkeää, että myös opintotuki kohtelisi ihmisiä yhdenvertaisesti ja mahdollistaisi opiskelun eri elämänvaiheissa. Ja sitten on myöskin esimerkiksi perusturvauudistus, jota Suomessa on tehty monta vaalikautta. Myös perusturva, sosiaaliturva, on sellainen, jonka pitäisi ehdottomasti tukea kaikkea työn tekemistä, kaikkea opiskelua ja kaikkea elämässä eteenpäin menoa.

Mutta lopuksi nyt vielä: kiitos myöskin valiokunnan varapuheenjohtajalle Merja Mäki-salo-Ropposelle vielä oikein nimeltä mainiten kaikesta hyvästä yhteistyöstä ja koko vaalikaudesta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi tarkastusvaliokunnan omasta asiastaan O 15/2021 vp laatimaan mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 184/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 41/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 41/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Avaan yleiskeskustelun. — Edustaja Rantanen, Mari, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.45 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen hallintovaliokunnan mietinnön hallituksen esityksestä laeiksi pelastuslain ja Pelastusopistosta annetun lain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on uudistaa pelastuslaki kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta siten, että pelastustoimen ja hätäkeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet. Pelastusviranomaisten johto- ja tilannekeskuskokonaisuus yhtenäistetään, sekä huolehditaan sen kytkeytymisestä muiden viranomaisten johto- ja tilannekeskuksiin.

Esityksessä pelastuslakiin lisätään säännökset siviilivalmiusneuvottelukunnasta, siirretään asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuus rakennuksen omistajalle, säädetään sopimuspalokuntien asemasta hyvinvointialueilla, täsmennetään pelastustoimen tilannekuvaa ja Pelastusopistolle annetaan valtuudet tunnustaa pelastusalan ammattipätevyys ulkomailla hankitun koulutuksen perusteella. Esitys on osa hanketta, jonka tavoitteena on pelastuslain uudistaminen. Tämän esityksen tarkoituksena on toteuttaa kiireelliset ja välttämättömät muutokset. Perusteellisemmat muutokset on suunniteltu toteutettavaksi ensi vaalikaudella.

Esityksessä ehdotetun mukaan sisäministeriön pelastusviranomaisen voi ottaa tilanteen johtaakseen, jos se on välttämätöntä tarvittavien valtakunnallisten järjestelyjen, onnettomuuden laadun tai laajuuden takia. Tällöin sisäministeriön pelastusviranomaisen vastaa tilannekuvan ylläpitämisestä ja toiminnan yhteensovittamisesta. Hallintovaliokunta toteaa, että voimassa olevan pelastuslain 23 § edellyttää sisäministeriöltä nykyisinkin jatkuvaa valtakunnallista johtamisvalmiutta ja kykyä ylläpitää tilannekuvaa niin kansallisessa kuin kansainvälisessä pelastustoiminnassa. Valiokunta pitää tärkeänä, että sisäministeriöllä on pelastustoimen ylijohdona kyky kehittää ja ohjata varautumisjärjestelyjä sekä valmius valtakunnalliseen johtamiseen. Valiokunta toteaa, että pelastustoiminnan valtakunnallisella johtamisella ei tarkoiteta puuttumista yksittäisen hyvinvointialueen pelastusviranomaisen johtamiseen pelastustoiminnan johtajana.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan valtakunnallisen johtamisen ja tilannekuvan ylläpitämisen jatkuva 24/7-valmius valtakunnallisessa tilanne- ja johtokeskuksessa edellyttää arviolta kuuden henkilötyövuoden lisäystä sisäministeriölle. Hallintovaliokunta pitää myönteisenä, että esityksessä ehdotetulla henkilöstövahvennuksella ja tarvittavilla teknisillä investoinneilla voidaan varustaa yksi pelastustoiminnan yhteistoiminta-alueen 24/7-tilanne- ja johtokeskuksista valtakunnalliseksi tilanne- ja johtokeskukseksi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Esityksessä ehdotetaan pelastuslakia muutettavaksi siten, että hyvinvointialue voi tuottaa pelastustoimintaan kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen sopimuspalokunnalta tai muulta pelastusalalla toimivalta yhteisöltä, ei kuitenkaan tehtävissä, joihin sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteissa todetaan, että pelastuslakiin ehdotettava säännös on informatiivinen ja tuottamista vasta päättämisestä säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tuotu esiin, että ehdotettua sanamuotoa voi tulkita eri tavoin ja myös siten, että säännöksen tarkoittamasta informatiivisuudesta huolimatta se voi saada myös aineellista merkitystä. Valiokunta on myös kiinnittänyt huomiota esityksen yleisperusteluihin, joiden keskeisiä ehdotuksia kuvaavassa osiossa todetaan, että pelastuslain 27 §:n 4 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että siitä käy selkeästi ilmi hyvinvointialueen tehtävä tuottamistavan valinnassa ja sopimuspalokunnan yhdenvertainen asema pelastustoimen palveluiden tuottajana. Hallintovaliokunta toteaa, että perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Hallintovaliokunta katsoo, ettei merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voida jatkossakaan antaa sopimuspalokunnille, vaikka siitä ei olisi erikseen todettu pelastuslaissa.

Sopimuspalokunnan käyttö pelastustoiminnassa ei valiokunnan käsityksen mukaan jatkossakaan ole hyvinvointialueen vapaasti valittavissa, vaan hyvinvointialueen mahdollisuutta hankkia pelastustoimen palveluita sopimuspalokunnilta on rajattu merkittävästi muussa lainsäädännössä. Pelastustoimen palveluita ei näin ollen jatkossakaan ole mahdollista kokonaan ulkoistaa. Ja, arvoisa puhemies, hallintovaliokunta ehdottaakin muutosta tähän ehdotettuun 27 §:n 4 momenttiin siten, että epätietoisuus sääntelyn sisällöstä ja vaikutuksista korjataan.

Esityksessä ehdotetaan asuntojen palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuuden vastuiden kohdentumista asukkaan sijaan rakennuksen omistajalle. Huoneiston asukas puolestaan vastaa siitä, että hän ilmoittaa viipymättä omistajalle palovaroittimien ja muiden laitteiden vioista. Ehdotetun sääntelyn mukaan rakennuksen omistajalla tai hänen edustajallaan on oikeus päästä huoneistoon, kun se on tarpeellista palovaroittimien hankinta- ja kunnossapitovelvollisuuden toteuttamista varten. Perustuslakivaliokunta on esityksestä antamassaan lausunnossa punninnut perustuslain kotirauhan ja omaisuudensuojan välistä suhdetta ja edellyttää kirjattavaksi, että tarkastus asunnossa voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Hallintovaliokunta ehdottaa säännöksen muuttamista perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla, vaikka perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt esittämäänsä muutosta edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelylle tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Hallintovaliokunta on lisäksi arvioinut esitykseen sisältyneitä säännöksiä avotulen teosta, tiedonsaantioikeudesta pelastustoimintaa ja valvontatehtäviä varten sekä toimenpide- ja varautumistehtävien rekistereistä. Esitettyihin tiedonsaantioikeuksiin valiokunta esittää vähäisiä muutoksia. Rekisterinpidon pakolliseksi säätämiseen liittyy valiokunnan mukaan siinä määrin vielä avoimina olevia kysymyksiä, että sääntelyn vaikutusten arviointiin ja täsmentämiseen on valiokunnan mukaan syytä varata lisää aikaa. Hallintovaliokunta ehdottaa siis toimenpiderekisteriä ja varautumistehtävien rekisteriä koskevien säännösten poistamista.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen, ja valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.53 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia hallintovaliokunnan puheenjohtaja Rantaselle erittäin selkeästä esittelystä.

Pelastuspuoli on todella tärkeä olla kunnossa, sitä tarvitaan Suomessa joka kunnassa ja jokaisella näillä uusilla hyvinvointialueillakin. Ihan semmoista tuli tuossa mieleeni kysyä, että kun tuo Pelastusopisto sijaitsee tuolla meidän alueellamme Kuopion suunnalla, niin näkeekö puheenjohtaja nyt sillä tavalla, että onko tällä lailla suurta vaikutusta, suoranaista vaikutusta, tähän meidän Pelastusopistoon siellä Kuopion suunnalla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.53 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitokset myös edustaja Rantaselle, joka on hallintovaliokunnan puheenjohtaja ja esitteli siis hallituksen esityksen 184, jossa ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia ja Pelastusopistosta annettua lakia.

Tässä esityksen tarkoituksena on uudistaa pelastuslaki siten, että pelastustoimen ja häätakeskustoiminnan suorituskyky ja voimavarat varmistetaan ottaen huomioon kansalliset ja alueelliset palvelutarpeet, eli suorituskyky ja voimavarat halutaan turvata. Haluaisin muistuttaa hallitusta jo tiedossa olevasta yli 80 miljoonan euron rahoitusvajeesta pelastustoimessa. Tämä on yksi asia, mikä tulisi myös korjata. On myös tiedossa pelastajien vaje, eli palomiehistä on pulaa tulevaisuudessa. Tiedossa on, että vuoteen 30 mennessä tarvitsimme 2 500 palomiestä lisää.

Tähän palomiesten koulutukseen haluaisin ehdottomasti ottaa tämän näkökannan, että hyödynnetään tilapäisessä koulutustarpeen lisäyksessä myös alueellista koulutusta. Tämä ei mitenkään vaaranna Kuopiossa olevan Pelastusopiston toimintaa vaan tavallaan täydentää sitä. Kun me nyt tiedämme, että palomiehiä koulutetaan vuosittain noin 140, se on riittämätön määrä tässä yhteydessä, ja tosiaan alueellisia resursseja tulisi hyödyntää tässä koulutuksessa. Meillä Satakunnassa esimerkiksi on Suomen toiseksi paras harjoitusalue Kuopiossa olevan opiston jälkeen, ja näen tarpeelliseksi, että sen sijaan, että tehdään pysyviä investointeja, hyödynnetään alueilla jo olemassa olevia resursseja.

Haluan myös nostaa tässä esiin pelastajien ja palomiesten eläkeiän, jota tulisi myös tarkastella uudelleen. Nykyinen eläkeikä on liian korkea. Se ei ole realistinen. Mikä on sitten oikea eläkeikä? Se oli aikaisemmin 55. En tiedä, onko sen tarpeen olla ihan se 55, mutta ehkä 60:n pinnassa se voisi olla. Tämä tarkastelu on siksi tärkeää, että ainakin tulisi selvittää, onko halvempaa laskea sitä eläkeikää, koska eläkeikää lähestyvien palomiesten uudelleensijoittaminen vaatisi kuitenkin runsaasti uudelleenkoulutusta. Se lisää henkilöstöä ja lisää kustannuksia, joten eläkkeelle laittaminen voisi olla halvempi ja myös inhimillinen ratkaisu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rantanen.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

17.57 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Vastaan tässä ensin kollega Reijoselle Kuopion Pelastusopistosta, millä tavalla tämä laki vaikuttaa sinne. Tässä laissa säädetään Pelastusopistolle mahdollisuus tunnustaa ulkomailla suoritettut pelastusalan tutkinnot, mikä on aikaisemmin kuulunut opetus- ja kulttuuriministeriön tehtäviin heidän pyydettyään lausunnon Pelastusopistolta. Eli tässä laissa ei tämän enempää sinne Pelastusopiston tehtäviin tai muutoin puututa.

Mitä tulee sitten edustaja Hurun puheenvuoroon pelastustoimen suorituskyvystä ja voimavaroista, niin nostitte erittäin tärkeän asian esiin. Pelastustoimi on osa sisäisen turvallisuuden hyvin tärkeitä viranomaiskenttää, joka huolehtii niin normaaliaikojen hätätilanteista mutta jonka osaaminen ja toimivalta ulottuvat myös poikkeusoloihin. Kuten olemme nähneet Ukrainasta tulevissa uutiskuvissa, siellä hyvin usein näkyvät paloautot ja pelastajat työssä, ja he kuuluvat myös tällaiseen tehtävään. Kuten tiedämme, meillä lainsäädäntö lähtee siitä, että aivan tavalliset normaaliajan siviiliviranomaiset toimivat niin kauan, kunnes Puolustusvoimat ottaa johtovastuun tilanteesta, ja silloin ollaan jo melkoisessa lirissä. Siinä mielessä tämä asia, minkä edustaja Huru nosti esiin, on erinomaisen tärkeä, ja siltä osin on syytä pitää huolta, että meillä kaikilla sisäisen turvallisuuden viranomaisilla on riittävä rahoitus ja riittävä mies- tai naisvahvuus — kuinka nyt halutaan sanoa — käytössänsä, ja samoin on hyvä huolehtia näiden viranomaisten toimivaltuuksista, että ne ovat myös kunnossa. Mitä tulee sitten pelastustoimeen vielä liittyen suorituskykyihin ja voimavaroihin, on hyvä muistaa, että pelastustoimi on se, joka sitten kuitenkin vastaa alueellansa varautumisesta ja väestönsuojelusta ja muun muassa väestönsuojista, niin että sikäläkin hyvin tärkeistä asioista on kysymys.

Pelastajapulasta on syytä aina sanoa muutama sananen, vaikka se ei nyt suoraan tähän lakiesitykseen liitykään, mutta on hyvä huomata, että vuoteen 2030 mennessä me tarvitsemme noin 2 500 uutta pelastajaa. Jotta tähän voitaisiin päästä, se edellyttää luonnollisesti, että Pelastusopiston koulutusmääriä nostetaan, mutta me emme pääse näihin määriin edes vaikka meillä olisi Helsinki ja vaikka meillä olisi alueellinenkin. Sellaista virhettä ei kuitenkaan pidä täällä tehdä, että me jätämme hyödyntämättä Helsingin pelastuskoulun, jossa on valmis infra, ja tarvittaessa alueelliset koulutukset. Niitä ei voi olla joka paikassa johtuen siitä, että meidän pelastajien ja ammattiohjeitajien määrä on niin pieni, että asiansa osaavia ei riitä joka paikkaan, ja sen vuoksi heitä ei voida tietenkään levittää sinne tänne. Mutta kyllä ne olemassa olevat valmiit koulutuspaikat, kuten Helsinki, on syytä pitää tässä mukana, ja ongelma on nyt siinä, että kun pelastustoimi on osana hyvinvointialueiden rahoitusta, niin hyvinvointialueiden rahoituksen lainsäädäntö ei mahdollista laisinkaan pelastajien kouluttamista tällä rahoituksella esimerkiksi Helsingissä vaan se vaatisi lakimuutoksia. Se on sitten kyllä tämän salin tehtävä, ja se on kiireellinen tehtävä, joka on syytä tehdä ehkäpä heti seuraavan hallituskauden aluksi.

Arvoisa puhemies! Sanon sen vielä tässä tämän vaalikauden ajalta, että kun meillä on esimerkiksi tänä vuonna yli 80 miljardin budjetti, niin siitä liikenee noin kaksi ja puoli miljardia sisäiselle turvallisuudelle, jossa on pelastustoimi, poliisi, Tulli, Rajavartiolaitos ja Hätäkeskuslaitos. Tätä voidaan pitää varsin pienenä panostuksena näin tärkeään asiaan. Toivoisin, että tämä asia saataisiin korjattua, ja otetaan se jostain vähemmän tärkeästä siten pois.

Nyt viimeisenä, arvoisa puhemies, palaan vielä tähän lakiesitykseen ja sopimuspalokuntien asiaan, jota tässä laissa myöskin muutetaan. Siis alun perinhän tässä esitettiin, että voitaisiin asettaa rinnakkain pelastuslaitos ja sopimuspalokunnat, mutta ongelmaksi tulee se,

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

että kun pelastusviranomaisella on ihan lakisääteisiä tehtäviä, niin näitä ei voida asettaa yhdenvertaiseen asemaan. Se ei tarkoita sitä, että sopimuspalokunnat olisivat jollakin tavalla ei-tärkeitä — päinvastoin ne ovat erittäin tärkeä osanen meidän pelastustoimen asiaa, mutta ne eivät voi olla yhdenvertaisessa asemassa juuri tästä julkisen vallan käyttöön liittyvästä perustuslaillisesta syystä. Mutta haluan myös sanoa, että tämä muutos, mikä tähän tehtiin, vastaa nyt hyvinvointialueista annettua lakia, ja tällöin hyvinvointialue voi tuottaa pelastustoiminnan tehtävät itse tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa tai hankkia niitä esimerkiksi sopimuspalokunnalta tai muulta kolmannelta osapuolelta. Tämä oli semmoinen varsin suuri muutos, joka tähän tehtiin, mutta on todella hyvä huomata, että nämä kaikki tuotantotavat ovat hyvinvointialueiden käytössä paitsi ne, jotka kuuluvat viranomaisen tehtävään. Niiden on aina oltava silloin pelastusviranomaisen tehtävänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ledamot Löfström.

18.03 **Mats Löfström r:** Tack, ärade herr talman! Ledamöterna Rantanen och Huru tog upp en mycket viktig fråga, nämligen att vi behöver 2 500 brandmän och räddningspersonal till Finland de kommande tio åren, och för tillfället har vi inte tillräcklig utbildning för att utbilda så många.

Den här regeringen har beslutat om en svenskspråkig räddningskurs som för tillfället ordnas, och det är den tredje räddningskursen på det här årtusendet som ordnas på svenska. 2012, alltså för drygt tio år sedan, ordnades den senaste svenskspråkiga kursen, och det är också stor brist på tvåspråkig personal som man behöver tillgodose. Räddningsinstitutet i Kuopio har en viktig uppgift, men de har inte klarat av att tillgodose den svenskspråkiga utbildningen tillräckligt.

Här tycker jag själv att Helsingfors Räddningsskola, som redan har infrastrukturen, precis som ledamot Rantanen tog upp, skulle få i uppdrag att anordna en permanent räddningsutbildning på svenska. Det är inte bara viktigt för landets tvåspråkiga områden, utan också för Åland som har behov av en svenskspråkig utbildning för räddnings- och brandpersonal. Det här är en viktig debatt som nästa riksdag och regering behöver fortsätta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Nu behöver vi tolkning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Reijonen.

18.06 **Minna Reijonen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ja kiitoksia hallintovaliokunnan puheenjohtaja Rantaselle tosiaan hyvästä vastauksesta. Tuossa myös edustaja Huru nosti esille hyviä asioita. Nämä pelastajat ovat hirveän tärkeitä, niitä on oltava todellakin ihan reilusti, ja tuo eläkeikä on myös kanssa aika mielenkiintoinen asia. Se kyllä varmasti on herättänyt huolta ja keskustelua.

Mutta ihan vielä pohdin sitten myös sitä, että jos ajattelee, että tosiaan 2 500 henkeä puuttuu sieltä noin kymmenen vuoden sisällä, niin sehän on tosiaan niin iso määrä — ihan kuin jonkun pienen kunnan asukasmäärä, että se on todella iso määrä. Todella paljon pitää siihen töitä tehdä. Ja tosiaan pitää tähän koulutukseen panostaa, ja siihen pitää olla sitä ra-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

hoitusta ihan reilusti. Siinä ei kyllä pidä säästellä, vaan tosiaan tarvitaan sitä koulutusta ihan kunnolla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Huru.

18.07 **Petri Huru ps:** Kiitos, kiitos puheenjohtaja, [Puhemies: Mikä?] ja kiitos myös edustaja Rantaselle vastauksista. Aloitan tästä ruotsinkielisten pelastajien koulutuksesta. Sitähän parhaillaan annetaan Vaasassa, ja se on hyvä esimerkki siitä, miten voimme tilapäisesti järjestää koulutusta. Toistan edelleen sen, että tämän alueellisen koulutuksen tarkoitus ei missään nimessä ole uhata Kuopiossa olevan opiston pysyvyyttä jatkossa. Mutta kun tarve on tosiaan se 2 500 vuoteen 2030 mennessä, niin se tarkoittaa käytännössä noin kahden ja puolen sadan pelastajan koulutusta vuosittain. Ja kun tällä hetkellä koulutetaan noin 140, niin siinä on reilun sadan pelastajan koulutuksen vaje. Tätä kyllä viimeistään seuraavan hallituksen tulee tarkastella.

Sen verran näihin kouluttajiin, että kouluttajiahan tällä hetkellä pitkälti tulee nimenomaan ympäri Suomea, eri alueilta, Kuopioon, eli tavallaan on saatavissa sitä koulutusosaamista kyllä alueillakin. Alueellinen koulutus lisää mahdollisesti myös vetovoimaa. Olen useasti jutellut olympiaumimari Mattssonin kanssa, joka myös asuu Porissa, kuten itse, ja olen häneltä luvan kysynyt, että hänen nimensä saa mainita tässä yhteydessä. Hän esimerkiksi sanoi, että perhetilanne on sellainen, että nyt olisi äärettömän hankala lähteä Kuopioon opiskelemaan, mutta jos olisi alueellinen koulutus Porissa, niin se olisi hänelle mahdollista. Ja palomiehen ammatti on sellainen, mikä häntä kiinnostaa omien sanojensa mukaan.

Sen vielä toteaisin, että myös valtiollistamiseen tulee seuraavan hallituksen ottaa kantaa ja pohtia, olisiko järkevää pistää kaikki sisäisestä turvallisuudesta vastaavat toimijat saman ministeriön alle. Se voisi olla hyvä, ja siinä voisi myös tutkia sen, mikä aiemminkin on ollut tarkoitus, että sillä voitaisiin saada kustannussäästöjä, kun tiivistetään hallintoa ja alueita olisi vähemmän. Ja vähemmällä alueilla ja hallinnon tiivistämisellä turvattaisiin siis nykyinen palvelutaso ja asemaverkostot. Sitä tulisi selvittää. Ja totean vielä, että alan vetoimatekijäksi tämän alueellisen koulutuksen lisäksi olisi tarjolla myös tämä eläkeiän uudelleentarkistelu. Se olisi kyllä syytä tarkistella viimeistään seuraavan hallituksen toimesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Eestilä.

18.10 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä puheet siitä, että jokaiseen maakuntaan pitäisi saada pelastusalan koulutusta. Mutta täytyy nyt kuitenkin todeta, että tämä Pelastusopisto Kuopiossa on valtakunnallinen koulutuskeskus, ammatillisen koulutuksen keskus, ja siinä yhteiskunta on satsannut valtavan paljon rahaa vuosien saatossa. Jos oma käsitykseni pitää paikkansa, niin Pelastusopiston harjoitusalue on Euroopan paras.

Kun täällä edustaja Huru aivan oikein puhui, että pelastajia on koulutettu liian vähän, niin se ei kyllä ole Kuopion Pelastusopiston ongelma. Se ongelma on sisäministeriön, joka ei ole myöntänyt sinne rahaa, jotta koulutusta voitaisiin siellä nostaa. Siellä on valmiudet ja fasilitetit ja infra kunnossa, että voidaan kouluttaa enemmän, mutta jostain syystä... Nyt kyllä on pakko sanoa, että ministeri on jarruttanut. Kun tätä lähdetään uudelleen arvioi-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

maan, niin kyllä meidän täytyy sen verran kunnioittaa sitä, että yhteiskunta on rakentanut Suomeen näin hienon alueen, että voidaan pitää vientituotteenakin sitä aluetta, missä harjoitellaan sitten käytännön harjoituksia. Kyllä meidän täytyy tarkkaan harkita, miten Kuopiossa oleva Pelastusopisto sitten voi kenties muualla jonkunnäköisiä kursseja pitää. Ymmärrän tämän ruotsin kielen vaatimuksen ja näin pois päin, mutta ennen kuin mitään lähdetään yhtäkkiä muuttamaan, täytyy kyllä pohtia sitä, paljonko Kuopiossa pystytään tekemään, jos sinne annetaan rahoitusta sisäministeriöstä.

Ja mitä tulee kulloinkin opiskeluun jossakin päin Suomea, niin aina on yhtä hankala mennä ylöspäin, alaspäin tai vasemmalle tai oikealle, niin että en ota kantaa mihinkään kehtään vastaan. Mutta kuitenkin, kun näitä pohditaan, kaikki pitää analysoida. Se ei voi olla huutokauppaa, jos lähdetään jonnekin jo rakennettua koulutusta ohjaamaan muualle. Se vesittää sitten sen rahoituksen, joka siellä on ollut, ja sen, mihin se Pelastusopisto on aikanaan tarkoitettu.

En ota tässä yhteydessä kantaa niihin suunnitelmiin, mitä myös ministeriössä on, että koulutusta pidennettäisiin ja siitä tulisi ammattikorkeakoulutasoista. Minä en tiedä, mihin yhteiskunta tarvitsee sitten... Jos edustaja Huru entisessä ammatissaan on sammuttanut paloja, mikä on ollut hienoa toimintaa, niin miksi sen pitää olla ammattikorkeakoulutus? Totta kai siihen liittyy erinäköistä digitalisaatiota ja muita perusteita, mutta ehkä meidän kannattaisi satsata siihen, että pelastajia oikeasti koulutetaan lisää, ja ei ehkä nyt tällä hetkellä ruveta miettimään, kuinka paljon voidaan pidentää koulutusta, vaan enemmänkin sitä, kuinka paljon pelastajia saadaan koulutettua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Rantanen.

18.13 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ei ole tarkoitus pidentää tätä keskustelua, mutta arvelin, että saattaa mennä yli kolme minuuttia.

Ensin haluaisin edustaja Eestilälle vastata, että tämä pelastusalan koulutus, pelastajapula, pelastusalan koulutusasia, ei saa olla aluepolitiikkakysymys. Tämä ei ole siltarumpupolitiikkaa, tämä on raakaa realismia, paljonko me pystymme tässä maassa kouluttamaan ja minne me saamme ne koulutettavat. Kuten itsekin sanoin, Kuopion Pelastusopisto ja esimerkiksi Helsingin Pelastuskoulu eivät ole vastakkain. Ne eivät ole missään nimessä vastakkain, vaan niiden pitää olla rinnakkain, ja niitä molempia tarvitaan. Se on siis aivan selvä asia. Tällaisilla koulutusmäärillä valitettavasti yhdellä koulutuspaikalla me emme tule selviämään, ja silloin on viisaampaa käyttää ne resurssit, se infra, mitä meillä on käytettävissä.

Toivoisin, että tässä yhteydessä hallintovaliokunta on erittäin tietoinen siitä tilanteesta, mikä on tässä koulutuksessa ja pelastajapulassa, ja on hyvä huomata sekin, että me tulemme kilpailemaan hyvistä nuorista muiden viranomaisten kanssa: siellä on PV:tä, siellä on rajavartijoita, siellä on poliisia, jotka varmasti ottavat hyvät nuoret, ja siinä mielessä pelastustoimi kilpailee samoista hyvistä nuorista. Silloin on tietysti etu, että on olemassa muutama koulutuspaikka. Toki täytyy sanoa, että pelastustoimella ja pelastusalan opinnoilla on kyllä sellainen etu, että meillä on sopimuspalokunnat, jonne nuori voi mennä, sieltä sen palonsa saada ja tehdä tästä hienosta työstä myös ammattinsa. Tätä samaa ei nimittäin ole poliisilla eikä esimerkiksi rajavartijoilla, niin että siinä mielessä tämä sopimuspalokuntatoiminta ja nuoriso-osastojen toiminta siellä — mitkä ovat erittäin tärkeitä, erittäin hyvä harrastus — on tärkeä paikka pyrkiä houkuttelemaan näitä nuoria pelastusalalle mukaan. Ja

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

tässä yhteydessä totean, että toivon tietysti koko pelastusalan puolesta, että he ovat nimenomaan rekrytoimassa aktiivisesti ja mukana siellä, että nuoret näkevät, että tuo on yksi hyvä vaihtoehto ammatiksi.

No, sitten edustaja Huru nosti tässä tämän valtiollistamiskysymyksen. Edustaja Huru varmasti muistaa, että tästä on ehkä nyt semmoinen reilu kymmenen vuotta, ehkä 15 vuotta, kun kävi kovin kuumana tämä keskustelu siitä, pitäisikö pelastustoimen olla valtion vai kuntien tehtävä. Nyt kun pelastustoimi on sidottu sosiaali- ja terveystieteiden kanssa samoille hyvinvointialueille, niin itse kävin muutama viikko sitten puhumassa Suomen Sopimuspalokuntien Liiton ajankohtaisseminaarissa ja nostin omassa puheessani tämän yhtenä keskusteluun varmaankin tulevana asiana esiin. Luulen, että se tapahtuu hyvin nopeasti, mutta se mekanismi, millä se tapahtuu, lienee se, että kun hyvinvointialueiden rahoitus on riittämätön ja pelastustoimi on siellä sotien puserruksissa eli että kun sitä rahaa jakaa sote yli 98-prosenttisesti, niin se voi olla siellä — minä kutsun pelastustoimea tässä kohtaa prosenttijengiksi — vähän lirissä kyllä rahojensa kanssa. Uskoisin, että tämä tulee johtamaan siihen, että jos rahoitus ei ole kunnossa pelastustoimella, niin alkaa se keskustelu siitä, pitäisikö pelastustoimi valtiollistaa ja sitä kautta tuoda tavallaan tänne sisäisen turvallisuuden, selkeästi siis SM:n, sisäministeriön, katon alle, ja luulen, että näin tässä käy.

Sitten on pakko ottaa vielä puheeksi tämä palomiesten eläkeikä. Ymmärrän tämän vaatimuksen erinomaisen hyvin, ja ymmärrän, että tämä keskusteluttaa edelleen erinomaisen hyvin. Siinä on samantyyppisiä ammatteja, kuten vaikkapa ensihoitaja, enkä voi itsekään kuvitella työskenteleväni ambulanssissa 67-vuotiaana, jolloin oma eläkeikäni on, mutta mitä ilmeisimmin yhteiskunta kuvittelee, että siellä olen, ja se liittyy ihan tähän samaan asiaan kuin palomiesten eläkeikä. Toki toivoisin, että tähän joitakin ratkaisuja löytyisi, mutta ihan realismin nimissä voi olla, että se kohtalaisen kaukana on. Samahan koskettaa vaikkapa kenttäpoliiseja tai muita tämäntyyppisiä ammatteja. Ja sitten tulee heti seuraavaksi se kysymys, että no, entä sitten siivoojat tai lastenhoitajat. Kaikki nämä ammatitahan ovat tietyllä tapaa sankariammattajeja, ja siinä kohtaa varmaan olemme sitten aika hankalien kysymysten äärellä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Huru.

18.19 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Eestilä nosti täällä keskustelussa esiin sen, että pelastusalan koulutusta ei voi olla joka maakunnassa, eikä se toki ole tarkoituskaan, vaan nimenomaan se, että hyödynnetään alueilla jo olevia resursseja tämän koulutuksen järjestämiseen. Eli kun kyseessä on kuitenkin tavallaan tilapäinen koulutus tarpeen lisäys, niin ei ole järkevää investoida edes Kuopioon ainakaan määräänsä enempää esimerkiksi majoitustiloihin tai hankkia lisää kalustoa tai tehdä jotain muita investointeja koulutuksen lisäämiseksi, vaan sen lisääntyneen tarpeen tyydyttämiseksi hetkellisesti hyödynnetään näitä jo olemassa olevia infraa tai resursseja. Ja kuten mainitsin, meillä Satakunnassa on varmasti Suomen toiseksi paras harjoitusalue Kuopion jälkeen, joten sinnekin ei tarvitse esimerkiksi mitään harjoitusalueita rakentaa.

Edustaja Eestilä mainitsi myös tämän koulutuksen ammattikorkeakoulupohjaisuuden, ja en kyllä itsekään näe tässä maailmantilanteessa ehkä järkeväksi lähteä pidentämään sitä koulutusta, kun me niitä pelastajia nimenomaan tarvitsisimme nopeammin. Ehkä siihen koulutukseen kiinnittäisin huomiota synergian saamiseksi siinä kohtaa, että myös pelasta-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

ja pystyisi toimimaan ambulanssissa laajemmin, jolloin ensihoidon yksiköitä pystyttäisiin käyttämään ensihoidon lisäksi myös pelastuksen tehtäviin laajemmin.

Nopea kommentti vielä tähän eläkeikään. Tiedän, että se on vaikea kysymys ja moni muukin ammatti haluaisi keskusteluttaa eläkeiän laskemisesta. Mutta kuten totesin, pelastusalalla on pienet vahvuudet — siellä ei ole ylimääräisiä paikkoja ikääntyville palomiehille, jotka eivät täytä enää näitä savusukelluskelpoisuusvaatimuksia. Sen jälkeen, jos he eivät niitä täytä, heitä ei voi irtisanoa, heitä tavallaan roikotetaan alalla, tai sitten täytyy keksiä uusia koulutuksia, uudelleen kouluttaa, ja se lisää kustannuksia ja henkilöstön määrää. Ja muistutan myös siitä, että on tehty tutkimuksia, joiden mukaan palomiehet kuolevat noin kymmenen vuotta miesten keskimääräistä eläkeikää aiemmin liittyen näihin alalla töissä tuleviin altistuksiin, kun syöpävaarallisia aineita imeytyy kehoon joko ihon läpi tai hengityksen kautta. Tämä olisi ehkä siinä eläkeikäkeskustelussa syytä ottaa huomioon. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Reijonen.

18.22 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Meillä Kuopiossa on ensiluokkainen Pelastusopisto, niin kuin on tässä keskustelussa noussutkin jo esille. Haluaisin vielä nostaa tässä esille tämän koulutusasian, että jos on pulaa tämmöisistä henkilöistä, niin tosiaan se koulutushan pitää huomioida. Ei sitä ainakaan kannata pidentää, vaan päinvastoin juuri tosinpäin tehdä, niin kuin tässä edustaja Huru nosti esille. Se on kyllä tärkeää.

Ja tämä rahoitusasia on myöskin semmoinen, että kun tämä nyt on hyvinvointialueella, niin nämä rahoitusjutut ovat vähän vielä aika lailla sekaisin, jos sanotaan suoraan, kun esimerkiksi mietitään lääkärikoulutusta. Esimerkiksi täällä Kuopion suunnalla koulutetaan lääkäreitä, mutta sitten huomioidaan se rahoitus yliopistosairaaloiden osalta sillä tavalla, että se tulee asukasluvun mukaan. Eihän sillä asukasluvulla ole kerrassaan mitään tekemistä sen kanssa, montako ihmistä siellä koulutetaan, kun niitä ihmisiä koulutetaan kuitenkin koko Suomen tarpeisiin. Ja samalla tavalla on myös tämän Pelastusopiston kohdalla. Kyllä sille pitää rahoitusta olla, ja pelastusalalle yleensä pitää sitä rahoitusta olla riittävästi, ihan myös jatkossakin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinonen.

18.23 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat, muut täysistuntoa seuraavat! Kuuntelin tuossa keskustelua, ja täytyy sanoa, että minun mielestäni erittäin hyvää keskustelua — sellaista, jossa tuodaan aidosti ja rehellisesti esille niitä haasteita, mitä tähän palo- ja pelastusalaan liittyy, ja toisaalta myös rakentavasti etsitään niihin ratkaisuja. Erityisesti hallintovaliokunnan puheenjohtaja Mari Rantasen puheenvuoroa kuuntelin erittäin tyytyväisenä ja myös sellaisella mielellä, että on hienoa, että näissä asioissa on tällaista näkemysellisyyttä ja osaamista eduskunnassa.

Palo- ja pelastusala on omasta mielestäni vähän jäänyt viime aikoina. Meitä on jonkun verran vaivannut se, että kuka pitää kovinta ääntä, saa eniten. Ja en halua missään tapauksessa antaa sellaista kuvaa, että poliisi olisi ollut jollain tavalla tässä... Sanotaan niin, että poliisit ovat onnistuneet paremmin, ja meidän keskustelut eduskunnassa ovat aika paljon keskittyneet siihen, että poliisi on tarvinnut lisää määrärahoja. Näin me olemme ajatelleet, ja näin, onneksi, eduskunnassa on myös toimittu. Mutta samaan aikaan olen jonkun verran

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

itse saanut myös palautetta siitä, että ”miksi me, palo- ja pelastuspuoli, emme ole saaneet”, ja silloin on tullut aika ajoin mieleen sellainen ajatus, että pystymmekö me ajattelemaan tätä kokonaisuutta tarpeeksi kattavasti.

Vähän meitä Suomessa vaivaa, melkein joka sektorilla, sellainen ajattelu, että sitten vasta herätään, kun jotain sattuu, ja valitettavasti tämä näkyy liian monessa paikassa. Minun mielestäni hyviä puheenvuoroja on ollut myös siitä, missä palo- ja pelastustoimen koulutusta annetaan, missä pelastajia koulutetaan, ja ainakin itse toivoisin, että tämä ala ei kaipaa yhtään enää vastakkainasettelua vaan juuri sellaista keskustelua, miten täällä tuotiin esille, että meillä on hyvät paikat, joissa uusia pelastajia koulutetaan. Itse toivoisin nyt myös työrauhaa tähän kokonaisuuteen. Meillä nimittäin kymmenen vuoden aikana uusien pelastajien tarve on vähintään noin 2 500. Näistä pelastajista 1 500 tarvitaan eläköityvien palo- ja pelastustoimen ammattilaisten tilalle, ja sitten vähintään tuhat uutta tehtävää on tulossa auki. Tähän isoimpana syynä ovat työaikalainsäädännön aiheuttamat, nämä, jos oikein muistan, niin oliko se ”varallaolojen muutokset”. [Petri Huru: Korvaukset!] —Kyllä, kyllä. — Ja itse asiassa tämä oli yksi tärkeä korjaus, joka tähän tehtiin. Sillä palautettiin tämän alan pitovoimaa, mutta myös vetovoimaa, mikä oli heikkenemässä jossain vaiheessa. Ja myös sitten toimintavalmiuden parantaminen näkyy siinä pelastajien määrän lisätarpeessa.

Ja nyt me olemme siinä tilanteessa, että meillä on akuutti pelastajapula. Maaseudulla ei ole edes kaikkiin avoinna oleviin tehtäviin yhtään hakijoita, ja tämä kertoo siitä, missä tilanteessa me olemme. Eli tarve koulutusmäärien lisäämiseen on erittäin suuri. Jos oikein muistan, niin hallinto- ja turvallisuusjaostossa on ollut esillä, että meidän tarvitsisi tuplata meidän koulutusmäärät, että me pystymme tähän vastaamaan. Tämä on sellainen haaste, mikä ei ole yhtään helpompi ensi vaalikaudella, kun rahaa ei enää ole rajattomasti ja tämä pitää siitä huolimatta pystyä ratkaisemaan.

Hallintovaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Rantanen puhui siitä, että hyvistä nuorista tulee kilpailua, ja näin se on. Meidän ikäryhmät pienenevät kovaa vauhtia, ja hyvistä nuorista naisista ja miehistä tulee entistä kovempi kilpailu. Poliisilla on jo akuutti hakijapula — ei pelkästään se, ettei löydykään enää edes avoimiin opiskelupaikkoihin sellaisia nuoria, jotka täyttäisivät niitä ehtoja. Ja näiden kanssa kun painitaan, niin itse toivon, että muistettaisiin koko ajan tämä kokonaisuus, että me pitäisimme alat vetovoimaisina. [Puhemies koputtaa] Tässä on esille tullut pelastajien eläkeikäkysymys — miten siihen pystytään vastaamaan niin, että ala pysyy houkuttelevana, ja toisaalta niin, että se pysyy myös turvallisena. Kyse ei ole pelkästään siitä, kauanko ollaan työelämässä, vaan kyse on siitä, ovatko kaikki tehtävät turvallisia itselle tai sille työparille tai sille joukolle, joka tehtävää suorittaa. Näistä saan ainakin itse paljon huolestuneitakin yhteydenottoja.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tällainen hyvä, rakentava keskustelu asioiden ympärillä jatkuu ja ennen muuta sellainen, jossa etsitään ongelmiin ratkaisuja, sillä meillä näillä turvallisuuden sektoreilla, oikeastaan kaikilla, tämä sama pula hyvistä nuorista on akuutti ja kasvava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt hyvä ja rakentava keskustelu jatkuu edustaja Hurun puheenvuorolla.

18.29 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ei ole tarkoitus myöskään pitkittää keskustelua. Haluan vastata kuitenkin edustaja Heinosen esille nostamiin rahoituksen ongel-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

miin. Kyllähän me näitä olemme täällä tuoneet esiin — muun muassa tätä pelastustoimen tunnistettua, yli 80 miljoonan euron rahoitusvajetta. Pikemminkin kuulostaa siltä, että ovatko nämä puheet osin kaikuneet kuuroille korville täällä. Ainakaan sitä rahoitusta ei ole tällä hallituskaudella lisää tullut.

Hyvä esimerkki tästä on esimerkiksi se, kun Öljysuojarahasto lopetettiin ja tilalle tuli tämä toissijaisten vahinkojen rahasto, johon ruvetaan keräämään rahaa. Kun esimerkiksi tällä hetkellä on öljyntorjuntaan kustannettu Öljysuojarahastosta noin 13 miljoonaa sen valmiuden ylläpitämiseen — mikä on varmasti Euroopan parhaimpia, ellei jopa paras — ja koulutukseen, niin nyt se rahoitus pienenee ehkä noin kolmeen miljoonaan. Ja kun tiedämme, että hyvinvointialueilla pelastustoimi on todella pieni toimija suuressa sote-kokonaisuudessa, olen erittäin huolissani tulevasta rahoituksesta öljyntorjuntaan, siitä, onko se riittävä. Tästä toki ympäristövaliokunnassa onneksi saimme yksimielisen kirjauksen, että tulevan hallituksen tulee seurata tätä rahoituksen tasoa ja korottaa sitä tarvittaessa.

Mutta tämä ehkä kuvaa sitä, että kun asioista ehkä ei ole riittävästi tietoa, niin sitten ei tule myöskään rahoitusta, ja tosiaan pelastustoimi on pieni toimija tulevalla sote-alueella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja mietintövaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Rantanen.

18.31 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En malttanut olla ottamatta vielä puheenvuoroa tähän edustaja Heinosen hyvään puheenvuoroon.

Heinonen viittasikin siihen, että poliisilla tuntuu olevan nyt pulaa hyvistä hakijoista. En kovin iloisena lukenut tänään mediasta sitä uutista, jossa todettiin, että nyt poliisi ryhtyy helpottamaan pääsyvaatimuksia. [Petri Huru: Ei!] Itse näen sen hiukan huonona tapana lähteä ratkaisemaan asiaa siten, että helpotetaan pääsyvaatimuksia, jotta mahdollisimman moni pääsisi sisään. Nythän kysymys on ammateista — se on ihan sama poliisissa kuin pelastusalalla — joissa voidaan joutua ääritilanteisiin, joissa oma ja kaverin henki on kiinni sinusta ja sinun fyysisestä kunnosta ja kykenevyydestä tehdä kaikki siihen työhön liittyvät tehtävät. Siltä osin toivoisin, että keskityttäisiin pikemminkin johonkin muuhun tapaan pyrkiä houkuttelemaan mahdollisimman paljon hyviä nuoria sinne opintoihin. Nimitäin olen myöskin seurannut sitä, että tällä hetkellä meillä käy peruskouluissa esimerkiksi muun muassa Seta pitämässä tämmöisiä sateenkaarityöpajoja, ja voisiko ajatella niin, että siellä kävisikin sitten vaikka pelastustoimi opastamassa, miten tehdään alkusammutusta, ja samalla pyrkiä markkinoimaan itseänsä. Keinoja on varmasti monia, mutta en tohtisi nähdä kyllä sitä, että sitten kovasti ruvetaan näistä pääsyvaatimuksista ja soveltuvuuden arvioinnista joustamaan.

Kävin itse Poliisikoulua, se ei ollut silloin Poliisiammattikorkeakoulu vaan Poliisikoulu. Sinä vuonna, kun itsekin hain — voi olla, että se oli syy, miksi pääsin sisään — oli hakijoita itse asiassa varsin vähän, mutta sitten kuitenkin siellä ei joustettu niistä pisterajoista. Tietty pisteraja tarvitsi olla, jotta voi päästä kouluun sisään. Ja mielestäni tällaisissa ammateissa, joissa vastataan omasta, työparin, työkavereitten sekä kansalaisten turvallisuudesta ja ääritapauksessa jopa ihmisten elämästä, [Petri Huru: Käsittämätöntä! Käsittämätön ratkaisu!] on pidettävä kiinni kyllä soveltuvuudesta ja fyysisistä ominaisuuksista. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Reijonen.

18.34 **Minna Reijonen ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä nousikin esille tämä soveltuvuus. Totta kai pitää olla henkilöitä, jotka oikeasti soveltuvat tällaiselle alalle. On tosiaan kysymys hengenpelastamisesta ja muusta.

Kun tässä nyt on asiantuntijoita paikalla, voisin nostaa keskusteluun semmoisen, mitä aina kysytään silloin tällöin, minultakin on kysytty. Kun pelastuspuolella on ambulansseja ja muita käytössä, on noussut aina esille kysymys, että kun ne kaikki eivät välttämättä ole nelivetoautoja ja tällä tavalla ja kun meidän Suomen oloissa kuitenkin tiet ovat aika huonoja ja nykytilanne on mennyt siihen, että tiekorjauksiin ei ole tarpeeksi rahaa — on sijoitettu rahaa jonnekin ulkomaille ja muualle ei-niin-tärkeisiin hankkeisiin — ja tiestön kunto on päässyt rapistumaan ja nelivetoautoja ei ole tarpeeksi, niin onko mietitty tätä, että olisi se kalusto sitten semmoista, että pääsee joka paikkaan? Kun on saaria olemassa — tietysti autolla ei saariin pääsekään — ja on tosi pitkien matkojen päässä ihmisiä, että aina päästään, myös kun tätä lunta tulee. Ei se ilmasto ole niin paljon lämmennyt, että lunta ei talvella tulisi, vaan talvella sitä lunta tulee aika paljon ja sitten ei välttämättä ole aurattu vielä teitä. Miltä tämä kalusto näyttää, onko se riittävä vai pitäisikö siihen enemmän kiinnittää huomiota? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt muistuttaisin edustajia, että pysytään tässä otsikon aiheessa ja valiokunnan mietintökäsittelyssä. — Ja edustaja Huru näyttää esimerkkiä.

18.35 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämä puheenvuoro ei kestä kauaa, enkä ota enää seuraavaa.

Mitä edustaja Rantanen toi esiin näistä poliisin pääsykokeista, pidän tätä kyllä nyt täysin käsittämättömänä ratkaisuna. Täällä lukee — en ole tätä uutista nyt ennen nähnyt — että aikaisemmin on pitänyt saada pääsykokeissa soveltuvuuden arvioinnissa 30 pistettä, josta vähintään 15 on pitänyt tulla psykologisesta osiosta. Nyt tämän uudistuksen myötä on koko 30 pisteen rajamuuri poistettu kokonaan — täysin käsittämätöntä.

Ja mitä tulee pelastustoimen osioon, kun nyt pelastuslaista keskustelemme, niin on aikaan keskusteltu myös pelastustoimessa tästä pääsykokeiden helpottamisesta esimerkiksi naisten osalta. Ei niitä voida helpottaa. Ne vaarat siellä keikalla ovat täysin samat sukupuolesta riippumatta, ja ne pääsykokeet on sovitettu osin niiden vaarojen johdosta. Tämä on täysin väärä tapa lähteä saamaan alalle lisää työntekijöitä helpottamalla pääsyvaatimuksia. Ehdottomasti pitää niitä vetovoimatekijöitä parantaa siellä alalla, ja siinä vaikkapa sitten se eläkeikä voisi olla yksi, mutta toki niitä on paljon muitakin.

Mutta täysin käsittämätön päätös tämä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin on.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 184/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä annetun lain, valtion liikelaitoksista annetun lain ja valtion virkaehtosopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 53/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 43/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 53/2022 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle kaupparekisterilaksi ja elinkeinotoimintalaksi sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 244/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 46/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 244/2022 vp sisältyvien 1.-42. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 a luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 267/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 47/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 267/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poikkeusolojen vakuutustakuusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 307/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 48/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 307/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkömarkkinalain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 318/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 49/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 318/2022 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle takautuvasti maksettavaa sähköhyvitystä sekä sähköenergialaskujen maksuaikojen pidennystä koskevaksi väliaikaiseksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 324/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 132/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 50/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 50/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Mennään yleiskeskusteluun. — Ja edustaja Reijonen.

Keskustelu

18.40 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme sähkölaskuja ja laskuajan pidennystä ja sitä, että ihmisille saataisiin näitä hyvityksiä näistä sähköistä. On ihan tärkeitä, että näitä huomioidaan. Monet ihmiset ovat aika vaikeuksissa sähkölaskujensa kanssa. Mutta kuitenkin haluaisin muistuttaa myös siitä, että ihmisiä neuvottaisiin, miten näitä haetaan. Ainakin nyt tuntuu, että monelle on hyvin epäselvää, miten niitä haetaan ja mistä haetaan, ja ohjeita ei oikein löydy. No, netistä löytyy, mutta kaikilla ei sitä nettiä välttämättä ole. On hirveän tärkeä huomioida myös ne ihmiset, joilla ei ole sitä nettiä. Olisi ihan hieno asia, jos vaikka sähkölaskun mukana saataisiin semmoinen ihan yksinkertainen ohje siitä, että mistä haetaan näitä tukia ja muita.

Tämmöistä otinkin esille täällä istunnossa kerran. Taisin tehdä ministerille kirjallisen kysymyksenkin tästä asiasta, ja sain vastauksen, jossa ei ihan kokonaan tyrmätty sitä ajatusta ja että se olisi varmasti ihan hyvä, mutta ministeri taisi esittää siinä semmoisen kommentin, että kun niitä sähköyhtiöitä on kuitenkin niin paljon, niin se on hankala semmoista ohjetta laittaa, mutta eihän se käytännössä hankalaa olisi. Sehän riittäisi, että sen yhden ohjeen tekisi ja vaikka sähköisesti laittaisi sähköyhtiöille, ja sen voisi laittaa sen laskun mukana menemään. Se ainakin helpottaisi ihmisiä tietämään, mikä tämä hyvitys on ja miten sitä haetaan. Toivoisin, että kiinnitettäisiin huomiota siihen, että kaikki ihmiset pystyivät hakemaan ja ne osaisivat hakea, kenellä on oikeus näihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Följande ledamot Löfström.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

18.42 **Mats Löfström r:** Ärade herr talman! Förslaget om retroaktivt elstöd hör indirekt ihop med ett annat förslag, förslaget om temporär windfall-skatt på elproducenter och elhandelsbolag. Det går att rikta befogad kritik mot beredningen av lagförslagen, då man inte i beredningen tillräckligt tagit ställning till om lagförslagen är rikets eller Ålands behörighet enligt självstyrelselagen. Man har bara konstaterat att den saken kompletteras i riksdagen. Problemet är bara att så inte kan ske. Riksdagen har inte befogenheter att avgöra behörigheten mellan riket och Åland ifall man inte löst dem i beredningsskedet i samförstånd. Enbart högsta domstolen har rätt att avgöra behörighetstvister, och det tar tid. Därför måste man undvika att situationer som denna uppstår. Åländska hushåll vet nu inte om det här kommer gälla på Åland eller inte, och lagen säger inte något direkt om det heller, utan det kommer vara öppet för tolkning.

Ärade talman! I frågan om windfall-skatt hävdar Ålands landskapsregering att det är åländsk behörighet, medan finansministeriet utgått ifrån att det är rikets behörighet. Ministeriet har begärt om ett utlåtande av Ålandsdelegationen, som med långa tänder säger att det är rikets behörighet, men att tolkningsutrymme finns. Ålandsdelegationens utlåtande är dock inte bindande.

I grundlagsutskottets höranden om frågan kom åsikten fram, av bland andra professor Olli Mäenpää, att det är åländsk behörighet. Ålands landskapsregering har gett ett eget lagförslag till Ålands lagting och senare i år kommer vi veta om det kommer godkännas av lagtinget och om man kommer behöva testa den här behörigheten i högsta domstolen. Om högsta domstolen kommer till att det är åländsk behörighet så blir det inget problem. Då är det logiskt att windfall-skatten tas ut av Åland, av åländska producenter och elbolag, och att inget elstöd ges till åländska hushåll enligt den här propositionen, utan att det blir Åland själv som kommer att hantera också den saken.

Problemet är om det inte är åländsk behörighet. I så fall kommer windfall-skatten tas ut på Åland. I så fall blir det också orimligt om inte åländska hushåll kompenseras via detta elstöd, men nog får bekosta stödet via en windfall-skatt som i värsta fall leder till att elbolagen kommer behöva höja priserna för att ha råd att betala den extra temporära skatten. En sådan situation får inte uppstå. Det här har jag också diskuterat med finansminister Annika Saarikko, som är av helt samma åsikt. Problemet är bara att denna regering och riksdag inte sitter kvar då de här sakerna blir klargjorda och grundlagsutskottet har inte heller möjlighet att slå fast vad som gäller, eftersom riksdagen i så fall skulle överträda behörigheten som finns i självstyrelselagen. Ja, ni hör vilken soppa det här är.

Ärade talman! Grundlagsutskottet har granskat propositionens förhållande till Ålands självstyrelse. Utskottet har beklagat att propositionen lämnades innan Ålandsdelegationen och landskapets yttranden blev tillgängliga för lagberedningen. Grundlagsutskottet pekar också på sambandet mellan den nu aktuella propositionen och den tidigare propositionen om windfall-skatt som också behandlats i grundlagsutskottet. Utskottet betonar vikten av ett gott samarbete mellan riket och landskapet Åland i frågan.

Ärade talman! Det här är så starkt som grundlagsutskottet bara kan slå fast vår linje i det här ärendet, och jag betonar att man behöver följa med detta noga ifall det är så att man senare i år slår fast att windfall-skatten är rikets behörighet. I så fall måste detta elstöd också gälla på Åland för att inte skapa en orättvisa, att man betalar ett stöd som man inte får ta del av eftersom arbets- och näringsministeriet haft en bedömning att stödet är åländsk behörighet — en tolkning Ålandsdelegationen också stöder. Men så blir det då man bedömer dessa lagförslag separat, fastän de hör ihop, och därför betonar grundlagsutskottet just att

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

de hör ihop, så att nästa regering och riksdag följer med detta ärende så att det blir rättvist oavsett vems behörighet högsta domstolen kanske slutligen kommer till att det är. Dessutom måste man försöka undvika å det yttersta att den här typens situationer uppkommer på nytt, eftersom det blir rättsosäkert då man inte tydligt kan säga vad som gäller trots att riksdagen godkänner en lag.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Kan vi få tolkning?

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Peltokangas poissa. — Edustaja Kiviranta.

18.52 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Meillä tätä sähkötukea jaetaan nyt aika monella eri tavalla: on alennettu arvonlisäverokanta, on kotitalousvähennys — kotitalousvähennykseen upotettu sähköosuus siis — on sitten myöskin Kelan sähkötuki, nyt tämä takautuva kertakorvaus ja sitten on vielä erikseen maatalouden sähkötuki. Kilpailu- ja kuluttajaviraston pääekonomisti Jan Jääskeläinen on kiinnittänyt huomiota muun muassa Helsingin Sanomissa tähän aikamoiseen monimutkaisuuteen ja siihen, että varmaan kenelläkään ei ole käsitystä siitä, mitä nämä yhteenlaskettuna merkitsevät, mikä se yhteenlaskettu vaikutus on.

Näistä eri muodoista varmaan tämä kertahyvitys on sikäli erinomainen, että se on näistä kaikkein vähiten byrokraattinen, kun tämä tuki maksetaan energiayhtiölle ja energiayhtiö ottaa sen sitten laskussa huomioon kerta-alennuksena. Siinä mielessä tätä nyt käsittelyssä olevaa esitystä voi pitää ansiokkaana.

Kaiken kaikkiaan tietysti hallitus on ollut anteliaisuudessaan ja monivaihtoehtoisuudessaan hyvin sähkönkäyttäjätystävällinen, ja siinä mielessä ei voi kuin kehua hallituksen toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Reijonen.

18.54 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tosiaan nyt käsittelemme näitä sähkötukia, mistä ihmiset saavat vähän apua, kun sähkölaskut ovat niin valtavia. Talousvaliokunnassa näitä on käsitelty, ja paljonkin on käsitelty, mutta pitää nyt ajatella, että jos tämä jatkuu tällä tavalla, niin eihän se näin voi olla, että sitten jatkossakin näitä tukia tulee jatkuvasti ja sähkön hinta pysyy korkeana ja ei sähkön tuotantokustannuksiakaan alenneta.

Tässä nousi esille, että hallitus on toiminut niin kuin mallikkaasti, mutta haluan nyt nostaa esille, että kun talousvaliokunta käsittelee näitä asioita, niin siellä kyllä ne energiaasiatkin nousevat kovasti esille, ja se energian saaminen vaikuttaa sähkön hintoihin. Esimerkiksi tänä päivänä talousvaliokunnassa oli semmoinen merkillinen episodi, kun siellä käsiteltiin kansalaisaloitetta Turve uusiutuvaksi. No, tämä oli pöydällä, ja sitten mietittiin, minä päivänä nyt jatketaan tätä asiaa, kun tämä on oikeasti akuutti ja vaikuttaa sähkön hintoihinkin, että saataisiin turpeelle vähän enemmän imagoa ja tällä tavalla esille sitä asiaa. Ja kuinka ollakaan, talousvaliokunta äänesti siitä Turve uusiutuvaksi -kansalaisaloitteesta, ja luvuin kahdeksan—seitsemän talousvaliokunta sitten päätti, että tämä lykätäänkin vaa-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

lien jälkeen. Ajatella, että tämä kansalaisaloite, jossa halutaan turve uusiutuvaksi, lykätäänkin vaalien jälkeen. On se tosi merkittävä.

Kyllä perussuomalaiset puolustavat turvetuottajia ja turvetuotantoa. Sillä just saadaan nämä sähkölaskutkin alas, ja ei tarvitse enää tukia välttämättä ihmisille niin myöntää. Toivon, että myös tämä turveasia otetaan huomioon, koska se vaikuttaa nimenomaan just sähkön hintaan ja näihin sähkötukiin, mitä joutuu valtio maksamaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Savio.

18.55 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys sähköhyvitykseksi kalliiden sähkölaskujen kanssa kamppaileville suomalaisille. On hyvä, että yhteiskunta tukee kotitalouksia tässä varsin poikkeuksellisessa tilanteessa. Sähkö on välttämättömän perushyödyke, ja ihmisillä on oltava käytössään kohtuuhintaista sähköä asumisen ja elämisen perustarpeisiin. Tämän esityksen vastakappaleena ja rahoituksen lähteenä toimii siis energiayhtiöiden ylisuurille voitoille säädettävä windfall-vero, joka myös on käsitellyssä myöhemmin tässä täysistunnossa.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen sähkötukiesitys on siis tarpeellinen, mutta olisi ollut kuitenkin hyvä, jos sitä olisi ryhdytty valmistelemaan huomattavasti aiemmin, kuten perussuomalaiset esittivät jo viime kesänä. Silloin ilmassa oli olemassa selkeät merkit sähkön hinnan rajusta kallistumisesta, mutta hallitus ei silloin reagoinut. Nyt tämä uudistus siis tehtiin, mutta se valmisteltiin kuitenkin kiireessä, mikä on johtanut osaltaan sähköhyvityksen monimutkaiseen laskutapaan. Saadun lausuntopalautteen perusteella voikin käydä niin, että sähköhyvityksen toteutus ontuu käytännössä ja sen toimeenpano ja aikataulukin käytännön syistä riippuu esimerkiksi energiayhtiöiden tietojärjestelmistä ja siitä, miten nopeasti ne saadaan tähän uuteen järjestelmään määritettyä.

Arvoisa puhemies! Myös kansalaisten epätietoisuus tuen laskutavasta ja määrästä on huomattavan suuri, ja voikin olla, että sähköhyvityksen virheistä ilmoittaminen, jos virheitä tapahtuu, voi olla kuluttajilla aika korkean kynnyksen takana.

Arvoisa puhemies! Tästä väliaikaiseksi suunnitellusta ja esitetystä lainsäädännöstä huolimatta on kuitenkin niin, että moni viime syksynä pitkiä ja kalliita määräaikaista sähkösopimuksia tehnyt ihminen on edelleen huolissaan taloudellisesta pärjäämisestään. Osa heistä teki hermostuneena, voi jopa sanoa paniikissakin, pitkän sopimuksen yli 40 sentin kilowattituntihintaisesta sähköstä, kun olivat julkisuudessa kuulleet arvioita sähkön hinnan kiihtyvistä noususta. Nyt sähkön hinta on lähtenyt laskuun, mikä on tietenkin hyvä asia, mutta nämä ihmiset, jotka ovat tehneet pitkiä ja kalliita määräaikaista sopimuksia, katuvat nyt tätä päätöstä ja maksavat kovia sähkölaskuja vielä pitkään.

Arvoisa puhemies! Totean lopuksi, että ymmärrän hyvin, että määräaikaisen sopimuksen on tarkoitus velvoittaa kumpaakin osapuolta, mutta mielestäni lainsäätäjän olisi kuitenkin hyvä pohtia, olisiko näistä pitkistä sähkösopimuksista irtaantuminen jatkossa mahdollista kohtuullista sopimussakkoa vastaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 324/2022 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 280/2022 vp
Toimenpidealoite TPA 134, 148/2020 vp, 24/2021 vp, 112/2022 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 43/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valtiovarainvaliokunnan jaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.59 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä siis on kysymys virvoitusjuomaverosta annetun lain muuttamisesta, ja tämän lain tavoitteena on muuttaa virvoitusjuomaveroa nykyistä voimakkaammin terveysperusteiseen suuntaan ja ohjata siten kulutusta ja tuotantoa korkean sokeripitoisuuden juomista vähemmän sokeria sisältäviin juomiin. Lain tavoitteena on myös ylläpitää verotuottoja, eli verolla on edelleen myös fiskaalinen tavoite. Tässä esityksessä virvoitusjuomien valmistevero porrastettaisiin nykyisen kahden veroluokan sijaan kuuteen veroluokkaan, ja alimman veroluokan veroa kannettaisiin sokerittomista tuotteista kuten nykyisin, mutta veron määrä olisi tältä osin nykyistä alempi.

Puhemies! Asiantuntijakuulemisissa terveyttä edistävät järjestöt pitivät tärkeänä sitä, että veroa kehitetään terveysperusteisempaan suuntaan. Elintarviketeollisuutta edustavat järjestöt ja toimijat eivät kannattaneet muutoksia. Ehdotusten terveys- ja taloudellisiin vaikutuksiin nähtiin liittyvän epävarmuutta, sekä ehdotettujen tuoteryhmien nähtiin eriarvoistavan eri toimialan yrityksiä keskenään. Veroluokkien määrää kritisoivat sekä terveyttä edistävät järjestöt että elintarviketeollisuuden edustajat.

Kuultavista monet, mukaan lukien nämä terveyttä edistävät järjestöt, pitivät kuitenkin hyvänä, että esityksessä on esitetty mallia, jossa luontaista ja lisättyä sokeria kohdellaan verotuksellisesti samalla tavalla. Toisaalta myös moni taho vastusti tätä mallia, ja erityisesti ongelmaksi nostettiin asiakkaiden kaupassa itse mehukoneella puristamat mehut sekä sitten paikan päällä valmistetut smoothiet, joiden osalta veron määrän laskeminen voi olla käytännössä aika mahdotonta. Tässä sinällään tunnistettiin tuorepuristettujen mehujen marjojen hyödyt, mutta ne eivät poista niiden sisältämän sokerin tuomaa haittaa liialliselle energiansaannille ja hammasterveydelle.

No, valiokunnan kanta: Valiokunta pitää tätä ehdotusta perusteltuna, ja se pitää sitä perusteltuna siksi, että tämä menee kuitenkin kohti terveysperusteisempaa veroa. Vero-ohjaus kohdistuisi nimenomaan sokerin saannin vähentämiseen, ei muihin terveysnäkökohtiin, ja tähän nähden valiokunta pitää perusteltuna luontaisten ja lisättyjen sokerien kohtelemista samalla tavalla.

Valiokunta myös on harkinnut, onko näin moni veroluokka tarpeen. Hallituksen esityksessä on pyritty kuitenkin löytämään malli, joka kannustaa muokkaamaan sokeripitoisuut-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

ta, ja tähän nähden valiokunta katsoo, että esitetyt veroluokat ovat perusteltuja, mutta valiokunta kuitenkin katsoo, että veroporrastusten vaikuttavuutta tulee seurata.

Valiokunta toteaa, puhemies, että paikan päällä valmistettujen tuotteiden sokeripitoisuuden määrittämiseen liittyy hallinnollista hankaluutta, ja sokeripitoisuus pitää pystyä määrittämään entistä tarkemmin nyt, kun veroluokkien määrä kasvaa, eli veron perusteen tulisi olla selkeä. Ja tämän vuoksi valiokunta esittää, että tällaiset niin sanotut pakkaamattomat juomat, jotka on valmistettu välittömään myyntiin elintarvikkeen luovutuspaikassa, rajataan veron ulkopuolelle, ja me esitämme valiokuntana tätä muutosta tähän lakiin.

No, tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan myöhemmin asetuksella sen jälkeen, kun komissiolta on saatu varmistus siihen, ettei veromalliin liity valtioneuvostokäytännöllisiä ongelmia. Meillä kuulemisessa toimiala on tuonut esille, että teollisuus ja kauppa sopivat 4–8 kuukautta aikaisemmin näistä tulevista valikoimajaksosta hinnoittelun suhteen, ja siksi valiokunta pitää tärkeänä, että asetuksella voimaantuloajankohtaa määritettäessä nämä pitkäaikaiset valikoimajaksot otetaan huomioon.

Lopuksi valiokunta korostaa, että jatkossa veroa tulisi tarkastella laajemmin ottamalla huomioon myös muut terveystieteelliset kuin sokeri, ja lisäksi tulisi arvioida mahdollisuutta laajempaan, myös muihin tuoteryhmiin kohdistuvaan terveysperusteiseen veroon. Tähän liittyen valiokunta esittää lausumaa, jonka nyt luen, eli ”eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa laajemman terveysperusteisen veron valmistelua, joka ottaisi laajemmin huomioon tuotteiden terveysvaikutukset.”

Puhemies! Näin ollen tällä lausumalla esitämme tätä lakia hyväksyttäväksi, mutta kuitenkin muutettuna tämän niin sanotun smoothie-poikkeuksen osalta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Smoothie-poikkeus. — Edustaja Multala, edustaja Multala poissa. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

19.04 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Viitaselle esittelystä. Pari sanaa siitä lausumasta, eli sen lausuman puolesta puhuisin tässä. Se oli hyvä lausuma, ja hienoa, että se tuli niin selkeästi esille, että terveysperusteista verotusta pitää miettiä.

Tälläkin kaudella täällä eduskunnassa on puhuttu paljon sosiaali- ja terveyspalveluista ja myös koko ajan kasvavista kustannuksista. Meidän pitäisi kyllä puhua enemmän myös kansanterveydestä. Sote-palvelut ovat vain pieni osa kansanterveyttä — toki tärkeä osa, mutta kansanterveyden ja myös sairastavuudesta johtuvien kustannusten kurissa pitämisen kannalta meidän täytyy miettiä koko yhteiskunnan toimintaa ja sitä, miten terveyttä ja hyvinvointia edistetään. Ennaltaehkäisy on kansanterveyden edistämässä parempi ja halvempi vaihtoehto kuin sairauksien hoito, ja siksi pääpaino tulee siirtää elintapoihin ja niiden taustalla olevaan eriarvoisuuteen.

Hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoistuminen ja polarisoituminen aiheuttavat myös yhteiskunnan kulujen kasvamista monella tavalla. Koska ongelma on laaja ja monitekijäinen, tarvitaan monenlaista yhteistyötä, jotta terveyseroihin voidaan puuttua. Tarvitaan siis terveys ja hyvinvointi kaikissa politiikoissa -ajattelua.

Sosiaali- ja koulutustyö ja veropolitiikka ovat tärkeitä osatekijöitä terveyden edistämässä ja myös sosiaalisen eriarvoisuuden kaventamisessa. Yhteiskunnan kannattaa myös esimerkiksi verotuksen avulla ohjata kulutuskäyttäytymistä terveellisempään suuntaan.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Päätöksenteon tueksi tarvitaan korkeatasoista tutkimustietoa, eli tavoitteena tulee olla tutkimusnäyttöön perustuva päätöksenteko.

Suomalaisen aikuisväestön ruokavalio on viime vuosikymmeninä kehittynyt terveellisempään suuntaan, mutta suurimmat kompastuskivet ovat edelleen runsas suolan ja kovan rasvan saanti sekä suosituksia pienempi kasvisten kulutus. Kansantauti- ja riskitekijöistä selvemmin kasvussa on ylipaino, joka taas lisää monien kansansairauksien riskiä. Terveellisten elämäntapojen edistäminen lapsuus- ja nuoruusiästä lähtien on taloudellisen, sosiaalisen ja ekologisen kestävyuden kannalta vaikuttavaa toimintaa.

Toivottavasti seuraava hallitus ottaa tavoitteekseen kansanterveyden edistämisen ja erityisesti terveyden ja hyvinvoinnin eriarvoistumisen kaventamisen, koska sitä kautta saadaan edistettyä monia muitakin tärkeitä tavoitteita yhteiskunnassa. Keinovalikoimassa pitää olla monenlaisia keinoja, sillä esimerkiksi tällä hetkellä monet suomalaiset ovat siinä tilanteessa, ettei heillä ole varaa ostaa terveellistä ruokaa.

Työkalupakkiin kannattaa ottaa myös elintarvikkeiden terveysterveysten vero, sillä tutkimustenkin mukaan sillä on kansalaisten laaja tuki. Vuonna 2020 tehdyn selvityksen mukaan 53 prosenttia suomalaisista kannatti siirtymistä elintarvikkeiden terveysterveysten verotukseen. Samassa selvityksessä tuli esille, että yli 80 prosenttia kansalaisista kannattaa energijuomien myyntikieltoa alle 15-vuotiaalle.

Pari viikkoa sitten eduskunnan Kansalaisinfossa oli paneeli, jossa keskusteltiin tästä aiheesta eli terveysterveysten verotuksesta. Siellä oli lähes kaikkien eduskuntaryhmien edustajia, ja kaikki eduskuntaryhmät tukivat ajatusta terveysterveysten verotuksesta siinä paneelissa. Jos ja kun puolueiden tuki löytyy asialle, niin kyllä myöskin ne keinot toteutukseen löytyvät aivan varmasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Kiviranta.

19.08 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Oikeastaan vierastan aika lailla tämmöistä terveysterveysten verotusta. Minusta tämmöiset asiat pitäisi hoitaa varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa, että ihmiset oppisivat käyttämään ravintoaineita oikealla tavalla. Ja olisihan se nyt aika kummallista, jos meillä kohta olisi sokeriveron lisäksi suolavero, rasvavero, ehkä lisäaineverokin ja ties mitä veroja. Tietysti verojaoston jäsenenä en ole mitenkään irtisanoutunut tästä yleisestä terveysterveysten verosta, jota tässä lausumassa tuodaan esille, mutta suoraan sanoen en pysty mieltämään, minkälainen tällainen yleinen terveysterveysten vero voisi olla. Kun haastattelututkimuksissa kysytään, kannatanko yleistä terveysterveysten veroa, niin tietysti jokainen sanoo, että totta kai kannatan. Mutta tosiaan nämä haastattelututkimukset usein voi jättää sinänsä omaan arvoonsa.

Sitten jos katson, mitä hallitusohjelmassa sovittiin, niin siellähän sovittiin, että hallitus korottaa virvoitusjuomaveroa painottaen korotuksen sokeripitoisiin juomiin. ”Tällä vahvistetaan veron kansanterveydellistä ohjausvaikutusta. Hallitus selvittää, voisiko veron rakennetta muuttaa siten, että marja- ja hedelmämehut rajataan pois veron piiristä.”

Tässähän nyt mentiin sitten kahdesta kuuteen sokeriluokkaan, eli sokeriton plus yksi muuttui sokeriton plus viideksi verotasojen puolesta. Kyllähän minusta tämmöinen kuusi tasoa nyt on aika hämmästyttävä määrä, mutta tällainen laki nyt sitten hyväksytään täällä.

Paljon isompi kysymys on tämä marja- ja hedelmämehut, joita täällä on käsitelty useamman eduskunnan ajan. Valtiovarainministeri on ollut haluton selvittämään sitä asiaa. Ei ole

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

saatu esimerkiksi EU-laajuista selvitystä siitä, miten tässä asiassa on muissa maissa tehty. Olisi toivottavaa, että sellainen joskus saataisiin.

Vielä tosiaan tämä muutos, joka tähän tehtiin, oli aika vähäinen sinänsä. Ihan paikallaan sinänsä tämä, että kahviloissa, ravintoloissa, smoothiebaareissa ja päivittäistavara-kaupoissa luovutettavat virvoitusjuomat silloin, kun ne on valmistettu samassa paikassa välittömään myyntiin, ovat verotuksen ulkopuolella. Tämä nyt tietysti pitkälti on toteutunut jo tällä hetkellä tuon pienimuotoisen valmistustoiminnan rajan kautta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Reijonen.

19.11 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun käsittelemme tätä virvoitusjuomaveroa, niin ihan haluan nyt vielä varmistaa, että kun on näitä appelsiineja, mitä kaupoissa voi itse puristaa pulloihin — itsekin joillekin vanhuksille olen vienyt näitä mehuja, kun nämä ovat olleet näppäriä, kun appelsiinit ovat hankalia kuoria ja muuten — niin mitenkä tämä nyt niin kuin oikeasti menee? Onko se nyt sitten niin, että näille ei tullut veroa, vai onko se sitten niin, että kun itse puristaa siellä kaupassa sen mehun ja vie kassalle, niin siihen tulee se vero, vai onko järkevämpi nyt ostaa ne appelsiinit kotiin ja siellä vasta puristaa mehuksi? Jotenkin tämä on hankalaa nyt ymmärtää — vielä ihan haluaisin ymmärtää, mitenkä tämä nyt menee, että kannattaako sitä mehua enää kaupassa puristaa vai muutuuko sen mehun hinta sitten, kun minä vien appelsiinit kotiin ja siellä puristan vasta mehuksi. Miten tämä kannattaa nyt sitten jatkossa tehdä? Aika selkeähän tämän pitäisi olla.

Tosiaan mitä tulee noihin kasviksiin ja muihin tämmöisiin, niin kyllähän pitäisi veroja oikeastaan alentaa, ruoan verotusta pitäisi yleensä alentaa ja tämmöisten terveellisten ruokien varsinkin. Mutta tämä nyt vähän ihmetyttää, että onko tämä nyt selkeä asia ja miten tämä tulee menemään. Tämmöistä kysyisin, jos asiantuntijat voisivat sieltä kertoa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, miten puristetaan verot appelsiininista? — Valiokunnan vastaava, edustaja Viitanen.

19.13 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä meidän jaosto ja valiokunta ovat siinä mielessä tehneet mielestäni hyvää ja tärkeää työtä, että tämä nimenomainen outo asia nyt korjataan. Eli tällä hetkellä nämä ovat veron piirissä, mutta nyt ne sitten poistuvat kokonaan tämän meidän smoothie-poikkeuksemme kautta — se on meidän oma työnimi. Oikeastihan kysymys ei ole pelkästään smoothie-poikkeuksesta, vaan ihan siitä tervejärkisesti ajatuksesta, että mikäli olet kaupassa ja vaikkapa sitten puristat sen mehun, niin sen sitten tietenkin täytyy olla verovapaa. Ja sama on esimerkiksi näissä smoothieissa — tähän asti, jos olet mennyt kotiin ja puristellut siellä, ei ole ongelmaa, kun ostat hedelmät hedelmänä, mutta sitten jos ostat ne hedelmät sillä lailla, että joku muu puristaa ne siellä kahvilassa, niin sitten se vero olisi mennyt. Me teimme nyt tämän poikkeuksen, eli tämä selkeyttää tilannetta, ja tämä on viisas ratkaisu. Me tehtiin itse asiassa kovasti työtä kyllä valiokunnassa, että saimme tämän pienen mutta tärkeän poikkeuksen aikaan. Siinä aika monta kierrosta kävimme, ja näin sitten tämän ratkaisun löysimme.

Mutta, puhemies, kaiken kaikkiaan itse kyllä pidän edustaja Mäkisalo-Ropposen tavoin hyvin tärkeänä sitä, että voisimme kuitenkin mennä kohti terveysperusteisempaa veroa. Varmasti on niin — aivan varmasti on niin — kuin täällä edustaja Kiviranta kuvasi, että

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

nämä ovat vaikeita asioita. Missään nimessä ei ole helppoa tulla kehittämään terveysperusteista veroa, sen kyllä varmasti uskallan väittää. Mutta toisaalta uskon myös siihen, että mikäli tavoitteita ei aseteta ja pyritä niitä kohti, niin sitten ei ainakaan koskaan mitään tapahdu.

Kaiken kaikkiaan haluan myös itse alleviivata sitä, mitä edustaja Kiviranta tuossa puhui näistä kotimaisista hedelmä- ja marjamehuista ja niiden kohtelusta ja siitä, että ne pitäisi — niin kuin meidän tahtomme on ollut jo vuosia — rajata veron ulkopuolelle. Olen vähän harmissani myös siitä, että vielääkään tähän ei ole ratkaisua löytynyt eri syistä. Mutta toden totta edelleen muistutan, että tästä asiasta on olemassa eduskunnalta lausuma ja kannanotto, missä nimenomaan edellytämme, että tähän suuntaan mentäisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt on yleiskeskustelu... — Ei, kun ei olekaan. Siellä on edustaja Reijonen vielä.

19.15 **Minna Reijonen ps:** Kiitoksia edustaja Viitaselle selkeästä vastauksesta. Elikkä nyt käytännössä voi olettaa, että tämä virvoitusjuomavero ei koske niitä mehuja sillä tavalla, että ainakaan hinnat nousevat, vaan päinvastoin voi jopa olettaa, että hinta laskee. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 280/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 320/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 44/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 44/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ja totuttuun tapaan, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.16 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nyt kysymys siitä niin sanotusta windfall-verosta, eli tässä ovat taustalla korkeisiin energiahintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä annettu EU-asetus sekä hallituksen viime syksynä budjettineuvottelussa tekemät linjaukset. Tässä EU-asetuksessa säädetään muun muassa tuottokatosta ja eräisiin öljy- ja kaasualan yhtiöihin sovellettavasta solidaarisuusmaksusta, ja tarkoituksena on kerätä valtiolle tuloa, joka voitaisiin käyttää korkeaa energian hintaa kompensoivien tukitoimien rahoittamiseksi.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Tässä esityksessä siis esitetään sähköalan yritysten verovuoden 23 voittoihin kohdistettavaksi 30 prosentin suuruinen väliaikainen vero, ja veron kohteena olisi sähköalan yritysten sähköliiketoiminnan tulos, joka ylittää 10 prosentin suuruisen tuoton laskettuna sähköliiketoimintaan sitoutuneen oman pääoman määrälle. Esityksessä on myös fossiilisten polttoaineiden alan yritysten voittoihin kohdistettava väliaikainen 33 prosentin suuruinen vero. Tähän mainittuun veroon valiokunnalla ei ole huomauttamista. Siihen ei ollut huomauttamista myöskään asiantuntijoilla, ja saadun selvityksen mukaan Suomessa ei ole tunnistettu sellaisia yrityksiä, jotka olisivat varmuudella ehdotetun veron piirissä. Eli lähinnä sitten nämä tulevat kommentit koskevat nimenomaisesti tuota ensimmäistä ehdotusta väliaikaisesta voittoverosta.

Asiantuntijakuulemisissa moni piti esitystä perusteltuna, kuitenkin erityisesti elinkeinoelämä ja sähköalan toimijat eivät kannattaneet ehdotettua veroa. Perusteluna oli se, että ehdotettu malli poikkeaa useilta osin EU-asetuksen mallista ja on tiukempi ja ylimitoitettu, sekä se, että vero ei kohdistu pelkästään ylisuuriin tuottoihin. Omalle pääomalle laskettava 10 prosentin verovapaata tuottoa pidettiin myös liian matalana, ja kritisoitiin myös sitä, että huomioon ei oteta vierasta pääomaa. Useat kuultavista korostivat, että ehdotetun sähköalan voittoveron tulee olla kertaluonteinen. Kuulemisessa tuotiin esiin myös toisen-suuntaisena näkemyksenä se, että hallituksen esitysluonnoksessa ollut omalle pääomalle laskettava viiden prosentin vuotuinen tuotto olisi ollut riittävä eikä sitä olisi tarvinnut nostaa kymmeneen, ja samoin kritisoitiin sitten tämän verokannan laskemista 30 prosenttiin lausuntokierroksen mukaisesta 33 prosentista.

Tässä mietinnössä käsitellään aika lailla suhdetta EU-asetukseen. Asiantuntijakuulemisissa on kyseenalaistettu ehdotetun mallin yhteensopivuus EU-asetuksen kanssa, ja perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta ovat lausunnoissaan kehottaneet meitä vielä tätä arvioimaan ja selvittämään. Mietinnössä kerromme, että hallituksen esityksen mukaan tarkoituksena on kerätä riittävällä varmuudella vähintään sama tuotto jokaiselta sähköntuottajalta, jonka EU-asetuksen tuottokatto keräisi. Hallituksen esityksessä on arvioitu, että vero kansalliselle toimenpiteelle täyttää asetetut vaatimukset ja on vaikutuksiltaan asetusvastaava. On myös arvioitu, että EU-asetuksen tuottoraja ei ole ehdoton yläraja, vaan siinä enemmänkin on kyse jäsenvaltioiden vähimmäisvelvollisuudesta.

Puhemies! Perustuslakivaliokunta lausunnossaan toteaa, että hallituksen esitys ei ainkaan välittömästi sellaisenaan vaikuta toteuttavan asetuksen mukaista tavoitetta, ja on viitannut saamaansa selvitykseen, jonka mukaan EU-oikeudellisesti merkityksellistä saattaa olla, että siinä missä asetuksen ensisijainen tarkoitus on alentaa sähkön hintaa, hallituksen esitys vaikuttaa lähinnä ylisuuriksi arvioituihin voittoihin. Tältä osin valiokunnalle on tuotu esille se, että tuottokaton tavoitteena ei ole vaikuttaa sähkön hintaan vaan kerätä sähköyhtiöiden markkinatuloja tukitoimien rahoittamiseen. Näin ollen voittoveron voidaan arvioida toteuttavan samaa tavoitetta kuin EU-asetuksen tuottokatto.

Lisäksi valiokunta tuo esille, että EU-asetuksen tuottokatto ei vaikuttaisi olevan kovinkaan yhdenmukainen toimi sähköalan markkinatulojen leikkaamiseksi. Tuottokaton määrä vaihtelee eri jäsenvaltioissa 70—240 euroon per megawattitunti, ja voimassaoloaikakin vaihtelee 4—24 kuukauden välillä.

Valiokunnan yleisnäkemyksistä esityksestä on se, että valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta korostaa, että kyse on kertaluonteisesta verosta valitsevassa poikkeustilanteessa.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

No, mitä muuta? Mietinnössä käsitellään lisäksi muutamia perustuslakivaliokunnan ja talousvaliokunnan lausuntojen huomioita liittyen muun muassa erillistilinpäätöksen luonteeseen ja kirjanpitoikäntöjen eroihin.

Valiokunta esittää myös muutamia muutoksia tähän hallituksen esitykseen. Yksi niistä koskee niin sanottuja Mankala-rakenteita. Kuulemisessa on tuotu esille se, että ehdotettu voittovero ei kohtele tasapuolisesti niin sanottuja Mankala-rakenteita, ja myös talousvaliokunta on kehottanut valiokuntaamme arvioimaan asiaa. Valiokunta ehdottaakin Mankalarakenteiden huomioon ottamista lisäämällä tätä koskevan säännöksen lakiin. Tämän ehdotetun säännöksen mukaan Mankala-yhtiön osakkaan oman pääoman tuoton pohjaan lisätäisiin Mankala-yhtiön osakkeen hankintameno, minkä kautta osakas saisi hyväkseen Mankala-yhtiön oman pääoman. Lisäksi pyrittäisiin eliminoimaan se, ettei osakkeiden hankintameno tule otetuksi huomioon kahteen kertaan.

Toinen valiokunnan muutos koskee sisäisen sähköliiketoiminnan määritelmää. Kuulemisessa useat toivat esille, että sisäistä sähköliiketoimintaa koskeva määritelmä 90 prosentin omistusosuudesta on liian tiukka ja sen sijaan omistusosuusrajan pitäisi olla 50 prosenttia, ja valiokunta pitää tätä muutosta perusteltuna ja esittää vastaava muutosta.

Kolmas tehtävä muutos koskee pieniä sähköntuottajia. Kuulemisessa tuotiin esille, että pienikin sähköliiketoiminta voi tulla tällä esityksellä voittoveron piiriin, ja valiokunta ehdottaa siksi muutettavaksi kriteeriä siten, että ratkaiseva tekijä olisi pelkästään se, onko sähköliiketoimintojen liikevaihto vähintään 500 000 euroa.

Eli valiokunnan päätösehdotus on, että hyväksytään esitys edellä mainitusti muutettuna, ja tämä mietintö oli niin ikään yksimielinen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Lohikoski.

19.23 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Koronakriisi ja heti sen perään Eurooppaa kurittanut energiakriisi ovat aiheuttaneet meille päätöksentekijöinä massiivisen haasteen. Markkinašokki toisensa perään on tehnyt inflaatiosta ja hintojen nousukäyrän kulmasta vaikeasti ennustettavan. Haasteena on ennen kaikkea ollut se, että kyseessä ovat ihmisten perustarpeet. Sähkö on perustarve — tästä voimme varmasti olla kaikki samaa mieltä. Siksi hallituksen laajat tukitoimet ovat olleet tarpeen, jotta tavallisia kotitalouksia on voitu tukea — myös siten, ettei kenenkään ole tarvinnut mennä sähkölaskujen takia henkilökohtaiseen perikatoon. Tukipaketit ovat olleet suuria, ja tukea on suunnattu monenlaisille kotitalouksille. Vasemmisto on pitänyt säännönmukaisesti esillä pienituloisten asemaa, jotta kaikkein heikoimmassa asemassa olevia ei olla tukipaketeissa unohdettu. Nämä toimet ovat olleet tarpeen, mutta on myös selvää, että julkisen tuen pohjalle tarvitaan rahoitusta, ja siitähän tässä laissa nyt on kyse.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto on pitkään vaatinut energiateollisuuden ylisuurten ja ansiottomien voittojen verollepanoa. Viime kesästä saakka vaadimme, että windfall-vero olisi otettu käyttöön ripeästi. Nyt ollaan tästä ripeästä aikataulusta valitettavasti jo myöhässä, mutta windfall-verolla puututaan sähköä tuottavien ja myyvien yritysten ansiottomiin ja ylisuuriin voittoihin väliaikaisella voittoverolla. Vasta EU-tasolla tehty päätös sai liikettä niveliin myös valtiovarainministeriössä — parempi tietysti myöhään kuin ei ollenkaan.

Lakiesitys on nyt käsitelty meillä valtiovarainvaliokunnassa ja verojaostossa. Olen iloinen siitä, että veropohjaa tiivistävä ja oikeudenmukainen päätös saatiin aikaiseksi. Veroa voisi harkita myös ensi kaudella säädettäväksi pysyväksikin, tilanteen mukaan tätä toki

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

täytyy arvioida. Vaikuttaa nimittäin siltä, että windfall-veron tulo on jo saanut energiayhtiöt harkitsemaan omaa hintatasoaan. Tämä on toki kuluttajille hyvä asia, jos jo pelkkä lakiesitys saa firmat säättämään itse hintojaan alaspäin.

Markkinavoimien ei tule antaa ratsastaa ihmisten ahdingolla varsinkaan silloin, kun kyseessä on ihmisten perustarpeet. Ja siksi tämä windfall-vero, jo pelkästään sen olemassaolo ja tulossa olo, on ollut hyvää sääntelyä — tästä kiitos hallitukselle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ledamot Löfström.

19.26 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Vi berörde här windfall-skatten också i en tidigare debatt om det temporära elstödet. Det här gäller den temporära windfall-skatten, och av propositionen framgår att statsrådet och Ålands landskapsregering har olika uppfattningar om den aktuella propositionens betydelse för landskapets och rikets lagstiftningsbehörighet. Regeringen har bedömt att den föreslagna lagstiftningen hör till rikets lagstiftningsbehörighet medan Ålands landskapsregering å sin sida har ansett att frågan hör till landskapets lagstiftningsbehörighet.

Det yttrande som finansministeriet begärt av Ålandsdelegationen har blivit klart efter det att regeringens proposition överlämnades till riksdagen. Ålandsdelegationen anser att den här frågan i viss mån är flertydig. Delegationen konstaterar att den bedömer frågan i första hand med utgångspunkt i den EU-förordning som ska genomföras och förordningens syfte, varför den föreslagna skatten på vinster anses höra till rikets lagstiftningsbehörighet snarare än landskapets. I ljuset av delegationens yttrande och den utredning som grundlagsutskottet fått hänföra sig bestämmelserna om skatt på vinster dock också till omständigheter utifrån vilka ärendet kan anses höra till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

Ålands landskapsregering har till lagtinget lämnat ett lagförslag om detta ärende. En eventuell landskapslag som antas av lagtinget omfattas av den lagstiftningskontroll som avses i 19 § i självstyrelselagen för Åland. Beslut om antagande av landskapslag ska enligt 19 § tillställas justitieministeriet samt Ålandsdelegationen, som avger utlåtande över beslutet till justitieministeriet innan beslutet föredras för republikens president. Finner republikens president att lagtinget har överskridit sin lagstiftningsbehörighet eller att landskapslagen rör rikets inre eller yttre säkerhet, kan presidenten, efter att högsta domstolens utlåtande har inhämtats, förordna att landskapslagen ska förfalla i sin helhet eller till någon viss del.

Ärade talman! Grundlagsutskottet påpekar att den föreslagna lagen om tillfällig skatt på vinster inom elbranschen och sektorn för fossila bränslen inte innehåller några bestämmelser där det uttryckligen hänvisas till lagens tillämpning på Åland. Enligt utskottets uppfattning behöver den föreslagna lagen således inte ändras, oberoende av om det vid lagstiftningskontrollen anses att ärendet hör till landskapets lagstiftningsbehörighet eller inte. Den saken är bra, men det betyder också att man måste följa med det här ärendet eftersom det får en indirekt konsekvens på det så kallade temporära elstödet, att om man kommer till att det här är rikets lagstiftningsbehörighet så måste man också säkerställa att elstödet kan omfatta åländska hushåll.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esityksestä ilmenee, että valtioneuvostolla ja Ahvenanmaan maakunnan hallituksella on erilainen käsitys käsillä olevan esityksen merkityk-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

sestä maakunnan ja valtakunnan lainsäädäntövallan kannalta. Hallituksen esityksessä arvioidaan, että ehdotettu lainsäädäntö kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaan maakunnan hallitus on puolestaan pitänyt asiaa maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvana.

Valtiovarainministeriön Ahvenanmaan valtuuskunnalta asiassa pyytämä lausunto on valmistunut sen jälkeen, kun hallituksen esitys annettiin eduskunnalle. Ahvenanmaan valtuuskunta pitää asiaa jossakin määrin tulkinnanvaraisena. Valtuuskunta toteaa arvioivansa asiaa ensi sijassa voimaansaattavasta EU-asetuksesta ja sen tarkoituksesta lähtien, minkä vuoksi ehdotetun voittoveron katsotaan kuuluvan pikemminkin valtakunnan kuin maakunnan lainsäädäntövaltaan. Valtuuskunnan lausunnon ja perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa voittoverosta säätämiseen liittyy kuitenkin myös seikkoja, joiden perusteella asiaa voitaisiin pitää maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvana. Professori Olli Mäenpää oli perustuslakivaliokunnassa tätä mieltä.

Arvoisa herra puhemies! Ahvenanmaan maakunnan hallitus on antanut maakuntapäiville ehdotuksen maakunnan omaksi lainsäädännöksi käsillä olevassa asiassa. Mahdollinen maakuntapäivillä hyväksyttävä maakuntalaki kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain 19 §:n mukaisen lainsäädäntövalvonnan piiriin. Päätös maakuntalain hyväksymisestä toimitetaan sanotun 19 §:n mukaan oikeusministeriölle sekä Ahvenanmaan valtuuskunnalle, joka antaa oikeusministeriölle lausunnon päätöksestä ennen päätöksen esittelemistä tasavallan presidentille. Tasavallan presidentti voi, kun korkeimman oikeuden lausunto on hankittu, määrätä maakuntalain raukeamaan kokonaan tai osittain, jos hän katsoo maakuntapäivien ylittäneen lainsäädäntövaltansa tai maakuntalain koskevan valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta.

Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että nyt ehdotettuun lakiin sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisista voittoveroista ei sisälly säännöksiä, joissa nimenomaisesti viitataan lain soveltumiseen Ahvenanmaan maakunnassa. Valiokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettavaan lakiin ei siten aiheudu muutostarpeita — ja valtiovarainvaliokunta ei ole muuttanut tätä — katsottiinpa asian lainsäädäntövalvonnassa kuuluvan maakunnan lainsäädäntövaltaan tai ei.

On tärkeää kuitenkin, että seuraava hallitus seuraa, miten tämä etenee ja onko tämä Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallassa vai ei, koska se vaikuttaa tähän väliaikaiseen sähkötukeen. Eli jos tämä vero on valtakunnan lainsäädäntövallassa, on tärkeää, että myös tuki annetaan ahvenanmaalaisille kotitalouksille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Edustaja Kiviranta.

19.33 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On loogista, että nämä moninaiset sähkönkäyttäjän tuet on perusteltua kattaa sähköalan ylimääräisellä voittoverolla, tai ainakin pyrkiä kattamaan. Voisi todeta, että sekin on yhtä loogista, että kun tämä tilanne ei tule varmastikaan käytännössä toistumaan — ainakin siltä näyttää — niin tämäntyyppisen veron täytyy olla kertaluonteinen, ja se on todettu myöskin tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Kaiken kaikkiaan minusta tämä käsittely valtiovarainvaliokunnassa ja sen verojaostossa oli meillä ihan asianmukainen. Siellä otettiin huomioon kaikki ne keskeiset asiat, joihin kuuluvat kiinnittivät huomiota. Tehtiin muutokset, jotka koskevat konsernin sisäistä sähköliiketoimintaa. Tehtiin muutoksia, jotka koskevat Mankala-yhtiöitä. Mankala-yhtiöitten

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

asia otettiin varsin pitkälti huomioon. Sitten lisättiin myös tämä pienimuotoista toimintaa koskeva säännös, jonka mukaan veron piiriin tulisivat yritykset, joiden sähköliiketoimintojen yhteinen liikevaihto on vähintään 500 000 euroa.

Mielestäni tämä esitys on yksityiskohdiltaan ihan kunnossa ja siinä mielessä ihan kannatettava.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen.

19.35 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä vielä haluan omalta osaltani korostaa sitä, että kun nämä ajat ovat olleet varsin poikkeukselliset, niin kyllä kansalainen aika koville on joutunut näissä rajuissa hinnannousuissa, mitkä kohdistuvat niin elämiseen yleensä kuin sitten tähän sähköönkin, ja paljon on tukitoimia tehty. Todella monta tänään käsitelimme, viimeksi tätä sähköhyvitystä, ja sitä ennenkin oli jo arvonlisäveron alentamista, sähkövähennystä, sähkötukea. Nämä ovat olleet tarpeellisia — erittäin tarpeellisia — kansalaisten auttamiseksi.

Ja mielestäni on hyvä ja aivan oikein ja reilua ja järkevää, että myös sitten yritämme saada tuottoja, verotuottoja, jotta voimme nämä kansalaisten avuksi tulevat tuet maksaa. Siksi tietenkin tämä windfall-vero on mielestäni logiikaltaan toimiva, hyvä ja oikeudenmukainen. On totta, että tässä mietinnössä korostamme, että nyt se on kertaluonteinen, mutta jos käy niin, että jossain vaiheessa sitten taas vastaava kriisi on yllä, niin ainakin henkilökohteisesti itse näen, että tämänkaltaiset keinot ovat varmasti tarpeen jatkossakin. Koska me nyt puhumme hyvin paljon — tänäänkin eduskunnassa ja yleisesti yhteiskunnassa — siitä, että meillä on todellakin talous tiukoilla ja tarvitsemme tietynlaista säästävää tyyliä ja tarvitsemme ikään kuin yhtälön, jolla pystymme reilusti sitten tätä taloutta sopeuttamaan — tarkoitan ”reilulla” oikeudenmukaista sopeutusta — niin silloin kyllä mielestäni nimenomaan tämänkaltaiset verot, joilla sitten otetaan ikään kuin lisää soutajia tähän yhteiseen veneeseen, ovat aivan oikein. Totean, että pidän tätä oikein hyvänä esityksenä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja vielä edustaja Niemi.

19.37 Veijo Niemi ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Viitaselle tästä hyvästä selityksestä tässä asiassa. En voi kuitenkaan olla nostamatta sellaista esimerkkiä, mikä tarkoittaa sitä, että olisikohan sähköyhtiöillä — taikka yhdellä tietyllä sähköyhtiöllä nimeä mainitsematta — peiliin katsomisen paikka. Ihmisellä on syyskuussa loppunut sähkösopimus, ja tammikuussa tulee loka-, marras- ja joulukuulta kymmenkertaiseksi mitään ilmoittamatta noussut kilowattituntihinta. Tämän jälkeen tämä ihminen yrittää ottaa epätoivoisesti tammikuun alusta asti yhteyttä sähköyhtiöön. Tähän päivään mennessä hän ei ole kertaakaan päässyt puhelimella edes jonoon tähän sähköyhtiöön saadakseen kysyä tästä asiasta. Hän on sitten tammikuun alussa lähettänyt myöskin sähköpostia: siihen ei ole keritty vastaamaan.

Kyllä tämä täytyisi ehdottomasti saada sillä tavalla järkeen... Nyt jo tämä näyttää siltä, että sähköyhtiöt pudottavat hintoja noin 10—11 senttiin kilowattitunnilta, mutta silti ne itsepintaisesti pitävät nämä, kun ihmiset ovat loppuvuodesta tehneet hädissään tällaisia kalliimpia sopimuksia uhkana se, että sähkö saattaa olla jopa euron kilowatilta. Kyllä tässä täytyisi kohtuu olla myöskin sähköyhtiöillä, ja tekisivät järkeä, koska nyt nämä tukimaksut

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

menevät sitten moneen kertaan edestakaisin, kun toisaalta, jos nämä kalliit määräaikaiset sopimalla peruttaisiin, niin silloin tässä päästäisiin paljon järkevämpään ratkaisuun. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Näin on.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 320/2022 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 224/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 45/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 45/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Ja valtiovarainvaliokunnan verojaoston puheenjohtaja, edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.39 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksessä on hallituksen esitys automaattista päätöksentekoa verotus- ja tulliasioissa koskevasta laista, ja tämä ehdotus sisältää säännöksiä koskien automaattista päätöksentekoa sekä eräitä muita säännösehdoituksia. Ehdotetuilla muutoksilla poikettaisiin eräiltä osin hallintolakiin ehdotetusta automaattista päätöksentekoa julkisessa hallinnossa koskevasta yleissääntelystä verotus- ja tulliasioissa. Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat Verohallinnon automaattisen päätöksenteon oikaisuvaatimusten käsittelyssä tietyissä tilanteissa ja eräissä muissa asioissa, joissa se ei olisi sallittua hallintolakiin ehdotetun sääntelyn mukaan. Tullin osalta mahdollistuisi oikaisuvaatimusten automaattinen ratkaiseminen tietyissä tilanteissa. Esitys sisältää myös eräitä muita muutoksia.

Asiantuntijakuulemisissa pidettiin sinällään tarpeellisena ja kannatettavana sekä perusteltuna tätä esitystä. Huomiota kiinnitettiin kuitenkin ehdotusten suhteeseen EU:n tietosuojasetukseen ja eduskunnan käsiteltävänä olevaan automaattista päätöksentekoa koskevaan yleissääntelyyn sekä siihen mahdollisesti eduskuntakäsittelyn aikana tehtäviin muutoksiin. Eduskunnan oikeusasiamies on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että ehdotetut muutokset eivät olisi kaikilta osin välttämättömiä ottaen huomioon arviot vaikutuksista Verohallinnon henkilöstöresursseihin.

Perustuslakivaliokunta lausunnossaan esittää, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä mutta ensimmäinen lakiehdotus kuitenkin vain, jos siihen tehdään muutos.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Valiokunnan yleisnäkemyksiä asiasta on se, että pidämme tätä esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Automaattisen päätöksenteon salliminen jouduttaisi asioiden käsitteilyä ja mahdollistaisi virkailijatyön suuntaamisen yksinkertaisimmista asioista monimutkaisempiin ja yksilöllistä harkintaa vaativiin tapauksiin.

Valiokunnan mietinnössä on arvioitu valtiovarainministeriöstä saadun selvityksen pohjalta, että ehdotetussa sääntelyssä on asianmukaisesti otettu huomioon EU-oikeudesta johtuvat vaatimukset. Todetaan kuitenkin, että toimivalta arvioida EU-oikeudenmukaisuutta on kuitenkin Euroopan unionin tuomioistuimella.

Esitykseen siis tehdään muutos perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta siten, että tämä voitaisiin säätää tavallisessa säätämisyksikössä. Näissä asiantuntijakuulemisissa esitettiin eräitä yksittäisiä huomioita seuraamusmaksuista, mutta näiden johdosta valiokunta ei ole katsonut tarpeelliseksi muuttaa sääntelyä.

Ja näin ollen, puhemies, ehdotus on, että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen muutettuna tämän mietinnön mukaisesti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 224/2022 vp sisältyvien 1.-11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamisen suunnittelu- tai työjohtotehtävissä toimivien pätevyyden osoittamisesta

Hallituksen esitys HE 249/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 28/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 249/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 35 ja 35 a §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 309/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 309/2022 vp

Hallituksen esitys HE 326/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 46/2022 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia.

Mennään keskusteluun. — Ja edustaja Reijonen.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Keskustelu

19.43 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt tosiaan käsittelemme tätä hyvinvointialueen rahoitusta, ja siellä on muun muassa tuo palkkaharmonisointi. Tuntuu siltä, että tähän palkkaharmonisointiin ei ole tarpeeksi kiinnitetty huomiota silloin alun perinkin, kun sitä sote-lakia esimerkiksi tehtiin.

Tämä palkkaharmonisointi ei ole mikään pikkujuttu, vaan tämä on oikeasti aika iso asia. Samaan asiaan on törmätty aikaisemminkin. Olen itsekin ollut mukana kuntaliitoksessa, kun pienempi kunta liittyi isompaan kuntaan. Silloin tämä palkkaharmonisointi tehtiin, ja ei sekään mikään yksinkertainen asia ollut. Tämmöiseen tietysti pitää kiinnittää huomiota, että se tapahtuu oikeudenmukaisesti, ja siihen pitää olla riittävästi rahaa. Ja ihan muutenkin tähän hyvinvointialueen rahoitukseen liittyen kannattaa totta kai miettiä sitä, että on aika tärkeää, että huomioidaan myös, että sille hyvinvointialueelle tulee rahaa senkin mukaan, mitenkä sairastavaa se kansa on sillä alueella. Ainakin tuo Itä-Suomi tuntuu olevan häviäjän roolissa tässäkin asiassa. Tämmöiseen asiaan pitää myös kiinnittää huomiota. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 326/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 309/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 322/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 47/2022 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.45 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme hyvinvointialueen rahoitusta, ja täytyy sanoa, että kyllä kieltämättä on oltava huolissaan. Nimittäin on vähän epätasa-arvoista, mitenkä tätä rahoitusta nyt jaetaan. Tuolla Kuopiossa, Pohjois-Savossa, ainakin tuntuu, että on oikeasti häviäjän roolissa.

Luen tästä ihan suoraan, mitä tässä nyt kerrotaan: ”Ehdotuksen mukaiseen asukasperusteeseen kohdentamiseen esitettiin sekä sitä puoltavia että kriittisiä näkemyksiä siitä, ettei se tosiasiaa korreloi suoraan yliopistosairaaloiden tehtävien ja vastuiden suuruuteen. Eräissä lausunnoissa pidettiin perustellumpana mallia, jossa kohdentamisperusteena käytettäisiin koko yhteistyöalueen asukaslukua. Esitetyn kohdentamisperusteen katsottiin asetta-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

van etenkin Pohjois-Savon hyvinvointialueen ylläpitämän Kuopion yliopistollisen sairaalan epäoikeudenmukaisesti eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin yliopistollisiin sairaaloihin sekä yhteistyöalueet erilaisiin lähtökohtiin yliopistollisten sairaaloiden ja alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioiden voimavarojen osalta.”

Se on näin, että jos ajattelee, että siellä meidänkin alueella koulutetaan noita lääkäreitä ja sieltä lääkäreitä valmistuu koko Suomen alueelle — ja jopa tietysti ulkomaillekin ihmiset lähtevät sitten töihin — mutta nyt sitten tämä rahoitus, mikä tulee, tulee sen asukasluvun mukaan. Sillähän ei tosiaan ole mitään tekemistä sen kanssa, paljonko sieltä ihmisiä valmistuu. Jotenkin tämä on epäoikeudenmukainen, ja tämä pitäisi jatkossa tulla muuttamaan. Tähän asiaan varmasti seuraavakin hallitus palaa, mutta tämä pitäisi huomioida oikeudenmukaisemmaksi. Jotenkin tuntuu, että Pohjois-Savo on liian häviäjän roolissa. Tähän tarvitaan kyllä panostusta ehdottomasti enemmän jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Eestilä.

19.47 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Silloin kun näitä hyvinvointialueita tässä salissa säädettiin, unohtui, että maassa on viisi yliopistollista sairaalaa, jotka muodostavat erikoissairaanhoidon rungon tähän maahan. Tämä yliopistosairaalalisä, joka tässä hallituksen esityksessä nyt on käsittelyssä, on äärimmäisen tervetullut, mutta itse olen sitä mieltä, kuten monet asiantuntijat, että kyllähän tämä 116 miljoonaa on aivan liian vähän näille viidelle yliopistolliselle sairaalalle. Eikä pelkästään tämä määrä mutta jakoperusteet, kuten täällä edustaja Reijonen jo aikaisemmin totesi, ovat sillä tavalla virheelliset, että esimerkiksi jos ajattelemme Pohjois-Savoa, missä on Kuopion yliopistollinen sairaala, jonka entinen erityisvastuualue — nykyinen yhteistoiminta-alue — kattaa Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Keski-Suomen, mutta kuitenkin tämä yliopistolisä laskettiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen asukasmäärän perusteella. Ja kun tämä lisä oli 34 euroa per asukas, niin kyllähän Kuopion yliopistollisen sairaalan potti jää aika pieneksi, koska tietenkin olisi pitänyt laskea tämä rahoitus Pohjois-Karjalan, Pohjois-Savon, Etelä-Savon ja Keski-Suomen asukasmäärän perusteella, jolloin Kuopion yliopistollisen sairaalan osuus olisi noussut.

Sen takia on näin perusteltua todeta, koska totta kai kun se erityisvastuualueen asukasmäärä on ikään kuin sen yliopistosairaalan vastuun alla, niin eihän sitä rahoitusta voi laskea sen pienemmän asukasluvun perusteella, niin kuin nyt on tapahtunut. Sen takia tämä yliopistosairaalalisä on perusteltu. On arvioitu, että tällaisen yliopistosairaalan kustannukset ovat noin kymmenen prosenttia korkeammat sen takia, että esimerkiksi juuri Kuopion yliopistollinen sairaala ja Itä-Suomen yliopisto vastaavat tutkimuksesta, koulutuksesta ja kehittämisestä. Ja koska Kuopion yliopistollinen sairaala on yksi maan suurimpia opeussairaaloita, josta valmistuu lääkäreitä, hammaslääkäreitä, sairaanhoitajia ja muita terveydenhuollon alan ammattilaisia, tämä on tärkeä asia, ja luulen, että seuraava hallitus joutuu tähän kysymykseen palaamaan.

Yleisesti ottaen tämä rahoitus koskien hyvinvointialueita oli sillä tavalla virheellinen, että vain 80 prosenttia perustuu tarveharkintaan eli sairastavuuteen ja siihen väestöön, joka esimerkiksi Pohjois-Savossa on valitettavasti maan sairainta, eikä tilanne Pohjois-Karjalassa ole kovin paljon parempi. Sen sijaan asukaslukuperusteisuus oli jopa 13 prosenttia, eli silloin voidaan kysyä, miksi asukaslukuperusteisuus oli noinkin korkea.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Koska tämä tarveharkintakin tapahtuu asukasluvun perusteella, niin itse asiassa jos oikein puhtaasti ajateltaisiin, tämä asukaslukuperusteisuus, 13 prosenttia, pitäisi poistaa kokonaan ja siirtää tänne tarveharkintaan eli siihen todelliseen sairastavuuteen, mitä näillä alueilla on. Olen kyllä samaa mieltä kuin edustaja Reijonen, että tässä tapauksessa Pohjois-Savo ja myös Pohjois-Karjala ja erityisesti Kuopion yliopistollinen sairaala ja sitä kautta myös Itä-Suomen yliopisto ovat häviäjiä. Eli hieman ihmettelen, että tämä ongelma ei siten muuttunut miksikään valiokuntakäsittelyssä.

Arvoisa puhemies! Kun nyt on toinen käsittely menossa, niin täytyy todeta, että kun täällä ei voi enää tehdä muuta kuin hylkäävän esityksen, niin eihän sitä kannata tehdä, koska tässä on rahaa tulossa, mutta ensimmäisessä käsittelyssä olisin nähnyt hyvänä, että silloin olisi muutettu näitä jakoperusteita. Mutta kun sitä ei tapahtunut, toivotaan, että seuraava hallitus sitten tämän asian korjaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin toivomme. — Edustaja Reijonen.

19.51 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Olen edustaja Eestilän kanssa paljolti samaa mieltä, että tämä on huono asia Pohjois-Savolle. Totta kai on hyvä, että rahaa yleensä tulee tämmöiseen tarkoitukseen, mutta Pohjois-Savolle tämä ei ole kovin hyvä asia.

Sen sijaan edustaja Eestilän kanssa olen vähän eri mieltä yhdestä asiasta. Eestilä nosti esille tässä, että nämä yliopistosairaalat jäivät huomiotta silloin, kun tehtiin tätä lakia. No, kyllä perussuomalaiset nosti esille sen yliopistosairaaloiden osuuden. Me nostimme sitä esille, mutta hallitus ei halunnut hyväksyä sitä. Ja kyllähän siinä jäi aika monta muutakin asiaa huomioimatta, kun sote-uudistusta tehtiin — hirveällä kiireellä tehtiin kunnan hallintomöykky sitten siitä, mutta ei huomioitu näitä käytännön asioita. Perussuomalaisethan esitti hirveän pitkän listan, mitä kaikkea olisi muutettu sitten tässä, mutta hallitushan ei sitä hyväksynyt. Koko soteenhan olisi riittänyt, että olisi korjattu vain ne asiat, mitkä ovat pielessä, eikä hirveätä uudistusta oltaisi tehty.

Mutta tosiaan Eestilän kanssa olen sitä mieltä, että tämä asia nyt ei ole ihan Pohjois-Savon osalta oikein hyvä, mutta toivotaan, että seuraava hallitus puuttuu tähän aika ankaralla kädellä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä. [Mikrofoni on kiinni] — Nyt ei lähtenyt mikrofoni päälle.

19.52 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Kun totesin, että tätä yliopistosairaalalistsää ja yleensä yliopistosairaaloiden rahoitustarvetta ei otettu huomioon, niin sehän tarkoittaa sitä, että maan hallitus ei ottanut huomioon. Totta kai me jo silloin ymmärsimme, että tämä ei mene oikein. Ja ihan sama oli tämä 80 prosenttia tarveharkinta ja 13 prosenttia asukaslukuperusteisesti.

Siinähan tapahtuu sillä tavalla, että kun on hyvinvointialueita, missä asukasluku nousee, niin niitä palkitaan heti. Mutta sitten, kun meillä on esimerkiksi sellaisia maakuntia, missä on paljon ikäihmisiä, jotka sairastavat tietenkin ja vaativat hoivaa ja hoitoa, ja sitten väkiluku vähenee, niin se heti näkyy rahoituksen pienenemisenä, mutta tämä hyvinvointialuehan ei millään voi itse sitä siirtää heti asukasluvun pienenemää suoraan aleneviin kustannuksiin. Tämä on täydellinen mahdottomuus, tätä kritisoin kyllä. Kyllä tämä on nyt tehty

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

enemmänkin siksi, että katsotaan, minnekä rahaa menee. Ja mitäs järkeä erikoissairaanhoidon rahoittamiseen mittavasti sinne, missä on terve väestö, koska käsitykseni mukaan pitäisi rahoittaa juuri niitä alueita, missä on sairaampi väestö ja ikärakenteeltaan sellainen väestö, joka välttämättä tarvitsee enemmän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita. [Minna Reijonen: Oikein!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt vielä edustaja Lohikoski.

19.54 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Nyt on pakko kyllä kommentoida. Kuulosti aika mielenkiintoiselta, kun on kuitenkin yksimielinen esitys tässä käsittelyssä. Tässä on mietintö, jossa valiokunta, joka tätä on käsitellyt, sosiaali- ja terveysvaliokunta, pitää tämän esityksen tavoitteita ja yliopistosairaalalisää tarpeellisena ja korostaa sitä, että tässä tehdään hyvä lisäys. Miltään alueelta ei oteta pois, on tulossa lisää rahaa näille alueille, ja kun täällä kuulostivat äskeiset puheenvuorot siltä, että kaikki on huonosti ja huonommaksi menee, niin tähän ei ole totta.

Ja sen takia halusin kommentoida, koska kyllä tästä valiokunnan mietinnöstä käy ilmi, että valiokunta pitää erittäin myönteisenä sitä, että hyvinvointialueiden rahoitukseen kohdennetaan nyt lisärahoitusta tutkimukseen ja koulutukseen liittyvien tehtävien perusteella. Tähän on hirvittävän tärkeä tehtävä näillä yliopistosairaaloilla. Toki he ovat ilmaisseet huolensa rahoituksen tasosta. Se on ihan totta, että varmasti aina sosiaali- ja terveyspalveluihin voitaisiin laittaa lisää rahaa, jotta ne olisivat vielä parempia. Mutta kun äskeiset puheenvuorot kuulostivat kovin negatiivisilta, vaikka miltään alueelta ei oteta pois ja osaan on tulossa lisää, niin haluan, että tähän keskusteluun nyt tulee pöytäkirjaan merkityksi myös valiokunnan mietintöä — joka oli yksimielinen — puolustava puheenvuoro.

Ja sitten tämän lisäksi haluan sanoa tämän, että kun te kovasti kritisointe tässä hallitusta vielä rahoituksesta, niin kaikille hyvinvointialueillehan rahoitus perustuu THL:n tarvearviointeihin. Eli ei hallitus ole päättänyt, mille alueelle nyt ovat minkäkinlaiset kertoimet, vaan on olemassa tietyt tarvekriteerit, ja THL tavallaan jatkossakin tulee olemaan se taho eikä hallitus — mikä hallitus ikinä voimassa onkaan — joka sitten katsoo, miten sitä rahaa jaetaan, millä painopisteillä jatkossa tulevat olemaan nämä jaot, koska kyllä ikääntyvä väestö on koko Suomessa. Sitä ikääntyvä väestö löytyy myös minun vaalipiiristäni, Uudeltamaalta, niin että ei se ole pelkästään niiden alueiden asia, jotka ovat jotenkin syrjässä pääkaupunkiseudun kupeesta. Tämä sama kehityskulku, että rahaa menee enemmän, kun väki ikääntyy, varmasti tulee olemaan näissä THL:n tarvekertoimissa jatkossa se, minkä mukaisesti me kaikki tietysti toivotaan, että omatkin alueemme saavat lisää rahaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Eestilä.

19.56 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Nyt täytyy kyllä edustaja Lohikoskelle sanoa, että joko te ette oikein ymmärrä terveydenhuollon perusteita tai ette ole lukenut papereita. Ensinnäkin totesin puheessani, että tämä 116 miljoonaa ei alkuunkaan riitä siihen, mitä yliopistolliset sairaalat oikeasti vaativat. Tämä on mittaluokaltaan aivan pielessä. Jos te katselette asiantuntijojen lausuntoja, meidän puhuttaisiin oikeasti 400 miljoonasta. Ymmärrän kyllä, että ei joka paikkaan rahaa voi työntää, mutta esimerkiksi tämä 34 euroa per asukas tarkoittaa Pohjois-Savon kohdalla 8,5 miljoonaa, jos minä äkkiä lasken päässä, ja

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

eihän se millään tavalla riitä siihen vajeeseen, mikä siellä tällä hetkellä nimenomaan erikoissairaanhoidossa on, kun ottaa huomioon Kuopion yliopistollisen sairaalan funktion.

Ja edelleen, arvoisa edustaja Lohikoski, näyttää siltä, että te ette ole lukenut edes Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen papereita, joissa todetaan yksiselitteisesti, kuten muutkin, että itse asiassa tämä asukasperusteisuus on täysin virheellinen, koska sen pitäisi perustua tarveharkintaan. Te sotkette esimerkiksi Pohjois-Savon, joka on Suomen sairain maakunta sairastavuusindeksillä mitattuna, vertaatte sitä johonkin alueeseen, jossa on terveempi väestö. Kyllä minä nyt sen verran lääketieteen koulutuksen saaneena tiedän, että kun jossakin paikassa on sairaita ihmisiä, he tarvitsevat lähtökohtaisesti enemmän rahaa kuin se alue, missä on terveitä ihmisiä.

Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon näkökulmasta täytyy todeta, että kyllä tässä nyt arvosteltavaa on. Ei se, vaikka te olette hallituspuolueen edustaja, tarkoita sitä, että kaikki on hyvin ja kaikki menee mukavasti, kun valiokunta on yksimielinen. Teillä on edelleen olemassa tämä virhe, että tämä asukaslukuperusteisuus on aivan liian korkea. Tutustukaa asiantuntijoihin papereihin, ja keskustellaan sen jälkeen. Ja jos olemme tässä eduskunnassa ensi kaudella, niin katsotaan, muuttuuko se miksikään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

19.58 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Toki on hyvä, että yliopistosairaalat huomioidaan ja niille annetaan rahoitusta, se on ihan ilman muuta hyvä asia. Mutta se, että se on vähän epäoikeudenmukainen, ei tietenkään ole hyvä asia. Kuten tässä valiokunnassakin on nostettu esille, on huomioitu se, että tämä on epäoikeudenmukainen Pohjois-Savon osalta, ja tosiaan siihen tarvitaan sitä muutosta jatkossa. Onhan se vaan niin, että omaa aluettaan pitää puolustaa. Sitä vartenhan me täällä olemme, että me nostamme esille niitä asioita, mitkä ovat pielessä.

Kyllä tässä sote-rahoituksessa on ehdottomasti vielä korjattavaa. Me mentiin siihen sote-juttuun, se ei välttämättä ollut ihan järkevää, että mentiin siihen kaiken kaikkiaan, mutta nyt ollaan tässä tilanteessa ja nyt pitää miettiä eteenpäin ja miettiä myös niitä korjaussarjoja tähän, niitäkin tarvitaan. Tämäkin, että Pohjois-Savo huomioidaan jatkossa paremmin, on totta kai tärkeä asia meille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lohikoski.

19.59 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kiitos opastavasta puheenvuorosta edustaja Eestilälle. Täytyy sanoa, että minun lukemissani papereissa THL:llä on nimenomaan tarvekertoimet, ja niitä tarvekertoimia on sairastavuus, siellä on ikääntyminen, siellä on myöskin erilaisia sosiaalisia ongelmia, työttömyyttä, monia muitakin tällaisia kertoimia mukana. Nyt täytyy sanoa, että tämä teidän isällisen opastava puheenvuoronne kyllä oli hieman erikoista kuunneltavaa, ikään kuin en olisi koskaan lukenut papereita, missä näistä tarvekertoimista puhutaan.

Ihan tähän lopuksi haluan sanoa, että odotan suurella lämmöllä ja mielenkiinnolla, kun on seuraava eduskunta ja hallitus, että mikäli teidän puolueenne ovat siellä, niin kuinka te osoitatte nyt lisää rahaa sitten sosiaali- ja terveyspalveluille, kun ainakin kokoomuksen vaaliohjelmista olen lukenut jotain aivan muuta. Siellä on luvattu suuria leikkauksia, niin

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

odotan kiinnostuksella, kuinka ne kohdentuvat sitten näille hyvinvointialueille. Toivottavasti laitatte rahoituksen kuntoon ja sinne kaiken sen, mikä sieltä puuttuu. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Eestilä.

20.00 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edelleen edustaja Lohikoski jatkaa linjalta, jota hän ei oikein itsekään ehkä hahmota eikä tiedä, mistä puhuu. Ei kokoomus mitään leikkauksia ole esittänyt minnekään, vaan se on esittänyt, että prosessit pannaan kuntoon ja sitä kautta tulee se hyöty sitten myös taloudellisesti. Ei se tarkoita sitä, että potilaat siitä kärsisivät. En jaksa avata tarkemmin, mitä tämä tarkoittaa kunkin erikoisalan kohdalla.

Mutta, edustaja Lohikoski, te ette näköjään vielääkään hahmota sitä, että tässä on laskennallinen virhe. Se, että pannaan 22,5 miljardia jonnekin on ensinnäkin sen rahoituksen kokonaismäärä, mutta ne rahoituksen perusteet ovat tässä pielessä, ja sitä mieltä ovat sekä Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos että muut asiantuntijat. Te ette selvästikään ole tutustunut esitykseen. Siellä sanotaan jopa niin, että tämä 13 prosentin asukasperusteisuus pitäisi poistaa kokonaan ja tarveharkinnan perusteella antaa se raha. Sitten se raha on Uudellemaalle se, mitä se on, ja se on Itä-Suomeen, mitä se on, mutta silloin se perustuu siihen, mikä on todellinen tarve, ja se taas perustuu kansantauteihin ja moni muu sairastavuusindeksiin ja minkälaisia ihmisiä siellä asuu.

Mutta, edustaja Lohikoski, minä nyt luen täältä hallituksen omista papereista. ”Sen sijaan Itä-Suomen yhteistyöalue ja hyvinvointialueet Pohjois-Savo, Etelä-Savo, Keski-Suomi ja Pohjois-Karjala sekä alueen muista toimijoista Pohjois-Savon liitto, Kuopion kaupunki, Etelä-Savon maakuntaliitto, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Itä-Suomen yliopisto ja Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus vastustivat esitettyä kohdentamismenetelmää ja kannattivat yliopistosairaalisien kohdentamista yhteistyöalueen asukasmäärän mukaan, joka olisi ollut se oikeudenmukainen jakoperuste. Näiden lausuntojen mukaan esitetty kohdentamistapa asettaa Kuopion yliopistollisen sairaalan eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin yliopistosairaaloihin ja on epäoikeudenmukainen Pohjois-Savolle alueena. Esitetty kohdentamistapa lisäisi Pohjois-Savon rahoitusta noin 8 miljoonaa ja Uudenmaan alueelle ja Helsingin kaupungille noin 56 miljoonaa.” Ja jos minä kerron teille, missä ne sairaimmat ihmiset ovat Suomessa, niin ne ovat nimenomaan Pohjois-Savossa. Se on sairastavuusindeksiltään maan johtava alue. Onko se hyvä tai huono? Totta kai se on huono asia, mutta minä vaan kerron nämä omat käsitykseni, miten raha pitäisi oikeudenmukaisesti kohdentaa.

Se, että valiokunta on jonkun työn tehnyt, ei tietenkään ole minun vastuullani, mutta eduskunnassa yleensä pitäisi faktoilla puhua ja lukea ne asiantuntijoiden lausunnot ja ymmärtää, mistä tässä on kysymys. Ja kysymys on siitä, että kokonaisrahoitusjärjestelmän perusteet ovat hataralla pohjalla. Ne eivät perustu mihinkään. Ne perustuvat rahan jakamiseen mutta eivät todelliseen tarpeeseen, minkä pitäisi olla aina lähtökohta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ja nyt asianomaisen valiokunnan jäsen, edustaja Reijonen.

20.03 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tässä nousi esille, mitä puolueet tekisivät sitten jatkossa. Ainakin perussuomalaiset kyllä korostaa sitä, että asiat laite-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

taan tärkeysjärjestykseen, ja sillä tavalla niitä asioita hoidellaan ja laitetaan rahoitusta myös siihen, mihinkä tarvitaan, ja totta kai tämä terveydenhuolto on tärkeä asia.

No, nyt ihan valiokunnan jäsenenä haluan nostaa esille, että valiokunnassa tosiaan kiinnitettiin huomiota tähän Pohjois-Savon alueeseen. Mutta sitten olen itse tehnyt aloitteen eduskuntaan, että jatkossa huomioidaan paremmin tämä epäoikeudenmukaisuus, ja minusta on tärkeää, että se aloite etenee, koska Pohjois-Savo on tosiaan häviöjä. Tosiaan toimenpidealoitteen olen sinne laittanut, ja odotan kyllä kovasti, että se jatkossa etenee. Totta kai nyt tässä eduskunta vaihtuu välillä, mutta on tärkeitä, että se aloite huomioidaan jatkossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lohikoski.

20.04 Pia Lohikoski vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Missään vaiheessa en ole kyllä täällä esittänyt sellaista näkemystä, että Pohjois-Savoon ei pitäisi antaa lisää rahaa. Olen sanonut koko ajan, että on tärkeää antaa riittävä rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon, ja se kuuluu näille hyvinvointialueille ja yliopistosairaaloille. Tuntuu aika erikoiselta kuunnella ikään kuin olisin väittänyt jotakin muuta.

Mutta mielenkiinnolla odotan sitten tosiaan kokoomukselta etenkin näitä listoja siitä, kun kerroitte, että ette jaksakaan nyt tässä tarkemmin luetella, kuinka sitä rahaa kohdennetaan. Kun olette kertoneet kuitenkin erittäin suurista leikkauksista myöskin sinne sosiaali- ja terveyspuolelle, niin ihan mielenkiinnosta odotan kuulevani sen, että miten te tämän leikkauksen sinne aiotte tehdä, koska siellä oli useita kohteita. Ja on mielenkiintoista myöskin, että jos ei se osu lainkaan tänne hyvinvointialueille, niin minne se sitten osuu. Odotan tätä tietoa. Ehkä vaalikentillä sitten kuulee, tai kenties tässä sitä avataan. Ja toivoisin, että olisi mukavaa tässä salissa kuulla tämä puheenvuoro aivan sillä tavalla omana itsenään ilman, että tarvitsee alentaa muita puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin. — Edustaja Eestilä.

20.05 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, mitä tulee alentamiseen, niin huomaisin, että te tulitte kesken tätä keskustelua tänne saliin ja aloitte sen jälkeen jollakin tavalla moittimaan esitettyjä faktoja, mitä täällä esitettiin. Teillä ei ollut sentään faktoja, teillä oli vain niin kuin moite edellä. Ja minua ei tarvitse teititellä, minä en tee päätöksiä tässä eduskunnassa, mutta kansanedustajana noudatan perustuslakia ja kerron oman käsitykseni, mitä tässä on tapahtunut. Kun te väitätte, että kokoomus on sanonut leikkaavansa hyvinvointialueilta, niin eihän se niin mene. Eihän me mihinkään ihmisten hyvinvointiin olla puuttumassa vaan siihen, että prosessit pannaan kuntoon.

Yleisesti ottaen, olipa minkä tahansa toimialan asia täällä pöydällä, asia ei mene niin, että me pistämme joka paikkaan lisää rahaa. Me voimme panna johonkin erikoissairaanhoidon tietyille toimenpidealueelle rahaa, mutta meidän pitää panna prosessit kuntoon, ja se edellyttää johtamista, ja sitä me emme pysty tästä salista käsin tekemään. Se tapahtuu hyvinvointialueilla. Kaikki leikkausjärjestelmät ja kaikki pitää panna, ja se ei voi mennä niin, että kun jossakin on ongelmia, aina vain laitetaan lisää rahaa, vaan se pitää panna tehokkaaksi.

Olen itse eläinlääkäri koulutukseltani, olen tehnyt 30 vuotta käytännön töitä, ja jonkun verran ymmärrän, miten asiat pannaan tehokkaasti rullaamaan. Olen ollut sairaanhoitopi-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

rin valtuuston puheenjohtaja, olen jutellut monen kirurgin ja ammatti-ihmisen kanssa ja nähnyt, että leikkaussalit ovat tyhjillään sen takia, kun se tulppa on jossain muualla.

Prosessit kuntoon tarkoittaa sitä, että sieltä, mikä pystytään panemaan tehokkaasti kuntoon, säästyy rahaa, ja sitten kun meillä on pitkäaikaissairaita ja ihmisiä, jotka oikeasti tarvitsevat huolenpitoa ja muuta hoitoa, niin satsataan sitten niihin. Tätä tarkoitin omilla puheenvuoroillani, mutta se ei poista sitä, että nämä rahoituksen perusteet eivät ole oikein.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

20.07 **Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Sote ja soten mokat kyllä puhuttavat paljon ja myös tämä rahoitusasia tässä. Vaikka tässä onkin ollut näin tärkeässä asiassa enää vain kolme kansanedustajaa keskustelemassa, niin mielenkiintoinen keskustelu on saatu aikaiseksi.

On kyllä todella tärkeätä, että jatkossa huomioidaan, että niin Pohjois-Savoon kuin Kuopion yliopistolliseen sairaalaan rahoitus tulee tasaisemmin ja oikeudenmukaisemmin. Kyllä siihen on tärkeää myös jatkossa panostaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 322/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 246/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 48/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 246/2022 vp sisältyvät 1.-35. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 36. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista sekä varhaiskasvatuslain 53 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 300/2022 vp
Lakialoite LA 79/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 49/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 300/2022 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä kä-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

sittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 79/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoituspalvelulain ja arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 278/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 44/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 278/2022 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 145/2022 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 39/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 145/2022 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Lakialoite laiksi kokoontumislain 9 ja 26 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 85/2022 vp Mari Rantanen ps ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

24. Lakialoite laiksi työsopimuslain 2 ja 13 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 87/2022 vp Pia Lohikoski vas ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

Keskustelu

20.12 **Pia Lohikoski vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyydestä kärsii Suomessa myös työssäkäyviä ihmisiä. Usein käydessäni keskusteluja sosiaaliturvasta huomaan, että harva lopulta tietää, kuinka moni ihan tavallinen duunari joutuu turvautumaan sosiaalietuuksiin selvittääkseen peruselinkustannuksista. Pienituloisia työssäkäyviä tukeutu esimerkiksi paljolti asumistukeen ja osa jopa toimeentulotukeen. Osasyynä tähän on se, että sadattuhannet ihmiset tekevät töitä osa-aikaisesti.

PAMin jäsenkysely vuodelta 2020 kertoo, että kaksi kolmesta osa-aikatyötä tekevästä olisi halunnut saada kokoaikaisen työn. Osa-aikatyötä tekevien elämää hankaloittaa usein niin toimeentulon niukkuus kuin myös sen ennakoimattomuus. Lisäksi arjen suunnittelu voi olla haastavaa, ja työn ja perhe-elämän yhteensovittaminen voi vaatia alituista aikataulujen sumplimista vaihtelevien työaikojen mukaan. Sama pätee määräaikaisiin työsuhteisiin. Elämä on ennakoimattomampaa, kun työn jatkuvuudesta ei ole takeita. Määräaikaisten työsuhteiden määrä on Suomessa ollut nousussa. Tilastokeskuksen kyselyn mukaan yhä useampi määräaikainen työntekijä kertoo määräaikaisuuden syyksi sen, ettei pysyvää työtä ole löytynyt. Työsuhteet ovat siis enenevässä määrin vastentahtoisesti määräaikaista.

Arvoisa puhemies! Työlainsäädännön lähtökohta on, että vakituinen ja kokoaikainen työsuhte olisi pääsääntö. Vastentahtoisesti määrä- tai osa-aikaisissa työsuhteissa olevien tilanne on siis suorastaan työlainsäädännön hengen vastainen. Nyt käsittelyssä oleva lakialoitteeni uudesta prekaarilisästä olisi oikeudenmukainen kompensatio työntekijälle siitä, että työnantaja ei tarjoa kokoaikaista tai vakituista työtä. Laissa määritelty lisä maksettaisiin palkanlisänä joko prosenttiperusteisesti osa-aikatyöstä, jota työntekijä ei ole itse pyytänyt, tai määräaikaisen sopimuksen loputtua, ellei työsuhteen jatketa.

Prekaarilisä olisi ennen kaikkea tasa-arvoteko. Vuonna 2021 naispalkansaajista osa-aikaisia oli 24 prosenttia, eli 264 000 palkansaajaa, ja miespalkansaajista 11 prosenttia, eli 122 000 palkansaajaa. Samana vuonna määräaikaisista naisista oli 214 000 ja miehiä 151 000.

Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani ehdotettu prekaarilisä koskisi erityisesti pienipalkkaisia sekä naisvaltaisia aloja ja kuroisi siten sukupuolten välistä palkkakuilua umpeen. Palkka-avoimuutta emme valitettavasti hyvästä hallitusohjelmasta huolimatta saaneet tällä kaudella eteenpäin, joten tämä lakialoite olisi tärkeä askel sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi työelämässä. Olemme nähneet, että pienipalkkaiset naiset ovat löytäneet nyt voimantuntonsa ammattiyhdistysliikkeessä, esimerkiksi PAMilaiset heidän lakkokamppailusaan. Naiset ovat kyllästyneet tekemään yhteiskunnan peruspilareita kantavaa työtä pilkkahintaan — tästä muistamme myös hoitajien lakkokamppailut.

Ammattiyhdistysliikkeen taistelut vievät tasa-arvoa eteenpäin, mutta lainsäädännölläkin me voimme täällä ohjata ja velvoittaa työnantajaa tavoilla, jotka veisivät työelämän rakenteita oikeaan ja tasa-arvoiseen suuntaan. Suunnan pitäisi olla selvä kaikille: palkalla pitää tulla toimeen. Työelämän pitää tarjota ihmisille vakautta ja mahdollisuuksia suunnitella omaa elämää eteenpäin prekaariuden, eli tällaisen pätkittäisyyden, lisääntymisen sijaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Gustafsson.

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

20.17 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Tulin varta vasten tänne istuntosaliin. Olen urani aikana ollut myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja, ja työeläinsäädäntö ja työelämän tasa-arvoasiat ovat oikeastikin sydäntäni lähellä.

Tämä lakialoite prekaarisuudesta voi äkkiseltään tuntua ehkä vähän yllättävältä tai oudolta, uudeltakin, mutta nämä luvut, mitkä tässä edustaja Lohikoski totesi — miten tämä erityisesti kohdentuisi pienipalkkaisuun naisiin — minusta puoltavat ja perustelevat kyllä erityisen hyvin tämän lakialoitteen eteenpäin menemistä.

No, nyt me tiedämme, että tämä eduskunnan työaikataulu on, mikä on, mutta silti arvostan, että tämä lakialoite on tehty. Kun itse aikamani tein lakialoitteen vuorotteluvapaasta, jota on käyttänyt lähes puoli miljoonaa ihmistä, niin ei sekään ensimmäisellä esityksellä eteenpäin mennyt, mutta myöhemmin meni. Ja viimeksi tänään sain kiitoksen diakonissalta — jonka nimeä en halua nyt tässä sanoa — joka kiitti tästä vuorotteluvapaasta ja oli huolestunut nyt siitä, kun minä meinaan jäädä eduskunnasta pois. Mutta vuorotteluvapaa on ja pysyy, ja toivon tällekin aloitteelle menestystä. — Kiitoksia, edustaja Pia Lohikoski.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja eihän sitä tiedä, edustaja Gustafsson, jos tekin jätätte vain vuorotteluvapaalle eduskunnasta ja palaatte sitten. — No, edustaja Lohikoski.

20.19 **Pia Lohikoski vas:** Kiitos! Haluan kiittää edustaja Gustafssonia, että en joutunut täällä aivan yksin keskustelemaan tästä asiasta. Asia on tärkeä. Toki se on nyt loppukaudella näin, että vaalikentille osalla on ollut jo kiire, kaikki eivät täällä enää ehdi jokaisesta asiasta olla keskustelemassa, mutta itsekin näen näin, että tämä on keskustelunavaus.

Sain itse tähän taustatyöhön apua SAK:sta tämän lakialoitteen kirjoittamiseen, ja ideoinkin heiltä päin tarjottiin tähän. En voi suinkaan ottaa kunniaa itselleni, että tämä olisi oma keksintöni aivan vallan, vaan tässä on hyvää taustatyötä ja todellista tarvetta. Meillä on pienipalkkaisia ihmisiä, jotka todella joutuvat tekemään sitä vastentahtoista osa-aika- tai määräaikaista työtä. Kyllä itse näen näin, että erikoiselta tuntuu, jos ihmisellä, joka tekisi töitä ja tekee töitä, on niin pieni palkka, että se ei riitä esimerkiksi vuokranmaksuun, kun meillä on niin kallis asumisen hinta. Näkisin, että ei voi olla vain yhteiskunnan tehtävä erilaisten tukien kautta osallistua näiden pienipalkkaisten ihmisten elinkustannuksiin, vaan näen myös, että työnantajallakin täytyy olla vastuu siitä, että palkka olisi sillä tasolla, että ihminen voi sillä elää ja elättää myöskin perheensä.

Toki haluan kiittää myöskin edustaja Gustafssonia vuorotteluvapaasta. Itsekin olen joskus ollut aikoinaan vuorotteluvapaalla, ja on todella sääli, että sitä järjestelmää on ajettu alas, koska työn jakaminen sillä tavalla kuin esimerkiksi vuorotteluvapaa tekee — että palataan työtön töihin ja se, joka on ollut työelämässä, pääsee vaikkapa opiskelemaan tai tekemään jotain muuta toimintaa sillä aikaa ja keräämään taas voimia palatakseen takaisin työelämään — on todella järkevää toimintaa niin yhteiskunnan kuin yksilönkin näkökulmasta. Usein työnantajakin saattaa saada siinä työpaikkaan sitten työttömänä palkattua ehkä jonkun sellaisen henkilön, joka kenties myöhemminkin sinne sitten työllistyy. Eli itse pidän todella harmillisena sitä, miten vuorotteluvapaata on heikennetty viime vuosina siten, että se ei enää ole siinä laajuudessa kaikkien käytettävissä kuin se aikoinaan oli, koska järjestelmä oli todella hyvä. Kyllä tässä ajassa, kun moni nuorikin työssäkäyvä joutuu mielenterveysongelmiin työuupumuksen takia, erilaiset työajan lyhentämisen tai työn jakami-

Pöytäkirja PTK 174/2022 vp

sen muutokset olisivat vallan terve asia tälle yhteiskunnalle, koska meillä nuorempien ikäluokkien odotetaan jaksavan käydä töissä seitsemänkymppisiksi asti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Gustafsson.

20.22 **Jukka Gustafsson sd:** No, tulihan se punainen valo sieltä. Minä niin tykkään tästä punaisesta valosta. — Joo, en halua istuntoa pitkittää, mutta en nyt malta olla vielä tästä vuorotteluvapaasta sanomatta, kun se tässä nyt nousi näinkin myönteisesti esille. Minulla on aikanaan ollut hyvinkin syvälinen tavoite ja lähtökohta, kun sitä asiaa olen lähtenyt viemään eteenpäin. Siinä on ollut kahdesta isosta asiasta kysymys: Työelämän ja työuran huokoistamisesta, että ihminen voi tästä oravanpyörästä jäädä aika ajoin pois eri syistä, ja toinen tavoite oli työn jakaminen.

Suoraan sanoen olen ollut ehkä vähän ylpeäkin ja onnellinen siitä, että harva kansanedustaja voi sanoa tehneensä lähes puoli miljoonaa ihmistä onnelliseksi, joista toinen puoli on päässyt tekemään oikeaa työtä, kun työntekijä on lähtenyt vuorotteluvapaalle ja laki on edellyttänyt, että palkataan sijainen tilalle, ja kymmenettuhannet ovat myöskin saaneet pysyvän työpaikan osoitettuaan sitten osaamisensa, asenteensa ja työkykynsä.

Toivon, edustaja Pia Lohikoski, että sitten ensi kaudella, kun täällä jatkat, pääset ikään kuin tätä satoa korjaamaan tämänkin asian ja aloitteen pohjalta. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

25. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 24.2.2023 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 20.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen